

Täysistunto

Torstai 13.10.2022 klo 16.02—22.02

Täysistunto alkoi klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 22.02.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Juho Eerola (16.02—18.01 ja 19.55—22.02) ja puhemies Matti Vanhanen (18.01—19.55).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
ulkoministeri Pekka Haavisto
työministeri Tuula Haatainen
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
elinkeinoministeri Mika Lintilä
kuntaministeri Sirpa Paatero
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo
maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen
tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päiväjärjestyksen 2 asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman paljon kysymyksiä ja kysyjä, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistuu yhdelle nimetylle ministerille. Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne häiritä varsinaista keskustelua.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

2.1. Suullinen kysymys EU:n ennallistamisasetuksesta ja metsäpolitiikasta (Ritva Elomaa ps)

Suullinen kysymys SKT 160/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elomaa.

Keskustelu

16.04 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! EU ei yllätä. Uusimpana osana vyörytystä EU:n komissio on tekemässä luonnon ennallistamisesta pakollista ja kolmasosa Suomesta eli yli 12 miljoonaa hehtaaria pitäisi palauttaa kohti luonnontilaa. Ruotsin valtiopäivät torppasivat EU:n järjenvastaisen esityksen heti alkujaan. Te hallituksessa suhtaudutte esitykseen sekavan vaihtelevasti, ja hallituksen kanta riippuu siitä, keneltä ministeriltä asiasta kysyy. Kuka teistä ei siltikään vastusta sitä, vai kuinka?

Miettikääpä tätä, hallitus. Jopa maailmanparantamisestaan kuuluisa Ruotsin demarihallitus uskalsi hylätä esityksen suoralta kädeltä, kun te samaan aikaan piileskelette sanahelinän takana ja olette EU:n mukana aiheuttamassa Suomelle ennennäkemätöntä ja pysyvää vahinkoa. Kysymys pääministeri Marinille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, siellä ministeri Ohisalo nyt ilmoittautuu.

16.05 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymys on ympäristöministeriön hallinnonalalle suoraan, ja kiitokset siitä. Eihän tätä tehdä tietenkään vain EU:n takia. Vain me täällä Suomessa voimme vaalia suomalaista luontoa. Suomi on EU:n biodiversiteettistrategian yhteydessä todennut, että on välttämätöntä suojella suomalaista luontoa, parantaa suomalaisen luonnon tilaa.

Tässä puhutaan ehkä hieman virheellisesti ennallistamisesta. Kyse on aidosti siitä, että myös suojelualueiden ulkopuolella voimme parantaa luonnontilaa niin sisävesissä ja metsissä kuin kaupunkiympäristöissä, erilaisissa elinympäristöissä. Tällä hetkellä tilanne on aidosti vakava. Me tiedämme, että meidän elinympäristöistä monet ovat uhanalaisia. Esimerkiksi kolmasosa uhanalaisista lajeista elää pelkästään metsäympäristössä.

Aloite on sellainen, jossa hallitus on katsonut, että näitä toimia tullee tarvitsemaan, mutta kansantaloudellisia vaikutuksia täytyy vielä EU-tasolla yhdessä katsoa. Niitä täytyy kohtuullistaa. Täytyy pitää huoli siitä, että kotimainen liikkumavara [Puhemies koputtaa] tässä säilyy. Suomessa tiedetään parhaiten, mitkä ovat niitä alueita, [Puhemies: Ja nyt aika on ummessa!] joissa luonnontilaa kannattaa kustannustehokkaimmin parantaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pyydän niitä edustajia, jotka tästä aiheesta haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Elomaa jatkaa.

16.06 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU aikoo ulottaa sitovan ennallistamislainsäädännön kaikkiin metsiin ja maatalousympäristöön. Tätä perustellaan luonnon monimuotoisuuden turvaamisen lisäksi millä muullakaan kuin ilmastohyö-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

dyillä. Suomi ennallisti viime vuonna kansallisen Helmi-ohjelman kautta noin 6 400 hehtaaria soita, minkä lisäksi luonnontilaa parantavia toimia tehtiin hyvin ahkerasti. EU:lle tämä ei tietenkään riitä, vaan se haluaa varmistaa, että kansakunnaltamme ja varsinkin maaseudulta viedään viimeisetkin elinvoiman rippeet.

Arvoisa hallitus ja ministeri Ohisalo, jos tätä ennallistamisasetusta ei nyt torjuta, niin kansallisesta metsäpolitiikasta puhuminen on enää vain sanahelinää. Aiotteko hyväksyä komission juoniman vallankaappauksen? [Leena Meri: No niin, nyt! Kyllä vai ei?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt mainittiin ministeri Ohisalo, mutta ministeri Kurvinen vastaa sitten tähän. [Ben Zyskowicz: Hyvä, että annatte, hän on nimitäin eri mieltä!]

16.07 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastaan tähän kysymykseen, koska tämä EU:n ennallistamisasetusluonnos koskee niin voimakkaasti maa- ja metsätaloutta.

Aivan kuten tuossa ympäristöministeri aiemmin totesi ja myös edustaja Elomaa totesi, niin me olemme muun muassa Helmi-ohjelmalla ja Metso-ohjelmalla jo tehneet luonnontilan parantamista ja ennallistamista. Se on varmasti tarpeen jatkossakin. Mutta tietenkään hallitus ei tule hyväksymään sellaista asetusta, joka aiheuttaisi miljardilaskun suomalaiselle kansantaloudelle ja veisi meidän elämisemme edellytykset täällä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Hallituksen kanta ei ole se, että me hyväksymme tämän ennallistamisasetuksen, vaan toimimme samalla tavalla, kuten toimimme kymmenissä ja sadoissa muissakin EU-asioissa.

Nyt alkavat neuvottelut neuvostossa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Ympäristöneuvostossa meitä edustaa ympäristöministeri. Lisäksi vaikuttamistyötä joka suuntiin teen minä, elinkeinoministeri tekee, pääministeri tekee, valtiovarainministeri tekee, ja pidän ihan selvänä, että emme voi hyväksyä sellaista asetusta, joka veisi meiltä elämisen edellytyksiä maaseudulla ja tuhoaisi metsätaloutemme käytön. [Petri Huru: Onko kanta kielteinen?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Purra.

16.08 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten vähän arvelinkin, kahden ministerin välillä on selvä epäsynkronia tässä asiassa. [Antti Kurvinen: Ei ole!] Niinpä minä kohdistan kysymykseni pääministerille, joka vastaa koko hallituksen toiminnasta.

Tosiaan tässä ennallistamisessa on tarkoitus laittaa luonto sellaiseen tilaan kuin se on ollut Suomessa sotien jälkeen, tai puhutaan jopa esiteollisesta vaiheesta. Missään muussa asiassa kuin metsäpolitiikassa tai ympäristöpolitiikassa ei saa edes haikailla menneeseen maailmaan, mutta tässä se näyttää toimivan. Pitäisikö Suomessa esimerkiksi meidän hyvinvointijärjestelmäkin palauttaa vastaavasti siihen tilaan, jossa se oli sotien jälkeen? Enpä usko.

Mutta kysymykseni on kuitenkin tästä paketista. Miljardikustannukset eivät riitä. Muun muassa MTK on arvioinut, että mikäli meidän talousmetsiin ei saa koskea, mikäli tämä menee läpi, niin kustannukset ovat suuremmat kuin esimerkiksi Fortumin Uniper-seikkailusta, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] jopa 6 miljardia — ajatelkaa. Kysymykseni pääministerille [Puhemies koputtaa] on: Miten Suomen EU-vaikuttaminen voi olla näin heik-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

koa? Miten Ruotsi on onnistunut tässä [Puhemies koputtaa] luomaan kriittisen linjan mutta Suomi ei?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja pääministeri Marin.

16.10 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tietekin lähdemme siitä, että metsäpolitiikka on kansallisissa käsissä — komissio on antanut omat esityksensä aiheeseen liittyen. Myös hallitusohjelmassa todetaan ja itsekin pidän tärkeänä sitä, että samanaikaisesti, siis samanaikaisesti, kun pyrimme edelleenkin käyttämään Suomen vihreää kultaa, metsiä, meidän taloudellisen vaurastumisemme eteen, me totta kai haluamme myös parantaa luonnon tilaa, suojella luontoa, ja tätä hallitus on monilla toiminnoillansa myös tehnyt. En näe suinkaan ristiriitaa siinä, ettemmekö me voisi tehdä molempia. Me olemme suhtautuneet kriittisesti tähän esitykseen, me pyrimme siihen vaikuttamaan. [Petri Hurun välihuuto] Meidän peruslähtökohtamme on se, että metsäpolitiikka on kansallisissa käsissä, ja tämä linja pitää, mutta totta kai me myös haluamme vaikuttaa noiden esitysten sisältöihin, joita Euroopan unionissa tehdään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Simula.

16.11 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU päättää ja Suomi vikisee, se on hallituksen linja. Teidän kyvykkyytenne puolustaa Suomea meille tärkeissä asioissa on lähestulkoon olematonta. Eikö teillä ole sananvaltaa, vai unohdatteko te jatkuvasti Suomen edun? EU yrittää kiivaasti museoida suomalaiset metsät hiilinieluikseen, suojeluvaatimukset lisääntyvät, halutaan ennallistamistoimia ja yritetään säädellä metsiämme ja niiden käyttöä milloin milläkin tavalla. Kaiken tämän direktiiviiviidakon keskellä niiden yhteisvaikutuksia on mahdotonta edes arvioida. Unionin sekaantuminen metsiimme on yksinkertaisesti lopetettava.

Te siellä hallituksessa kehutte jatkuvasti, miten paljon luottamus pääomaa ja pelimerkkejä Suomella onkaan. Milloin se alkaa näkyä? Milloin te alatte aidosti puolustaa Suomea siellä päättävissä pöydissä? Arvoisa hallitus, lopettakaa se poseeraaminen ja tehkää töitä. [Eduskunnasta: Hieno kysymys!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Ohisalo.

16.12 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On esimerkiksi suomalaisen ruoantuotannon osalta aidosti riski, jos suomalaisen luonnon monimuotoisuus heikkenee. Kyse on vaikkapa siitä työstä, jota pölyttäjät tekevät. Näitä toimia eri elinympäristöjen parantamiseksi voidaan ja täytyy tehdä, jotta meillä on jatkossakin suomalaista ruoantuotantoa, suomalaista metsätaloutta. Kukaan ei ole, sanoisin ehkä, museoimassa tämän ennallistamistermin kautta, kuten te sitä käytätte. Itse puhuisin luonnon tilan parantamisesta. Luettelen tässä kaikkia niitä alueita, nimittäin tästä esityksestä itse asiassa vain yksi viidesosa kohdistuu metsiin: siellä on lisäksi soita, maatalousympäristöä, [Perussuomalaisista: Juuri näin!] tuntureita, rantoja, meriä, sisävesiä. On suomalaistenkin etu — vain me täällä Suomessa voimme vaalia suomalaista ympäristöä — että ympäristön tila on kestävä. Tämä auttaa myös meidän elinkeinojamme tulevaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Peltokangas.

16.13 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Kurvinen oli tässä äsken topakkana asian päällä, ja sain sellaisen kuvan, että nyt ollaan kriittisiä jälleen. No, kriittinen kanta ei enää yksinkertaisesti riitä. Ennenkin on käynyt niin hassusti, että kriittisestä kannastanne huolimatta esitykset menevät teiltä läpi sellaisenaan niin kuin 13 euron seteli. Nyt on tilanne se, että viimeistään nyt tässä hetkessä on sanottava Euroopan unionille topakasti ”ei”, kylmän viileästi ”ei”. Nyt on käytettävä se pääoma ja sanottava ”ei”. [Antti Lindtmanin välihuuto] Ministeri Kurvinen, äskeisen puheenne hengesä lupaatteko tälle salille, lehterille sekä pohjalaisille tuottajille, että tämä ei mene läpi? — Kiitos. [Petri Huru: Onko kanta kielteinen?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kurvinen.

16.14 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on syntynyt opposition edustajien puheenvuoroista sellainen käsitys, että hallitus ei olisi ollut aktiivinen metsäpolitiikassa tällä vaalikaudella. Meillä on haasteena ollut se, että Euroopan unionin komissio on tuonut lukuisia metsien käyttöä koskevia aloitteita, [Mauri Peltokankaan välihuuto] joita ei ole koordinoitu yhdessä, mutta olemme voimakkaasti vaikuttaneet siihen, että meille haitallisia esityksiä EU:ssa ei mene läpi. Muun muassa itse tuossa noin kuukausi sitten tapasin 12 johtavaa europarlamentaarikkoa, jotka europarlamentissa päättävät näistä metsä- ja luonnonvara-asioista. Lisäksi ensi viikolla olevassa maatalous- ja kalatalousministerien neuvoston kokouksessa Suomi, eli allekirjoittanut, tuo keskusteluasiaksi metsien kestävä käytön, ja olemme saaneet siihen suuren joukon maita mukaan. Lisäksi, arvoisat perussuomalaiset, olemme tällä vaalikaudella myös onnistuneet toimimaan maatalouden eteen EU-pöydissä. Muun muassa valtiovarainministeri Saarikko hoiti tälle vuodelle kiinteistöveron palautuksen viljelijöille, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] jota teidänkin puolueenne on ajanut.

Ja, herra puhemies, edustaja Peltokankaalle: lupaan tehdä kaikkeni, että mitään maanviljelijöille ja metsätaloudelle [Puhemies koputtaa] haitallista ennallistamista ei mene läpi.

2.2. Suullinen kysymys EU:n ennallistamisasetuksesta ja metsäpolitiikasta (Sari Essayah kd)

Suullinen kysymys SKT 161/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt perussuomalaisten eduskuntaryhmän lisäksi muutama muu eduskuntaryhmä on ennalta ilmoittanut tämän aiheen tälle kyselytunnille, ja yksi näistä eduskuntaryhmistä on kristillisdemokraatit. — Edustaja Essayah.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Keskustelu

16.15 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! EU:n päätöksentekoon vaikuttamisessa on äärimmäisen tärkeää olla liikkeellä ajoissa ja myöskin yhtenäisellä linjalla. Tässä kyllä täytyy sanoa, että Marinin hallitus on pitkin matkaa toistuvasti epäonnistunut ja siten joutunut toimimaan Suomen edun vastaisesti — ajatellaanpa taksonomiaa, uusiutuvan energian direktiiviä, energiatehokkuusdirektiiviä, nyt tätä ennallistamisasetusta. Ja miten kävikään tuon ilmastotoimien sosiaalirahaston: siellä annetaan suoraan sosiaalitukea, vaikka pääministeri täällä eduskunnan edessä todisti jotain muuta keväällä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Hallitus ei ole pystynyt muodostamaan aina ajoissa näitä yhtenäisiä linjoja. Sitä kautta me olemme menettäneet vaikuttamisen mahdollisuuden, ja tämä on valtava tappio suomalaiselle yhteiskunnalle. Nyt uhkaavat miljardin euron vuosittaiset kustannukset.

Arvoisa hallitus: oletteko te valmiita puolustamaan suomalaisia metsiä, suomalaista maataloutta? Onko niin, että nämä asiat kuuluvat meidän päätösvaltaamme myöskin jatkossa, vai onko annettu EU:lle päätösvalta suomalaisten metsien yli?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, annetaan tällä kertaa ministeri Ohisalolle.

16.16 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska Antti ei nyt saanut tässä puheenvuoroa, niin hänen puolestaan voin todeta sen yhteisen linjan, joka sieltä meidän valtioneuvoston kannasta nousee. Me pidämme yhdessä hallituksena tärkeänä sitä, että tässä maataloussektorin ennallistamistoimet ja niille asetettavien tavoitteiden täyttäminen eivät saa heikentää suomalaista ruokaturvaa, huoltovarmuutta tai maaseudun elinkeinojen toimeentulomahdollisuuksia. Oletteko te aidosti eri mieltä tästä paperista? Oletteko te todella sitä mieltä, että luonnontilaa ei voi parantaa ja samaan aikaan pitää huolta näistä asioista? Itse katson, että nämä kulkevat käsi kädessä.

Edustaja Essayah kysyi täällä, emmekö aja aidosti suomalaisten etua. Me olemme myös sinne kantaan yhdessä kirjanneet, että tämän asetuksen valtionaloudellisia vaikutuksia täytyy vielä tarkastella — nämä arvioithan ovat alustavia. Me teemme töitä sen eteen, että ne vaikutukset jäävät pienemmiksi ja että aidosti Suomella on kansallista liikkumatilaa kertoa komission suuntaan, mitkä ovat niitä alueita, joissa tätä luonnontilan parantamista voidaan tehdä kaikista kustannustehokkaimmin. [Puhemies koputtaa] Komissio ei tule meille esittelemään karttaa siitä, minne lähdetään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Aika on täynnä. — Edustaja Essayah, lisäkysymys.

16.18 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Totta kai luonnon suojeleminen on tärkeätä, mutta niitten päätösten pitää olla meidän omissa käsissämme, ja tällä hetkellä hallitus jatkuvasti epäonnistuu tässä EU-politiikan vaikuttamistyössä, että Suomen etu pystyttäisiin säilyttämään.

Täällä ministeri Ohisalo nosti esille maatalouden, ja haluaisinkin kysyä siitä. Eli nyt maksatusaikataulut ovat pahasti myöhässä. Vuoden 2023 tukimaksuja ollaan siirtämässä useilla, useilla kuukausilla pitkälle eteenpäin, jopa vuoteen 2024. Uskomaton kustannuskriisi tällä hetkellä uhkaa suomalaisia maatiloja, ja toisin kuin ministeri Ohisalo täällä sanoi, olemme tällä hetkellä tilanteessa, että ihan oikeasti suomalaisten ruokaturvakin saat-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

taa olla vaarassa. Meillä on viljelijöitä, joilla ovat rahat loppu ja jotka eivät pysty ensi ke-
sään valmistautumaan. Mitä hallitus aikoo tässä tilanteessa tehdä, että suomalaisen maan-
viljelijän tulevaisuus voidaan pelastaa ja meillä tilat pysyvät pystyssä ja ruokaturva voi-
daan varmistaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt on ministeri Kurvisen vuoro.

16.19 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Herra pu-
hemies! Ensinnäkin totean sen, että on ihan selvä asia, että jos me emme voi käyttää met-
siämmä, emme voi täyttää näitä meidän ilmastotavoitteitamme. Se on ihan selvää. Me
emme muuten pääse öljystä, maakaasusta, kivihiilestä eroon — se on ihan selvä asia. Tätä
linjaa ajamme EU:ssa eteenpäin.

Mitä tulee maatalouden tilanteeseen, se on erittäin vaikea, ja siihen vastaamiseksi ei mi-
nuutti riitä. Muutaman asian nostan esille:

300 miljoonan euron huoltovarmuuspaketti päätettiin keväällä — suurin apupaketti,
mitä on koskaan maataloudessa Suomen historiassa tehty. Sitä muun muassa juuri tällä het-
kellä maksetaan, luonnonhaittakorvauksen lisäosia juuri tässä syksyllä maksetaan. Sen li-
säksi tälle vuodelle kiinteistövero palautetaan maatalouden tuotantorakennuksista. Nämä
ovat muutamia toimia.

Mitä tulee maataloustukien maksatusaikatauluun, itse minä vastuullisena ministerinä
annoin Ruokavirastolle määräyksen, että tämän vuoden lypsylehmä- ja nautapalkkiot täy-
tyy maksaa ainakin osittain tälle vuodelle, ja minun poliittisella ohjauksellani myös joulu-
kuussa tulee rahaa tiloille, jotka kipeästi sitä tarvitsevat.

Mitä tulee uuden ohjelmakauden maksatusaikatauluihin, [Hälinää — Puhemies: Shh!]
ne ovat muuttumassa valitettavasti, niin kuin on [Puhemies koputtaa] ennenkin tullut muu-
toksia, kun on ohjelmakausi vaihtunut. Pyrimme vaikuttamaan vielä, [Puhemies: Ja nyt
vaihtuu vuoro!] että ne aikataulut olisivat järkevämpiä. [Petteri Orpon välihuuto] — Toi-
von, puhemies, enemmän vastauksia täällä, kun melkein kaikki kysymykset koskevat käy-
tännössä minun sektoreitani, maa- ja metsätaloussektoria.

2.3. Suullinen kysymys EU:n ennallistamisasetuksesta ja metsäpolitiikasta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 162/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.20 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies, ärade talman! Nyt tulee ministeri Kurvi-
selle kysymys: Kun turvepellot ja pellot ennallistetaan ja kun metsät suojellaan, seuraa sii-
tä katastrofi. Meillä on elintarviketeollisuudessa 300 000 työntekijää, joiden työpaikat vaa-
rantuvat. Tämä vaikuttaa myös huoltovarmuuteen. Meillä on satojatuhansia metsänomis-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

taja, ja kun 30 prosenttia suojellaan, meillä monta uutta metsäteollisuusinvestointia, kuten esimerkiksi Kemi, vaarantuu. Vaarannatte satojentuhansien suomalaisten työpaikat, suomalaisten kokonaisturvallisuuden ja sukupolvien omaisuuden. Miten te maatalousministerinä voitte olla mukana hyväksymässä tämän?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ministeri Kurvinen.

16.21 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin menen niihin turvepeltoihin — tai niin sanottuihin turvepeltoihin: peltoihin, joiden maaperä on jotenkin turvepitoista. Tämä on sellainen asia, josta huolehtiminen on hallituksen EU-vaikuttamisen kärkijuttuja. Minun kaikissa tapaamisissani, joissa tapaan komissaareja, tapaan europarlamentaarikkoja, tuon sen esille, että Suomen ruokaturva edellyttää, että niin sanotuilla turvepelloilla pitää pystyä viljelemään jatkossakin, koska jos tulee kuivia kesiä, niin turvepitoiset pellot ovat sellaisia, jotka kestävät kuivuutta paremmin. Mielestäni olen kohtuullisesti tässä toiminnassa myös onnistunut, sillä uudella CAP-kaudella, uudella ohjelmakaudella, ei esimerkiksi kielletä kyntämistä voimakkaampaa maanmuokkausta turvepitoisilla pelloilla, vaan pystyimme turvaamaan turvepitoisten peltojen viljelyn jatkossakin.

Arvoisa puhemies! En ole hyväksymässä, edustaja Harkimo, mitään esitystä, joka estää turvepitoisilla mailla metsätalouden tai maatalouden harjoittamisen. Ja koko tämä hallitus, joka istuu täällä aitiassa, [Petri Huru: Entäs vieruskaveri?] ei tule hyväksymään EU:ssa selaista ennallistamista, joka veisi meidän maa- ja metsätaloudelta toimintaedellytykset.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Huru.

16.22 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten on kuultu, EU suunnittelee luonnon ennallistamisasetusta, jolla on miljardiluokan vaikutukset Suomen talouteen ja jota on pidetty ylimitoitettuna sekä sopimattomana Suomeen.

Ennallistamisasetuksen lisäksi EU-komissiolla on suunnitteilla muun muassa metsäkat-, biodiversiteetti-, taksonomia-asetus ja niin edelleen. Eli suunnitteilla on kaikkiaan kymmenkunta eri kokonaisuutta, jotka vaikuttavat suomalaiseen maa- ja metsätalouteen. Lisäksi näillä on vaikutusta huoltovarmuuteen ja omaisuudensuojaan. Eikä tässä vielä kaikki, sillä näiden säädösten myötä delegoidaan eli siirretään merkittävästi kansallista päätösvaltaa EU:n suuntaan, eli liittovaltiokehitys kiihtyy entisestään.

Arvoisa puhemies! Koska vastuuministereiltä ei saa suoraa vastausta, niin kysyn pääministeriltä: aikooko hallitus selvittää kaikkien näiden toimien yhteisvaikutuksen Suomen talouteen, sekä aiotteko ottaa tähän luonnon ennallistamisasetukseen selkeästi kielteisen kannan, kuten Ruotsi, eli kriittisen sijaan kielteisen kannan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.23 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös hallitusohjelma lähtee siitä, että meidän on parannettava luonnon tilaa Suomessa. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on hallitukselle yksi keskeisistä prioriteeteista, ja sikäli kun myös EU:ssa tätä työtä tehdään, niin siihen lähtökohtaisesti voi suhtautua asiasisällöllisesti myönteisesti. Mutta samanaikaisesti on selvää se, että metsäpolitiikka esimerkiksi kuu-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

luu kansalliseen päätöksentekoon, ja tämä on periaate, josta me myös tulemme pitämään kiinni. Eli me tulemme itse tekemään tähän liittyvät päätökset myös tulevaisuudessa, se on hallituksen selkeä näkemys.

On myös huomioitava se, että Suomessa on onneksi viime vuosina tehty lukuisia hyviä uudistuksia, investointeja suomalaiseen metsäteollisuuteen. Esimerkiksi tällä viikolla olin itse Raumalla avaamassa Rauman uutta sahaa. [Petri Huru: Tämä vaarantuu, jos metsiä ei saa käyttää!] Sen lisäksi Kemiin Metsä Group investoi ennätyksellisesti. Monia muitakin hankkeita on käynnissä, eli näkisin kyllä, että meillä on samanaikaisesti mahdollisuus turvata luonnon monimuotoisuutta, parantaa sitä ja vahvistaa suomalaista metsätaloutta, [Puhemies koputtaa] suomalaista maataloutta. Tämäkin on hallitukselle erittäin tärkeää. [Petri Hurun välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Eestilä.

16.24 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri puhui kyllä hyvin kauniisti, että metsäpoliittinen päätöksenteko säilytetään Suomella, mutta tämä ennallistamisasetus valitettavasti on juuri sellainen, jossa metsäpoliittinen päätösvalta karkaa Suomesta Euroopan unionille, [Eduskunnasta: Juuri näin! — Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] ja näin ei missään tapauksessa saisi tapahtua. Ensinnäkin se, että tämä ennallistaminen tuodaan asetuksena, on jo väärä muoto. [Petri Huru: Juuri näin!] Sen pitäisi olla tavoitteellinen ja siinä määrin, että Suomi pystyy sen toteuttamaan omilla metsäpoliittisilla toimenpiteillä. Ja itse asiassa Ruotsi oli tässä paljon aktiivisempi kuin Suomen hallitus: Ruotsin valtiopäivät teki jo elokuussa päätöksen, että he eivät tule hyväksymään eivätkä halua sitä, että Euroopan unioni alkaa määritellä Ruotsin metsäpolitiikkaa.

Kysymys teille, hallitukselle, kuuluu — kyllä kaikki katsojatkin ymmärtävät, että täällä on monen puolueen edustajat hallituksessa — miten te olette määritellyt suomalaisen metsäpolitiikan pitämisen omissa käsissä? Ja miksi te olette niin myöhässä, että Suomen valtiopäivät eivät enää voi tehdä sellaista päätöstä kuin Ruotsi teki? [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä kysymys!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Ohisalo.

16.26 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilälle: nyt huoli pois. Vain yksi viidesosa [Välihuutoja oikealta] tästä esityksestä koskee metsiä. [Hannu Hoskosen välihuuto] On paljon muita luontotyyppejä, elinympäristöjä, joista puhutaan tässä esityksessä. Emme siis puhu ennallistamisesta, [Hälinää — Puhemies koputtaa] vaan puhumme luonnontilan parantamisesta. Ja on selvää, että EU-tasollakin tehty biodiversiteettistrategia ohjaa hallitusta tähän suuntaan — ohjaa kaikkia jäsenvaltioita tähän suuntaan.

Täällä usein kuulee siitä, miksi Suomi yksin tekee. Eikö nyt ole hyvä, että komission tasolta sanotaan, että kaikkien valtioiden on myös tehtävä ja toimittava luonnontilan parantamiseksi? [Riikka Purran välihuuto] Ja suomalaiset maanomistajat tällä hetkellä tarjoavat hyvin aktiivisesti, vapaaehtoisestikin, näitä omia maa-alueitaan parannettaviksi. Meillä on Helmi-ohjelma, täysin uusi instrumentti, otettu käyttöön tällä kaudella. Me olemme panostaneet jo yli 100 miljoonaa uutta euroa per vuosi luonnonsuojeluun ja luonnontilan paran-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

tamiseen. Me teemme jo tätä työtä, josta komissio tässä puhuu. Ei tämä ole mitään täysin uutta. Ja metsäpolitiikka [Puhemies koputtaa] on kansallisissa käsissä.

2.4. Suullinen kysymys EU:n ennallistamisasetuksesta ja metsäpolitiikasta (Anne Kalmari kesk)

Suullinen kysymys SKT 163/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalmari.

Keskustelu

16.27 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Silloin, jos tämä menee asetusenantona sieltä, metsäpolitiikka ei ole kansallisissa käsissä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Meidän täytyy tehdä tässä talossa yhteisesti sellaisia päätöksiä, että meidän metsiimme ei tulla vaikuttamaan niiden maiden kautta, jotka ovat omat metsänsä tuhonneet. Suomessa on paras asiantuntemus siitä, miten me hoidamme metsiämme ja miten me suojellemme metsiämme. Sitä päätöksentekoa ei tule antaa muille. Kysynkin pääministeriltä: miten tämä asia hoidetaan? [Oikealta: Hyvä kysymys!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.28 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa... [Timo Heinonen: Voi kun keskusta olisi hallituksessa! — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt kuunnellaan pääministeri Marinin vastaus.

Arvoisa puhemies! On pakko sanoa, että olen tästä asiasta tismalleen samaa mieltä edustaja Kalmarin kanssa. On tärkeää, että me olemme hyvin selkeälinjaisia siinä, mikä kuuluu Suomen päätösvaltaan, kansallisvaltioiden päätösvaltaan, ja mikä on sitten yhteistä politiikkaa.

Kuten tuossa aikaisemmassa puheenvuorossa kuvasin, nämä tavoitteet ovat hyviä. Myös Suomen oma hallitusohjelma tukee sitä, että me haluamme parantaa luonnon tilaa, ja hallitus on monia toimia tämän eteen tehnytkin. Mutta mitä tulee sitten meidän metsiimme, niin tietenkin Suomi on se maa, joka päättää omista metsistään, ja meille on tärkeää se, että tämä pysyy kansallisessa päätöksenteossa. Myös tämä on yksi näkökulma, josta me tulemme tätä kokonaisuutta arvioimaan, ja kun päätöksenteon aika on, niin myös tältä pohjalta toimimaan. [Jukka Gustafsson: Ei mitään hätää, kaikki hyvin! — Naurua]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Piirainen.

16.29 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki tuntuu olevan hyvin. [Naurua] No, tietenkin tässä on paljon hyviä asioita, niin kuin on täälläkin to-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

dettu, mutta nyt kun on kuulemisia aloitettu, niin kyllä tähän liittyy tiettyjä ongelmia, mitä täälläkin on nyt tuotu esille. Minä nyt kysyisin: oletteko samaa mieltä hallituksessa siitä, että tällä pyritään komission puolelta murtamaan meidän budjettivaltaa? Se on tullut käsittelyssä esille. Jos tämmöistä on liikkeellä, niin silloin tälle täytyy laittaa kyllä kovat jarrut päälle. Tämä delegoitu asetus nimenomaan tekisi sen, että pääsee jo tänne sisälle ja sitten pikkuhiljaa pääsee niillä omilla asetuksillaan muuttamaan tätä tilannetta. Tämmöinen kuva on tullut, mutta oletteko samaa mieltä hallituksessa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Kurvinen.

16.29 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! EU:llahan ei ole, kuten pääministerikin totesi, perussopimusten mukaan toimivaltaa metsäpolitiikkaan suoraan, mutta valitettavasti tällä EU-vaalikaudella — siis EU-vaalikaudella, ei Suomen eduskuntakaudella — nykyinen EU:n komissio on tehnyt lukuisia aloitteita ympäristöpolitiikan kautta, finanssipolitiikan kautta ja energiapolitiikan kautta, joilla tosiasiaa yritetään rajoittaa Suomen, Ruotsin ja muutamien muidenkin metsäisten EU-maiden metsienkäyttöä. Tämä on todella ongelmallista, edustaja Piirainen ja hyvä eduskunta, että tällä lailla toimitaan. Ja mielestäni Suomen pitää olla erittäin tiukkana koko tämän ennallistamisasian aikana siinä, meneekö EU tässä ikään kuin laittomuuden tielle, meneekö jo toimivaltansa yli, ja kaikkiin toimiin pitää hallituksen tarvittaessa ryhtyä siinä, mitä tähän asti on liikkunut. Me pidämme erittäin tiukasti kiinni siitä, että metsiin ei EU:lla ole toimivaltaa, ja olemme tässä tiukkana ja pidämme siitä kiinni.

Puhemies! On pakko kuitenkin todeta, että ei täällä kannata olla liian pylväspyhimyksiä, ei minkään puolueen. Esimerkiksi kokoomuksen europarlamentaarikot juuri äänestelivät joko Suomen kansallisia intressejä vastaan tai tyhjää, [Hälinää] kun viimeksi europarlamentissa Suomen metsiä käsiteltiin. Että kyllä meillä kaikilla on tsemppaamisen paikka.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sankelo.

16.31 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä ennallistamisasetus on monimuotoisesti valuvikainen kerta kaikkiaan. Suomen pitäisi palauttaa luonnontilaan miljoonia hehtaareita ja peltuja — tällaisena aikana! Jos ajatellaan näitä taloudellisia hyötyjä, joita tässä esityksessä on, nehän on vedetty täysin piposta. Ei sellaisia ole olemassakaan. Kertokaa se, mitä taloudellisia hyötyjä on.

Ja mitä hallitus on tehnyt? Hallitus on päästänyt lepsulla toiminnallaan tämän esityksen käsistään. Se on nyt täällä eduskunnassa, ja täällä hallituspuolueen edustajat nyt sitten ihmettelevät, mitä tässä nyt pitäisi tehdä, kun olisi pitänyt vaikuttaa oikeaan aikaan oikeassa paikassa. Missä te olitte silloin, kun tätä ennallistamisasetusta tehtiin? [Välihuutoja]

Kysynkin maa- ja metsätalousministeriltä: Miten on mahdollista, että kustannukset ovat Suomen osalta lähes kaikkein korkeimmat tässä esityksessä? Miten tässä on päässyt näin käymään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Maa- ja metsätalousministeri Kurviselle oli osoitettu tämä kysymys.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

16.32 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tunnen kansanedustaja Janne Sankelon pitkältä ajalta ja tiedän, että hän on älykäs ja osaava poliitikko. [Petteri Orpo: Pitää paikkansa!] Kyllä hän itsekin tietää sen, että meidän on pakko ottaa kantaa, jos EU:lla on asetusero. Hallituksen ja nyt eduskunnan, kun se asia on täällä eduskunnassa, täytyy ottaa kantaa EU:sta tuleviin aloitteisiin. On aivan virheellinen väite, että hallitus olisi jotenkin hyväksynyt ennallistamisen tai lähettänyt sen tänne eduskuntaan, vaan meidän täytyy aina muodostaa EU:sta tuleviin aloitteisiin kanta.

Puhemies! Mielestäni edustaja Sankelon puheenvuoro on malliesimerkki kokoomuksen kaksinaamaisesta metsäpolitiikasta. Kokoomuksen europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen on jo vuosia tehnyt töitä suomalaista metsätaloutta vastaan europarlamentissa, ja samaan aikaan Janne Sankelo täällä ja meidän yhteisessä kotikunnassamme puhuu oikein iloisesti metsien puolesta. Toivon, että kokoomus kirkastaisi oman metsäkantansa. Teidän Eurooppa-puolueenne on europarlamentissa suurin puolue, ja on erittäin ongelmallista, jos kokoomuksen edustajat sekoittavat [Timo Heinosen välihuuto] Euroopan kansanpuolueen sisällä, mikä on Suomen linja näissä metsäasioissa. [Sari Sarkomaa: Mikä on hallituksen linja? — Timo Heinonen: Se oli hallituksen linja!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Pitko.

16.33 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedemaailman viesti on selkeä: meidän täytyy sekä suojella luontoa että parantaa luonnon tilaa suojelualueitten ulkopuolella. Tämän EU-aloitteen hyväksyminenhan itse asiassa johtaisi siihen, että koko EU:n tasolla tehtäisiin näitä toimia. Niitä täytyy tehdä Suomessa, Euroopassa ja globaalisti.

Suomalaiset tietävät, että luontoa kannattaa suojella. Jopa suomalaiset metsänomistajat haluavat suojella luontoa. Suurin osa suomalaisista metsänomistajista haluaa tehdä nykyistä enemmän luonnon parantamistoimia jopa oman taloudellisen voiton kustannuksella. [Keskeistä: Kyllä!] Ei luonnon hyvä tila ole uhka suomalaisille, se ei ole uhka ruoantuotannolle, se ei ole uhka huoltovarmuudelle, saati että se olisi uhka meidän kokonaisturvallisuudellemme. Päinvastoin se tukee meitä kaikessa siinä toiminnassa, kun me vaan annamme luonnolle sen mahdollisuuden. Oleellisin kysymys itse asiassa onkin: mikä olisi hinta, jos luontokatoa ei pysäytetä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Ohisalo.

16.34 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys menee naulan kantaan. Mikä olisi se hinta? Mitä tapahtuisi ihmislajille muiden lajien joukossa, jos muut lajit häviävät — niitä katoaa jatkuvasti — ja jos me emme pysäytä luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä nyt? Aiemmin on sanottu, että vuoteen 2010 mennessä pysäytetään tämä heikko kehitys. On sanottu, että vuoteen 2020 mennessä pysäytetään monimuotoisuuden heikkenemiskehitys, ja nyt YK:n valtiot koontuvat joulukuussa yhteen sanomaan, että entä jos vuonna 30.

Edustaja Sankelon kysymykseen. Puhuitte valuviasta — itse ajattelen, että tämä on se valuvika. Se politiikka, joka ei ole kyennyt pysäyttämään luonnon köyhtymistä kaikkina

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

näinä vuosikymmeninä, se on valuvikaista. Ja täällä ollaan varmasti metsien puolella. Kysymys on sitten vaan siitä, miten metsiä käytetään kestävästi.

Mutta edelleen palautan edustajien mieleen sen ajatuksen, että tämäkin komission esitys koskee useita erilaisia elinympäristöjä, vain yksi viidesosa tästä esityksestä [Puhemies koputtaa] koskee niitä metsiä, joista koko tämä keskustelu nyt täällä käydään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Aika on päättynyt, ja muistutan jälleen edustajia siitä, että oman puolueen ministerille ei mielellään kysymyksiä esitetä. — Edustaja Elomaa se on onnistunut tänään jo kaksi kertaa, nyt kolmas. [Naurua]

16.35 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Perussuomalaiset mepit ja kansanedustajat ovat yhtenäisellä linjalla Suomen puolesta — ei ole epäselvyyksiä.

Komission ennallistamishdotukseen sisältyy velvoite turvepeltojen ennallistamisesta, joka vaarantaisi varmasti huoltovarmuuden ja lisäksi entisestään maatalouden ahdinkoa. Tällä hetkellä Suomen kaikista maatalouden käytössä olevista pelloista turvemaat edustavat 10–12:ta prosenttia, eli vuoden 2030 tavoitteessa puhutaan jo kymmenistä tuhansista hehtaareista, jotka pitäisi ottaa pois maatalouskäytöstä. Tämä on aivan hulluutta, silkkaa hulluutta. Hallitusta tämä ei kuitenkaan hetkauta.

Keskusta kykenee vain voivottelemaan ja toivomaan, kun huolet ennallistamisasetuksen turmiollisista vaikutuksista kaikuvat hallituskumppaneiden kuuroille korville. Nyt kun keskustasta on tullut vähän ristiriitaista mielipidettä, niin kysynkin ministeri Kurviselta: aikooko keskusta hyväksyä valtioneuvoston löperön ja ympäröivänsä kannan vai olla sitä mieltä, [Puhemies koputtaa] että selkeä ”ei”?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ministeri Kurvinen.

16.37 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ihan samaa mieltä kuin edustaja Elomaa siitä, että on aivan välttämätöntä Suomen ruokaturvalle ja meidän maaseudun elinvoimalle se, että me voimme viljellä jatkossakin niin sanottuja turvepeltoja tai sellaisia pelloja, joissa on hyvin turvepitoisin maaperä. Tähän asti hallitus ja myöskin allekirjoittanut on asiassa kohtuullisesti onnistunut, [Ben Zyskowiec: Vaikka itse sanonkin!] sillä uudella ohjelmakaudella on mahdollista jatkaa. — Arvoisa edustaja Zyskowiec, kyllä totuuden saa sanoa. Etelä-Pohjanmaalla sanotaan, että totuuden saa sanoa, ja totuus on se, että kun lähdettiin neuvottelemaan uuden ohjelmakauden asioista, lähtökohta ja pohjaesitys oli se, että turvepelloilla viljelemistä rajoitetaan rajusti, ja nyt sinne tulee vain tiettyjä ojitukseen ja polttamiseen liittyviä rajoituksia ja käytännössä nykymuotoinen malli jatkuu.

Arvoisa puhemies! Nämä turvepitoiset pellot ovat myös tulevaisuudessa tärkeitä siinä mielessä, että hiilensidonnasta voisi tulla näiden hiilipörssien ja hiilimarkkinoitten kautta yksi uusi tulonlähde myös maaseudulle ja suomalaisille tiloille.

Puhemies! Toistan varmaan kolmannen tai neljännen kerran sen viestini, ettei keskusta [Puhemies koputtaa] eikä tämä hallitus tule hyväksymään sellaista ennallistamista, joka veisi pohjan suomalaiselta maataloudelta ja omalta ruokahuolloltamme. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys julkisen talouden tasapainottamisesta (Matias Marttinen kok)

Suullinen kysymys SKT 164/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt siirrymme kokoomuksen eduskuntaryhmän aiheeseen, ja sen esittelee meille edustaja Marttinen.

Keskustelu

16.38 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kokoomus on huolissaan Suomen talouden tilanteesta. Mielestämme taloutta on hoidettava vastuullisesti, vakaasti ja parhaaseen asiantuntijatietoon nojaten. Pääministeri Marin, teidän hallituksenne tulee jämmään historiaan hallituksena, joka perusti talouspolitiikkansa rajun velanoton varaan. Eduskunta käsittelee parhaillaan hallituksen budjettiesitystä, joka perustuu kahdeksan miljardin euron velanoton varaan. Talousasiantuntijat ovat arvostelleet velanottoa ja esittäneet, että talouden tasapainottaminen aloitettaisiin vielä tällä vaalikaudella. Jopa SDP:n eduskuntaryhmän puheenjohtaja Antti Lindtman myönsi viime viikonloppuna, että myös leikkauksia tarvitaan talouden tasapainottamiseksi. Tämä on rehellistä puhetta. Kysynkin nyt pääministeriltä: Oletteko te samaa mieltä edustaja Lindtmanin kanssa? Pitääkö julkista taloutta myös tasapainottaa leikkaamalla?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.39 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkäpä edustaja Marttinen ja kokoomuksen eduskuntaryhmä voivat perehtyä myös niihin puheenvuoroihin, joita olen tästäkin salista käyttänyt, joissa olen kuvannut sitä, että kyllä me tarvitsemme Suomessa rakenteellisia uudistuksia, joilla vahvistamme taloutemme pohjaa, erityisesti työllisyysasteen vahvistamista, ja tässä niin tuottavuuden parantaminen kuin esimerkiksi ulkomaisen työvoiman saatavuus ovat avainkysymyksiä, niin että taloutemme kasvaa tulevaisuudessa. Mutta olen myös kuvannut sitä, että kyllä me tarvitsemme myös sopeutuksia, ja tästä näkökulmasta olen täysin samaa mieltä kuin edustaja Lindtman. Me puhumme niin tulosopeutuksesta kuin menosopeutuksesta, mutta tässäkin pitää olla viisas. Sellaiset toimet, jotka estävät kasvua, eivät ole järkeviä, ja sellaisetkaan toimet, jotka rapauttavat pohjoismaista hyvinvointivaltiota ja rapauttavat ihmisten luottamusta yhteiskuntaan, eivät ole viisaita.

Mutta kyllä, kestävä talous rakentuu monesta osasta: rakenteellisista uudistuksista, kasvuhakuisesta, vahvasta politiikasta ja sitten järkevästä sopeutuksesta, jossa sisällä on sekä menosopeutusmahdollisuudet että tulosopeutusmahdollisuudet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ne edustajat, jotka tähän tematiikkaan haluavat tarttua, nouskaa ylös ja painakaa V-painiketta lisäkysymyksen toivossa. — Edustaja Marttinen jatkaa.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

16.40 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomuksen viesti on ollut koko vaalikauden ajan, ettei Suomen taloutta voi rakentaa jatkuvan velanoton varaan. Hallituksen viesti taas on ollut, että jokainen ongelma voidaan ratkaista velkarahalla, ja näin te myös tosissaan olette toimineet. Olette ottaneet tämän vaalikauden aikana kymmeniä miljardeja uutta velkaa, mutta ensi vuoden budjettiesitystänne voitte vielä muuttaa. Joka kerta, kun kokoomus on vaatinut talouden tasapainottamista, hallitus on vaatinut meiltä keinoja siihen. Olemme joka vuosi esitelleet vaihtoehtobudjetissamme ratkaisumme, miten julkista taloutta lähdetään tasapainottamaan. Totta kai meillä on ratkaisuja. Arvoisa pääministeri, vastaavasti suomalaisilla on oikeus kuulla myös teidän vastauksenne: millä keinoilla julkinen talous laitetaan tasapainoon?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Pääministeri Marin.

16.41 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri edellisessä vastauksessani kuvasin, että ennen muuta tarvitsemme kasvuhakuista politiikkaa, mutta myös rakenteellisia uudistuksia ja sopeutusta, mutta tämänkin pitää olla oikeudenmukaista, ei sellaista, mitä kokoomus on esittänyt, eli että leikataan heikoimmilta ja annetaan samalla kaikkein vauraimmille ja varakkaimmille. Se ei ole hallituksen linja. [Välihuutoja oikealta — Puhemies koputtaa]

Mutta kun kuvaatte tätä voimakasta velanottoa, niin kyllä, on totta, että tällä hallituskaudella me olemme joutuneet ottamaan paljon, paljon enemmän velkaa kuin varmasti yksikään hallituspuolue olisi hallituskauden alussa halunnut. Ja syynä on yksinkertaisesti maailmanlaajuinen pandemia, sota Euroopassa, jonka seurauksena me joudumme tekemään mittavasti myös investointeja ja panostamaan suomalaiseen puolustukseen ja turvallisuuteen, ja nyt energiakriisi ja seuraavana mahdollisesti vielä taloudellinen taantuma. [Vilhelm Junnila: Hallituskriisi!] Eli haasteita hallitukselta ei ole puuttunut. Voin vakuuttaa, että me emme näitä haasteita toivoneet. Me emme halunneet, että yhteiskunta joutuisi tällaisia isoja kriisejä kohtaamaan, ja sen vuoksi me olemme myös joutuneet ottamaan velkaa niin, että olemme voineet tukea esimerkiksi suomalaisia yrityksiä ja [Puhemies koputtaa] ihmisiä näiden vaikeiden kriisien keskellä. [Jukka Gustafsson: Yhtäkään koronatukea kokoomus ei vastustanut!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Mykkänen.

16.43 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Vallitsevissa rahapolitiikan ideoissa on jotain pahasti vialla, kun keskuspankit suojelevat uskottavuuttaan ajamalla taloudet taantumaan.” Arvoisa pääministeri Marin, te kirjoititte tämän twiittiin lainauksena ilmeisenä tarkoituksenanne jakaa tutkija Antti Ronkaisen aihe tai ajatus tai väite. Tämä lause koskee siis keskuspankkien tehtävää ja tarkoittaa, että keskuspankkien ei pitäisi nostaa korkoa hintojen nousun taittamiseksi, koska se uhkaa ajaa talouksia taantumaan ja uhkaa moninkertaistaa myös Suomen veronmaksajien yhteisen velan hinnan.

Arvoisa puhemies! Tämä kysymys on äärimmäisen tärkeä, ja pääministerin alustalta esitettyinä varsin vakava — jos liittokansleri Scholz olisi näin twiitannut, euron arvo olisi todennäköisesti heilahtanut.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Pääministeri, kysyn: Oletteko tänä päivänä siis sitä mieltä, että keskuspankkien tulisi piddättäytyä koronnostosta tässä tilanteessa? [Puhemies koputtaa] En toivoisi kuulevani finanssipolitiikasta, vaan korkopolitiikasta, jota tämä avauksenne tai koepallonne koskee.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt aika on päättynyt. — Pääministeri Marin.

16.44 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että Euroopan keskuspankin tehtävä — keskuspankkien tehtävä — on huolehtia rahapolitiikasta. Hallitukset, poliittiset päättäjät, huolehtivat finanssipolitiikasta. Se, mistä itse kannan huolta, on yleinen talouspolitiikan koordinaatio, joka on tällä hetkellä valitettavan ohutta. On erittäin ongelmallista meidän taloutemme näkökulmasta koko Euroopassa, mikäli toimmme ovat ristiriidassa, ja peräänkuulutan parempaa koordinaatiota, keskustelua — tämän olen myös hyvin suoraan sanonut. Tuo sitaatti ei ole minun tekstiäni, se on tutkija Ronkaisen tekstiä, joka on hyvin perehtynyt aihepiiriin. Suosittelen lukemaan tuon artikkelin. [Kai Mykkänen: Olen lukenut!] Mielestäni se oli hyvä ja mielenkiintoinen artikkeli.

16.45 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion ensi vuoden budjetissa on menoja yli 80 miljardilla eurolla, ja siellä on 500 riviä erilaisia menoja. Kun täällä on eduskuntaryhmän puheenjohtaja SDP:stä, Antti Lindtman, esittänyt, että SDP olisi valmis tekemään leikkauksia, niin voisitteko, pääministeri Marin, kertoa täällä kaikille, oletteko te samaa mieltä teidän puolueenne ryhmäpuheenjohtajan kanssa ja mitä leikkauksia te tarkkaan ottaen olisitte hallituksessa ja SDP:ssä valmis tekemään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Ja pääministeri Marin.

16.45 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän kysymyksen ensimmäiseen osaan vastasinkin jo muutama puheenvuoro sitten.

Minkälaisia toimia SDP olisi valmis tekemään? Itse asiassa puolue tällä hetkellä valmistelee tulevaisuuden osalta [Kokoomuksen ryhmästä: Tulevaisuuden!] talouspoliittisia kysymyksiä ja näiden osalta myös sopeutustoimia. Me pidämme selvänä sitä, että mikäli sopeutustoimia joudutaan tekemään — nehän eivät ole miellyttäviä — niin tässä pitää huomioida sekä tulosopeutus että menosopeutus [Jani Mäkelä: Eli lisää veroja!] ja menosopeutuksen osalta pitää kohdistaa niin, että kaikkein heikoimmissa asemissa olevista ihmisistä [Välihuutoja] pidetään huolta ja heidän tilannettansa ei pahenneta. Meille oikeudenmukaisuuden näkökulma on erittäin tärkeä. Ja toinen näkökulma, mikä on tärkeä, on se, että ei leikata tulevaisuuden kasvusta. Esimerkiksi tällä hallituskaudella on tehty ennätykselliset koulutuspanostukset. Kun kokoomus oli hallituksessa ja meillä oli kokoomuslainen opetusministeri, niin silloinhan koulutuksesta ja tutkimuksesta leikattiin mittavasti. Tämä ei ole oikeaa politiikkaa, [Timo Heinonen: Velkapolitiikkako on?] vaan sopeutustoimetkin pitää tehdä järkevästi ja oikeudenmukaisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Lindtman.

16.46 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden kestävyyydestä ja velasta on syytä kantaa huolta. Mutta samaan aikaan on syytä katsoa

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

myös, että eihän Suomi elä pullossa, vaan kaikkia euromaita, EU-maita on viimeisten vuosien aikana koskettanut kolme kriisiä: koronakriisi, Venäjän hyökkäys Ukraina ja nyt energiakriisi. Ja kyllä on myös hyvä vähän suhteuttaa, miten Suomi on nyt pärjännyt tässä euromaiden joukossa. Viime vuonna Suomen alijäämä oli itse asiassa alle puolet euroalueen keskiarvosta. Tällä vaalikaudella Suomen suhteellinen velkaantuminen euroalueen keskiarvoon suhteutettuna on pienentynyt viisi prosenttia — kaikilla se on kasvanut, mutta ero euroalueen keskiarvoon on tällä hetkellä viisi prosenttiyksikköä parempi kuin tämän hallituksen aloittaessa.

Nyt on tärkeää nähdä, että siihen energiakriisiin, joka meitä kohtaa, on nyt vastattava ja kansalaisia tuettava, koska se vaikuttaa siihen, kuinka iso haaste meillä on tässä jatkossa. [Puhemies: Ja kysymys!] Pääministeri, tiedätkö, suunnittelee ko mikään maa sellaisia sosiaaliturvan leikkauksia, [Puhemies koputtaa] joita tässä salissa on esimerkiksi kokoomuksesta esitetty nyt tulevana talvena? [Leena Meri: Kysyy omalta ministeriltä taas! — Sanna Antikainen: Jälleen kysymys omalle ministerille!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministerille meni.

16.48 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En aivan jokaisen EU-valtion budjettiesityksiä niin yksityiskohtaisesti tunne, että tuohon suoraan pystyisin vastaamaan, [Kai Mykkänen: Tunnetteko oman puolueenne säästölistan?] mutta toteaisin ehkä yleisesti näin, että kyllä ennemmin tällä hetkellä kaikki eurooppalaiset valtiot pyrkivät tukemaan ihmisiä, yrityksiä, teollisuutta — johtuen Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan, johtuen tästä kiristysruuvista, jota energian puolella Putin käyttää, johtuen näistä erittäin korkeista energian hinnoista, jotka heijastuvat kaikkeen muuhunkin hintakehitykseen. Eli kyllä se pääsääntöinen linja ja suunta on se, että juuri tässä tilanteessa määrääkäsesti tuetaan ihmisiä, tuetaan yrityksiä, ja tietääkseni myöskään oppositio ei ole suinkaan vaatinut tämänkään osalta, niin kuin ei pandemiankaan osalta eikä sodankaan osalta, että ikään kuin näitä panostuksia pitäisi jättää tekemättä. Kun te täällä meitä syytätte velanotosta, niin monesti itse asiassa oppositio on huutanut hallitukselle siitä, miksi ette tue vielä enemmän ja anna vielä enemmän rahoitusta yrityksille tai ihmisille. [Puhemies koputtaa] Eli näen pientä ristiriitaa opposition haastamisessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja jälleen kerran muistutan siitä, että oman puolueen ministereille ei mielellään kysymyksiä esitetä. — Ja sitten edustaja Multala.

16.49 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaivoin tuossa esille hallitusohjelman, kun pohdin, mitäköhän siellä luki. Siellä lukee muun muassa näin: ”Hallitus on sitoutunut vahvistamaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä johdonmukaisesti niin, että ei ajauduta kestävämmän velkaantumisen uralle, joka pakottaisi tulevaisuudessa menojen leikkauksiin tai verojen korottamiseen.” No, nyt näistä edeltävistä puheenvuoroista voi hyvin päätellä, että kun sekä pääministeri että SDP:n ryhmäpuheenjohtaja olette tulleet siihen tulokseen, että tarvitaan sekä meno- että tulosopeutumista eli juuri sekä näitä menojen leikkauksia että tulojen korotuksia, veronkorotuksia, niin voidaankin ehkä todeta, että aivan tässä tavoitteessanne ette ole onnistuneet, vaan olette lisänneet menoja enemmän kuin mitä sota ja korona olisivat edellyttäneet. Arvoisa pääministeri, olemme kysyneet monta kertaa, mutta kyllä teidänkin on kyettävä vastaamaan: onko nyt niin,

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

että haluatte siis korottaa veroja, mitä veroja te korottaisitte ja mitkä ovat niitä menoja, [Puhemies koputtaa] mitä te leikkaisitte?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.50 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin hallitus noudattaa hallitusohjelmaa, ja me olemme esimerkiksi veropolitiikasta hallitusohjelmaa kirjoittaessa sopineet. Se on sitten eri asia, mitä SDP puolueena tavoittelee esimerkiksi verotuksen osalta. Vaikka mielelläni pääministerinä en ehkä tällaista puoluepoliittista puheenvuoroa käyttäisi, mutta kun täältä opposition puolelta kysytään, niin totta kai vastaan. Meillehän tärkeää ei suinkaan ole se, että veroja pitäisi kauheasti korottaa, vaan nimenomaisesti tilkitä niitä verotuksen porsaanreikiä ja aukkoja, [Timo Heinosen välihuuto] eheyttää suomalaista verojärjestelmää ja veropohjaa ja mieluummin sitten madaltaa näitä veroasteita, eli ei SDP:n tavoite suinkaan ole se, että verotus olisi mahdollisimman kiireä, vaan että meidän veropohjamme olisi mahdollisimman tiivis.

Mitä tulee sitten yleisesti talouspolitiikkaan, itse kyllä seison niiden monien uudistusten takana, mitä hallitus on tehnyt. Esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentaminen — kyllä, se on maksanut, mutta se tulee tuomaan investointina tämän moninkertaisesti takaisin. Se, että jokainen suomalainen nuori saa vähintään toisen asteen koulutuksen, [Puhemies koputtaa] on meidän tulevaisuutemme kannalta aivan keskeinen asia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Meri.

16.51 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tietysti kuulostaa aika huolestuttavalta, kun pääministeri kertoo, että te valmistelette pääministeripuolueena — sinä aikana, kun te johdatte hallitusta — teidän meno- ja tulopuoltanne ihan kuin te ette tietäisi hallituksessa, mitä te teette. Elikkä miksi te ette ole yhdessä valmistelleet? Aivan kuin sosiaalidemokraatit valmistelisivat tällä hetkellä vaihtoehtobudjettia oppositiopuolueiden kanssa, jotenkin aika huolestuttavaa. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Merellä puheenvuoro.

Ja te sanoitte, että oppositio ei esitä omia vaihtoehtojaan. Kokoomus tosiaan on esittänyt nuo sosiaalituen leikkaukset, joita me emme nyt tässä kannata, mutta me olemme esittäneet toissijaisiin menoihin valtavan määrän: haitalliseen maahanmuuttoon, EU-tukipaketteihin. Ja te ette ole ottaneet vastaan niitä meidän ehdotuksiamme, päinvastoin — te jatkuvasti lisäätte epäoikeudenmukaisia menoja muun muassa laittomaan maahanmuuttoon.

Kysyn teiltä: onko tämä teidän mielestänne oikeudenmukaista politiikkaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.53 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kylä tässä salissa skandaali. [Juha Mäenpää: Hallituksessako?] Myös SDP suomalaisessa demokratiassa valmistelee vaaliohjelmaa tuleviin eduskuntavaaleihin. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä!] Myös SDP valmistelee vaaliohjelmaa, omia poliittisia avauksia, linjauksia. [Leena Meren välihuuto — Puhemies koputtaa] Me teemme poliittista ohjelmaa

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

työtä puolueen sisällä siitä huolimatta, että tällä hetkellä olemme pääministeripuolue. Olen ajatellut, että demokratiassa tämä on aivan sallittua, ja on vain hyvä asia, että puolueet kertovat omia kantojansa ja näkemyksiänsä, mutta ymmärrän, että välttämättä kaikki puolueet eivät näe asiaa aivan näin. Me tulemme julkistamaan oman ohjelmamme, oman vaihtoehtomme, ja tulemme kertomaan sen avoimesti kansalaisille ja äänestäjille.

Mitä tulee yleisesti talouspolitiikkaan — tässä sivutaan ehkä molempia aiheita — niin yleisesti tämän hallituskauden isoja kuvia ovat valitettavasti olleet nämä todella mittavat, erittäin haastavat, vaikeat kriisit. [Leena Meren välihuuto] Emme me niitä toivoneet, tienneet, kun hallitusohjelmaa yhdessä kirjoitettiin, mutta siitä huolimatta pandemia, sota, energiakriisi, [Puhemies koputtaa] mahdollisesti tuleva talouskriisi — voin kyllä sanoa, että haasteita ei ole puuttunut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Orpo, ja sen jälkeen vaihdamme aiheita.

16.54 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vaalikauden iso kuva on tällä menolla velkakriisi. Teidän asettamanne talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtaja Vilmunen sanoi, että jos tähän ylivelkaantumiseen ei puututa, se on karmeaa meidän lapsillemme. Osuuspankkiryhmän johtaja Ritakallio varoitti velkakriisistä, jos velkaantumiseen ei puututa. Nyt ei ole kyse siitä, mitä SDP valmistelee ensi kaudelle, kyse on teidän hallituksestanne, siitä, mitä tämä hallitus valmistelee nyt ja tässä. [Leena Meren välihuuto] Kun nämä valtionlainojen korot ovat lähteneet nousuun, Suomen valtion kymmenen vuoden velka maksaa nyt yli kolme prosenttiyksikköä enemmän. Yhdenkin prosenttiyksikön nousu on puolitoista miljardia korkokuluja, mikä on pois palveluista: pois vanhustenpalveluista, pois kouluista. Kysyn teiltä, pääministeri: Ettekö te ole huolestunut? Miksi te ette tee nyt mitään? Miksi te jätätte asiat seuraavalle hallitukselle? [Leena Meri: Ne tekee vaihtoehtobudjettia!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja pääministeri Marin.

16.55 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä olen huolestunut velkaantumisesta, olen huolestunut niin Suomen velkaantumisesta [Hälinää — Puhemies: Shh!] kuin muiden eurooppalaisten valtioiden velkaantumisesta, mutta syy on se, että me olemme kohdanneet erittäin vakavia, isoja kriisejä tällä hallituskaudella. Ja kun oppositio kritisoi velkaantumista, niin itse asiassa, jos me katsomme, te olette tukeneet kaikkia näitä toimia, koronassa tukea yrityksille, tukea ihmisille. [Timo Heinonen: Totta kai!] Te olette tukeneet sodan aikana sitä, että me teemme mittavia hankintoja. Esimerkiksi hävittäjähankinta on sellainen, erittäin mittava ja myös ensi vuonna tuolla velkaantumisessa näkyvä hanke, jota lähestulkoon koko eduskunta [Leena Meri: Voi leikata toissijaisista menoista!] on tukenut. Te olette tukeneet myös näitä energiatukia, ja te olette vaatineet vieläkin enemmän. Kun te meitä kritisoitte velkaantumisesta, niin on kuitenkin hyvä havaita, että tätä isoa velan määrää, [Leena Meri: Leikatkaa toissijaisista menoista!] joka on kriisien vuoksi jouduttu ottamaan, te olette tukeneet ja monesti vielä peräänkuuluttaneet isompia tukia. [Ben Zyskowitz pyytää vastauspuheenvuoroa]

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt joudumme kiirehtimään aiheissa eteenpäin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys kotimaisen ruuantuotannon turvaamisesta (Anders Norrback r) Suullinen kysymys SKT 165/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Norrback.

Keskustelu

16.56 Anders Norrback r: Tack, ärade talman! Tyvärr nalkas det [Hälinää — Puhemies koputtaa] utmanande tider för Finlands grönsaker till följd av elkrisen. Flera av våra växt-husföretag har meddelat att de till följd av de höga energipriserna är tvungna att skära ner på sin produktion, hålla produktionsuppehåll eller till och med sluta med produktionen. Vi talar om 50 till 70 procent av produktionen.

Arvoisa puhemies! Maamme vihannesyrittäjät toivovat suomalaisten ostavan kotimaisia tuotteita ja samalla tukevan kotimaista kasvihuonetuotantoamme. Toimijoita uhkaa tuotantokapasiteetin alentaminen tai jopa lopettaminen sekä lomautukset. Kysynkin, arvoisa ministeri Kurvinen: miten varmistamme, että kotimainen ruuantuotanto ja huoltovarmuus pysyvät turvattuina myös haastavina aikoina ja että ruokakaupoissa on tulevanakin talvena kotimaisia tuotteita ja vihanneksia? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Kurvinen.

16.57 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Norrbackille erittäin tärkeästä kysymyksestä. Olen alasta vastaavana ministerinä erittäin onnellinen siitä, että tällä hetkellä mielestäni koko eduskunta oikealta vasemmalle, hallituksesta oppositioon, arvostaa suomalaista ruuantuotantoa ja haluaa tehdä yhdessä toimia, että päästään tästä kriisistä eteenpäin.

Kuten olen aiemminkin täällä kyselytunnilla kertonut, keväällä 300 miljoonan euron huoltovarmuuspaketti hyväksyttiin, sitä maksetaan tämän syksyn aikana myöskin puutarhataloudelle. Merkittävänä haluan nostaa vielä tämän luonnonhaittakorvauksen lisäosan, jota juuri nytkin maksetaan. Siinä on ollut myös polttoaineveron lisäpalautus keväällä. Saimme kiinteistöveron palautettua tälle vuodelle maatalouden tuotantorakennuksista. Lisäksi olen tekemässä vielä elintarvikemarkkinalakiin korjaussarjaa, jolla parannetaan tuottajan asemaa suhteessa kauppaan.

Puhemies! Seuraamme myös tarkasti sähkökulujen kehitystä, ja koko hallitus varautuu tarvittaessa asiassa lisätoimiin.

Vielä tahdon, puhemies, nostaa esille elintarvikeviennin merkityksen. Lisäämällä elintarvikkeitten myyntiä maailmalle saisimme tuottajille parempaa kannattavuutta, [Puhe-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

mies koputtaa] ja siksi olin itsekkin juuri alkuvuikon Vietnamin edistämässä muun muassa siipikarjan ja sianlihan vientiä sinne.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys päihderiippuvaisten hoitoonpääsystä (Juho Kautto vas)

Suullinen kysymys SKT 166/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraava aihe vasemmistoliitolta, edustaja Kautto.

Keskustelu

16.58 **Juho Kautto vas:** Arvoisa puhemies! Päihderiippuvuus ei katso sosiaalista status-ta, vaan voi koskettaa ketä tahansa. Se on sairaus, ei luonteen heikkoutta. Sivistysvaltiossa sairaita hoidetaan, ei jätetä heitteille. Päihdepalvelut ovat Suomessa kohtalokkaan aliresur-soituja, eikä hoitoa saa ajoissa. Pitkäaikaista kuntoutusta ei usein ole tarjolla, vaikka päih-deongelmat eivät synny hetkessä eivätkä katoa kuin taikauskusta. Kun päihderiippuvaisel-la tulee oma pohja vastaan ja motivaatio hoitoon, ei ole aikaa jäädä kuukausiksi byrokra-tian rattaisiin. Nopean hoitoonpääsyn mahdollistaminen ei ole pelkkä kustannus vaan sijoi-tus. Useat toimivat kuntoutukset ovat kalliita ja monen ulottumattomissa. Hoitoonpääsy ei kuitenkaan saa olla ihmisen varallisuudesta kiinni. Kysyn vastaavalta ministeriltä: kuinka nopeutetaan päihderiippuvaisten avunsaantia ja varmistetaan, että kaikki saavat apua omasta rahatilanteesta huolimatta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kiuru.

16.59 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Kauttoa tästä kysymyksestä. Hyvin harvoin tässä salissa itse asiassa puhutaan päihdepalveluista ja niiden todella huonosta tilasta. Olemme myös ensim-mäinen hallitus pitkään aikaan, joka tämän asian ottaa vakavasti, mutta silti on sanottava, että siitä huolimatta, mitä nyt tehdään, se tehtävien ja saatavuuden taso ei vielä kukaan tule pitkällä aikavälillä riittämään. Työtä jää siis kyllä seuraavallekin hallitukselle tehtäväksi. Aivan olennaista on se, että sote-uudistus tulee yhdenvertaistamaan näitä palveluita nykyi-sen palvelujärjestelmän ollessa näinkin pirstaleinen. Olemme tuoneet aivan tuoreen laki-esityksen mielenterveys- ja päihdelainsäädännön parannuksista eduskuntaan, ja tämä on parhaillaan täällä käsittelyssä. Kaikkein olennaisinta siinä on minusta se, että me tunnus-tamme, että joudumme tuunaamaan myös vanhoja pykälä ja että emme ole ajatelleet, että kiireellistä hoitoa pitää saada samalla tavalla myös päihdepalveluiden suhteen, ja tämä on täällä nyt hallituksena tuotu eduskuntaan käsittelyyn.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys kansainvälisen rahoitusjärjestelmän häiriöihin varautumisesta (Ano Turtiainen vkk)

Suullinen kysymys SKT 167/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Viimeinen aihe, viimeinen kysymys, edustaja Turtiainen.

Keskustelu

17.01 Ano Turtiainen vkk: Kiitos, arvoisa puhemies! Englannin pankki laajensi tällä viikolla Britannian valtionlainojen tukiostojaan rauhoittaakseen maan korkomarkkinoita. Englannin pankin mukaan häiriöt Britannian valtionlainojen markkinoilla uhkaavat rahoitusvakautta. Lisäksi Suomen Pankki varoittaa maksujärjestelmän häiriöistä ja kannustaa suomalaisia varautumaan käteisen rahan käyttöön. Kysyn hallitukselta: onko Suomi varautunut läntisen rahoitusjärjestelmän romahdukseen ja siitä seuraavaan euroalueen, Euroopan unionin ja Naton hajoamiseen? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Haavisto.

17.02 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tässä kysymyksessä oli monta osaa, mutta ehkä näin ulkopolitiikan kannalta.

Totta kai Suomi on varautunut erilaisiin kriiseihin. Suomen Pankki omilla suosituksillaan on kehottanut kansalaisia tietysti varautumaan esimerkiksi tilanteeseen, jossa näiden sähköisten yhteyksien kohdalle tulee joitain häiriöitä, erilaista hybridi- tai kybervaikuttamista, ja silloin välttämättä pankkikortit eivät juuri sinä hetkenä toimi, ja silloin käteinen raha on se vaihtoehto. Tämänäköisiä vaihtoehtoja on nykyisissä kriisin olosuhteissa mieltittävä. Olemme nähneet hybridi-vaikuttamista, iskuja Itämerellä kaasuputkiverkostoon, nämä voivat tietysti koskea myös sitten tietoliikenneverkostojen ja muita meille tärkeitä asioita, esimerkiksi energiansiirtoverkostojen. Kaikkeen tähän joudutaan varautumaan sen vuoksi, että Venäjä jatkaa hyökkäyssotaansa Ukrainaa vastaan, ja tämä sota näyttää tuottavan myös erilaisia harmaan alueen toimia ja iskuja eri puolilla Eurooppaa, ja Itämeren kaasuputki-isku oli tietysti hyvin lähellä meitä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Siirrytään päiväjärjestyksen muihin asioihin.

3. Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2021

Kertomus K 18/2022 vp

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle muut erikoisvaliokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 11.1.2023.

Lähetekeskusteluun varataan tässä yhteydessä enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Eduskunnan oikeusasiamies Jääskeläinen.

Keskustelu

17.03 Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Minulla on ilo ja kunnia esitellä teille eduskunnan oikeusasiamiehen toimintakertomus vuodelta 2021.

Vakiintuneeseen tapaan kertomuksen alussa on oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiesten puheenvuorot kunkin itse valitsemastaan aiheesta. Omassa puheenvuorossani käsittelem juuri voimaan tullutta uutta lakia valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta. Pidän lakiuudistusta historiallisena. Se on merkittävimpiä uudistuksia, mitä oikeusasiamiesinstituution satavuotisen olemassaolon aikana on tehty. Uusi tehtävienjakolaki vahvistaa oikeusasiamiehen roolia erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien ja kohtelun valvojana sekä myös turvallisuusviranomaisten toiminnan valvojana. Uudistus vähentää oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin tehtävien päällekkäisyydestä johtuvia ongelmia, parantaa laillisuusvalvonnan laatua ja vaikuttavuutta sekä tukee ratkaisukäytännön yhdenmukaisuutta ja johdonmukaisuutta.

Uuden lain myötä ensisijaisesti oikeusasiamiehen käsiteltäväksi siirtyy monia suuria asiaryhmiä. Tämän vuoksi uudistuksen onnistunut toimeenpano edellyttää, että oikeusasiamiehelle turvataan riittävät voimavarat. Olen hyvin iloinen siitä, että eduskunta onkin suhtautunut myönteisesti Oikeusasiamiehen kanslian voimavaratarpeisiin.

Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin puheenvuoron teemana on oikeusasiamiehen toiminnan vaikuttavuus. Sakslin esittää jaottelun, jonka tarkoituksena on jäsentää ulkoista ja sisäistä ylimmän laillisuusvalvonnan vaikuttavuuden arviointia. Laillisuusvalvonnan toiminnan arviointi, voimavarojen suuntaaminen ja valvonnan painotusten valinta perustuvat keskeisesti laillisuusvalvonnan vaikuttavuuden arviointiin. Laillisuusvalvonnan vaikuttavuuden lisääminen on viime vuosina ollut oikeusasiamiehen toimintaa ohjaava tavoite. Tämä edellyttää yksittäisen asian ulkopuolelle ulottuvaa laajempaa oikeusasiamiehen toimenpiteiden ja toiminnan vaikuttavuuden hahmottelua. Sakslinin mukaan oikeusasiamiehen toiminnalla on ainakin seuraavanlaisia vaikutuksia: tulkintavaikutus, normatiivinen vaikutus, menettelyllinen ja organisatorinen vaikutus, ennaltaehkäisevä vaikutus, vaikutus lainsäädännön laatuun, vaikutus oikeuden yleisiin oppeihin, poliittinen vaikuttavuus ja vaikutus oikeusvaltion toimintaan. Oikeusasiamiehen tehtävänä on huolehtia erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien toteutumisesta. Yksilön asemaan välittömästi vaikuttava kannanotto vahvistuu myös näiden muiden vaikuttamistapojen kautta.

Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen kiinnittää puheenvuorossaan huomiota oikeusvaltioon. Oikeusvaltio pysyy kasassa vain yhdessä kaikkien keskeispilareidensa — demokra-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

tian, oikeusturvan ja ihmisoikeuksien — varassa. Kunkin elementin on oltava paikoillaan ja itsessään vahva. Tuomioistuimet ovat kriittisen tärkeä osa kokonaisuutta.

Oikeusasiamies on jo pitkään kantanut huolta tuomioistuinlaitosta koskevan perustuslaillisen sääntelyn ohuudesta ja riippumattomuuden takeeksi tarvittavasta sääntelystä. Tuomioistuinten riippumattomuudesta onkin viime vuosina virinnyt tervetullutta keskustelua. Esillä on ollut erityisesti tarkempi perustuslaintasoinen sääntely korkeimpien oikeuksien tuomareiden jäsenmäärästä ja eläkeistä. Tuomioistuinten valtiosääntöistä kontrolliroolia vahvistavaa keskustelua on käyty perustuslain 106 §:ssä olevan ilmeisen ristiriidan vaatimuksen poistamisesta.

Oikeusasiamies on toistuvasti kiinnittänyt huomiota oikeuslaitoksen heikkoon resurssitilanteeseen, oikeudenkäyntien kestoon, lautamiesjärjestelmän periaatteellisiin ongelmiin ja määräraikaisten tuomareiden suureen määrään. Viime aikoina laillisuusvalvonnassa on korostettu myös sitä näkökulmaa, että tuomioistuimia ei tule hahmottaa osana valtionhallintoa samoin kuin hallintoviranomaisia. Apulaisoikeusasiamies Pölönen toteaa, että oikeusasiamiehen, tuomioistuinten edustajien ja eduskunnan lakivaliokunnankaan lukuisat kannanotot tuomioistuinten perusrahoituksen riittämättömyydestä eivät ole toistaiseksi realisoituneet valtion talousarviomenettelyihin asti. Kertomusvuonna oikeusministeriö käynnisti laatuaan ensimmäisen oikeudenhoitoa koskevan selonteon laatimisen. Pölönen pitää sitä tärkeänä oikeusvaltion itsearvioinnin instrumenttina. Tässä yhteydessä lainsäätäjälle avautuu mahdollisuus arvioida resurssien ohella myös tuomioistuinlaitoksen perustuslaillisen sääntelyn tarkistamistarpeita.

Arvoisa herra puhemies! Näiden puheenvuorojen jälkeen kertomuksessa on katsaus oikeusasiamiesinstituution toimintaan vuonna 2021. Kertomusvuonna saimme jälleen ennätysmäärän kanteluita, yhteensä yli 7 700 kantelua. Tämä on kaikkien aikojen suurin lukumäärä ja lähes 700 kantelua enemmän kuin edellisellä vuonna. Asiamäärät nousivat lähes kaikilla hallinnonaloilla. Voimakkainta kasvu oli terveydenhuoltoon liittyvissä kanteluasioissa, joissa kasvua oli edelliseen vuoteen verrattuna peräti 65 prosenttia, mikä selittyi pääosin koronaepidemiaan liittyvillä asioilla. Kolme viimeistä vuotta eli 2019, 2020 ja 2021 ovat kaikki olleet kantelumäärältään ennätyksellisiä. Jokaisena niistä kasvua on ollut yli 10 prosenttia ja yhteensä noin kolmena vuotena lähes 40 prosenttia kasvua kantelumäärissä.

Kanteluasioita myös ratkaistiin kertomusvuonna ennätysmäärä, lähes 7 900 eli itse asiassa jopa vähän enemmän kuin niitä saapui, ja kanteluiden suuresta määrästä huolimatta saavutimme vuoden lopussa myös kanteluiden enintään yhden vuoden käsittelyaikatavoitteen. Tämä tavoite saavutettiin jo yhdeksännen kerran peräkkäin. On kuitenkin todettava, että kanslian henkilöstö on jälleen työskennellyt jaksamisensa äärirajoilla, ja tämän tavoitteen saavuttamisessa oli keskeistä se, että koronaepidemian takia tarkastuksia ei voitu tehdä entiseen tapaan. Tarkastuksia tehtiin 39 ja nekin pääasiassa asiakirjatarkastuksina, kun ennen koronaa tarkastuksia tehtiin yli 100 vuosittain. Omia aloitteita ratkaistiin 90, ja lausuntoasioita oli noin 150, mikä sekin oli ennätyksellinen määrä.

Kaikista kanteluista ja omista aloitteista yli 1 000 asiaa eli yli 13 prosenttia johti oikeusasiamiehen toimenpiteisiin. Tämä toimenpideprosentti on kansainvälisessäkin vertailussa hyvin korkea. Tuossa pari viikkoa sitten tapasin Ruotsin oikeusasiamiehen, ja kävi ilmi, että heillä kaikista kanteluista noin 5 prosenttia johtaa toimenpiteisiin, kun meillä siis yli 13 prosenttia. Minusta tämä toimenpideprosentti kertoo laillisuusvalvonnan laadusta eli siitä,

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

että kanteluiden pohjalta löydetään virheellistä menettelyä, joka antaa aihetta oikeusasiamiehen arvosteluun taikka ohjaukseen.

Toimintatietojen jälkeen kertomuksessa on laaja pääjakso perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta. Tähän jaksoon on sisällytetty muun ohella oikeusasiamiehen toiminta kansainvälisiin sopimuksiin perustuvissa erityistehtävissä. Näitä ovat kansallisen valvontaelimen tehtävä, jossa on kysymys tarkastusten tekemisestä paikkoihin, joissa pidetään vapautensa menettäneitä henkilöitä. Heihin luetaan vankien ohella esimerkiksi eräät vanhukset, lapset, psykiatriset potilaat ja kehitysvammaiset henkilöt. Toinen erityistehtävä perustuu YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista tehtyyn yleissopimukseen.

Kertomuksen neljänteen jaksoon on koottu kaikki koronavirukseen liittyvät asiat. Kaikkiaan kertomusvuonna tuli käsiteltäväksi noin 1 100 laillisuusvalvonta-asiaa, jotka liittyivät tavalla tai toisella koronaepidemiaan.

Ja lopuksi, kertomuksen viidentenä pääjaksona, on kaikkein laajin hallinnonalakohtainen tai asiaryhmittäinen jakso laillisuusvalvonnasta tehdyistä havainnoista.

Arvoisa herra puhemies! Tässä oli esittelypuheenvuoroni. Toivon, että kertomus antaa eduskunnalle mahdollisuuden arvioida lainsäädännön ja julkisen hallinnon tilaa sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitokset, oikeusasiamies Jääskeläinen. — Ja nyt edustaja Soinikoski.

17.14 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus on tärkeä väline perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen valvontaan Suomessa. Kertomuksen esittämiin lainsäädännöllisiin puutteisiin onkin siksi suhtauduttava asianmukaisesti vakavuudella.

Mielestäni kertomuksen keskeisin anti on vuosittain tiivistetty lukuun ”Kymmenen keskeistä suomalaista perus- ja ihmisoikeusongelmaa”. Tuo luku on karua luettavaa, ja siitä tulisi jokaisen kunta- ja aluevaltuutetun olla hyvinkin tietoinen. Puutteita perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa on niin vanhuspalveluissa, lastensuojelussa, vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisessa kuin vankien tai paperittomien ihmisten perusoikeuksien kohdalla. Lisäksi vakava ongelma Suomessa on oikeusprosessien pitkät kestot — ilmiö, jota koronapandemia on pahentanut entisestään. Meidän tulee yhdessä löytää kestäviä ratkaisuja näihin ongelmiin.

Arvoisa puhemies! Nostan erikseen esille oikeusasiamiehen nostamat puutteet lastensuojelussa. Valitettavasti tämä tuntuu olevan kestoaihe, sillä puutteet lastensuojelun saralla nousevat vuosittain kertomuksen ongelmien top kymppiin. Lastensuojelun asiakkaina olevilla lapsilla ja perheillä on suuria vaikeuksia saada tarvitsemaansa apua ja tukea. Etenkin mielenterveyspalveluiden saaminen on todella heikolla tasolla verrattuna olemassa olevaan tarpeeseen. Lapsen vakava oirehtiminen tai vammaisuus saattaa jäädä kokonaan hoitamatta tai huomaamatta, vaikka perhe on palveluiden piirissä. Puutteet lastensuojelussa on noteerattu myös muissa valvontaelimissä. Lapsiasiainvaltuutettu nosti omassa vuosikertomuksessaan lastensuojelun kriisin yhdeksi suurimmista epäkohdista lasten oikeuksien toteutumisessa Suomessa. Seuraavalla hallituskaudella on aloitettava lastensuojelulain kokonaisuudistus, jotta näihin lastensuojelun ongelmiin pystytään aidosti puuttumaan. Nykyinen lastensuojelulaki on useaan kertaan parsittu ja teipattu kokoon, mikä kuu-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

luu sekä lapsiasiainvaltuutetun että eduskunnan oikeusasiamiehen kertomuksista. Nyt on korkea aika korjata lastensuojelua lapsen edun ja lapsen oikeuksien mukaiseksi.

Arvoisa puhemies! Toinen keskeinen ongelma, jonka haluan nostaa esille kertomuksesta, on puutteet terveystalouden saatavuudessa. Erityisesti hoitoon pääsyssä ja yhteyden saannissa terveydenhuoltoon on vakavia puutteita, ja ne vaarantavat paitsi potilasturvallisuuden myös ihmisten perusoikeuden saada hoitoa. Puutteet terveydenhoidon saatavuudessa syventävät yhteiskunnan hoitovelkaa ja lisäävät vakavien sairauksien määrää, kun ihmiset eivät pääse ajoissa hoidon piiriin. Näin ei voi jatkua. Jokaisella on oikeus saada hoitoa sairauksiinsa, ja mitä varhaisemmassa vaiheessa, sen parempi. Toivon, että yhtenä ratkaisuna tähän ongelmaan on hallituksen säätämä kiireettömän hoidon hoitotakuu, jolla turvataan hoitoon pääsy seitsemässä päivässä hoidon tarpeen arvioinnista. Pelkkä velvoite ei kuitenkaan riitä. Hyvinvointialueet tarvitsevat kestävästi rahoituspohjan, jotta hoitotakuu pystytään aidosti toteuttamaan kaikkialla Suomessa. Hyvinvointialueille on annettava aito mahdollisuus onnistua tehtävässään, ja historiallista muutosta on tuettava riittävästi myös tulevinä vuosina.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäkisalo-Ropponen.

17.17 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos oikeusasiamiehelle jälleen informatiivisesta kertomuksesta. Valitettavasti joudun tänäkin vuonna toteamaan, että jälleen kerran eräiden erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisryhmien, kuten hoidon ja hoivan tarpeessa olevien ikäihmisten, vammaisten henkilöiden ja lastensuojeluasiakkaiden, kohdalla toistuvat samat ongelmat vuodesta toiseen. Korona jopa syvensi näihin ihmisryhmiin kohdistuvia perus- ja ihmisoikeusloukkauksia. Koronaa käytettiin perusteluina esimerkiksi moniin rajoitustoimenpiteisiin, vaikka niille ei juridista perustetta olisi ollutkaan. Rajoituksia tehtiin tai palveluja vähennettiin tai lakkautettiin jopa niin sanotusti varmuuden vuoksi. Näistä toimenpiteistä aiheutui paljon inhimillistä kärsimystä, mutta pidemmällä tähtäyksellä myös yhteiskunnalle taloudellisia menetyksiä esimerkiksi ikäihmisten toimintakyvyn heikentymisen tai omaisen uupumisen vuoksi.

Laitoshoidossa ja ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä asuu kymmeniätuhansia vanhusasiakkaita. On käsittämätöntä, että jatkuvasti, vuodesta toiseen, tulee ilmi ravinnon, hygienian, vaippojen vaihdon, kuntoutuksen, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja ulkoilun puutteita. Puutteita on havaittu myös lääkärikäyntien tiheydessä, lääkehoidossa ja hammashoidossa. Puutteet johtuvat usein henkilökunnan riittämättömästä määrästä tai johtamisen puutteista.

Tällä hetkellä ongelmana on kahden eri lainsäädännön ristiriitaisuus. Toisaalta laki määrittelee henkilöstömitoitukset. Itse ajattelen, että mitoitukset ovat äärettömän tärkeitä inhimillisen ja laadukkaan hoidon näkökulmasta, mutta toisaalta lain mukaan oikean asumispaikan pitäisi löytyä kolmessa kuukaudessa. Kotona asuu paljon muistisairaita, joiden oikea hoitopaikka ei inhimillisesti ottaen ole enää oma koti. Nyt eri puolilla Suomea on jouduttu tilanteeseen, jossa henkilöstömitoitukset eivät täyty hoitotyöntekijäpulan takia, ja siksi ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja on suljettu ja yhä enemmän ikäihmisiä on kotihoidossa, vaikkei kotihoito ole enää heille oikea asumispaikka. Kysynkin oikeusasiamieheltä hänen mielipidettään: miten tällaisessa kahden lain ristiriitatilanteessa pitäisi toimia?

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidossa ja -hoivassa käytettävien itsemääräämisoikeuden rajoittamistoimenpiteiden tulisi perustua lakiin. Vaadittava säädöspohja kuitenkin lähes kokonaan puuttuu. Rajoitustoimenpiteitä myös käytetään, vaikka se ei ole välttämätöntä ja tilanteet olisivat ratkaistavissa muilla keinoin. Osaamisen puutteet tulevat erityisesti esille muistisairaiden hoidossa ja hoivassa. Siellä yhtenä rajoitustoimenpiteenä käytetään myös rauhoittavia lääkkeitä, jotka kyllä poistavat esimerkiksi haasteellista käyttäytymistä, mutta samalla usein myös toimintakyky heikkenee. Koronapandemian aikana virheellisiä toimintakäytäntöjä on ollut entistä enemmän eri hoivayksiköissä. Vanhusten oikeuksia rajoitettiin ja edelleen rajoitetaan tarpeettomasti terveysturvallisuuden perusteella.

Toisena epäkohtana nostan esille lastensuojelun ongelmat. Lastensuojelun yleinen voimavarojen puute ja erityisesti pätevien työntekijöiden huono saatavuus ja työntekijöiden suuri vaihtuvuus heikentävät lastensuojelupalveluiden laatua. Lasten tarvitsemien monialaisten palveluiden toteutuksessa, eri hallintoalojen keskinäisessä yhteistyössä ja palvelujärjestelmien yhteensovittamisessa on valtavia puutteita. Suuria ongelmia on esiintynyt pitkään lastensuojelun sijaishuollon ja psykiatrisen hoidon välisessä yhteistyössä, mutta myös esimerkiksi oppilas- ja opiskelijahuollon, vammaisille lapsille tarkoitettujen palveluiden sekä lastensuojelun välisessä yhteistyössä. Lapsen tarvitseman hoidon ja palveluiden yhteensovittamattomuus heikentää hoidon tuloksia ja voi johtaa lapsen oireiden pahenemiseen.

Lapsen vakava oirehtiminen tai vammaisuus saattaa jäädä myös kokonaan hoitamatta tai huomaamatta lastensuojelussa. Tarjolla olevat palvelut ovat erityisesti mielenterveyden hoidon osalta riittämättömiä tarpeeseen nähden. Lastensuojelun sijaishuollossa ei juurikaan ole sellaisia yksiköitä tai palveluita, joiden avulla pystyttäisiin puuttumaan tehokkaasti lapsilla esiintyviin vakaviin päihdeongelmiin esimerkiksi tarjoamalla tarvittaessa päihdehoitoon kytkeytyviä mielenterveyspalveluja tai katkaisemalla lasta vahingoittava päihdekierte. Lapset, jotka huonokuntoisuutensa tai vaikeiden oireittensa vuoksi tarvitsevat väliaikaisesti sellaista vaativaa sijaishuoltoa, johon kuuluu paljon erilaisia integroituja palveluja ja tukea, tai lapset, jotka tarvitsevat muuta erityistä yksilöllistä sijaishuoltoa, voivat joutua jonottamaan tarvitsemaansa hoitajaksoa tai apua useiden kuukausien tai jopa vuoden ajan. Nämä pitkät odotusajat ovat jokaisen lapsen ja nuoren ja hänen tulevaisuutensa kannalta kohtuuttomia.

On huolestuttavaa, että lasten mielenterveyden ongelmia hoidetaan aiempaa useammin vahvoilla, ensisijaisesti aikuisille tarkoitetuilla mielialalääkkeillä. Lastensuojelun ja lastenpsykiatrian alueen yhteisestä palvelurakenteesta puuttuvat tarkoituksenmukaiset sijoituspaikat niille lapsille, jotka tarvitsevat lastensuojelun sijaishuollon lisäksi myös vahvaa psykiatrista hoitoa. Näiden lasten tarvitsemia palveluja ei pystytä järjestämään tyydyttävällä tavalla pelkästään lastenkodissa tai pelkästään psykiatrisessa sairaalassa. Huolestuttavaa on myös se, että lastensuojelulapset eivät tiedä omia oikeuksiaan tai lastensuojelulaitosten velvollisuuksia. Lapset eivät myöskään aina tiedä, että heidän asioistaan vastaavien sosiaalityöntekijöiden tehtävänä on myös tukea ja auttaa heitä ja heillä on oikeus tavata sosiaalityöntekijänsä henkilökohtaisesti. Lapsille ei aina kerrota myöskään heille kuuluvista oikeussuojakeinoista lastensuojelulain edellyttämällä tavalla.

Lastensuojelun sijaishuollon valvonta on suurelta osalta riittämätöntä, eikä aluehallintovirastoilla ole vielä riittävästi voimavaroja niille kuuluvien tarkastusten tekemiseen. Lastensuojelun perhehoidon valvonta, joka kuuluu kuntien ja jatkossa hyvinvointialueiden sosiaaliviranomaisille, ei myöskään toteudu riittävässä määrin.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Näistä edellä mainituista lastensuojelun epäkohdista on myös tarkastusvaliokunta lausunut muun muassa lausunnossaan oikeusasiamiehen kertomuksesta vuodelle 2019, ja on erittäin surullista, että edelleen saamme lukea näistä samoista epäkohdista myöskin tämän vuoden oikeusasiamiehen kertomuksessa. Meillä ei ole varaa menettää tällä tavalla yhtään lasta tai nuorta, sillä he ovat tämän kansakunnan tulevaisuus, ja sivistyneessä yhteiskunnassa ei pitäisi toimia näin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Heinonen.

17.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Kiitos oikeusasiamies Jääskeläiselle hyvästä esittelystä ja edustajakollega Mäkisalo-Ropposelle erittäin hyvästä, painokkaasta puheenvuorosta, jossa oli tärkeitä aiheita esillä.

Itse halusin nostaa esille nämä koronavirukseen liittyvät asiat, jotka tässä on kerätty yhteen kokonaisuuteen. Tässä ovat tuomioistuimet, poliisi, maanpuolustus, rikosseuraamusala ja sitten isona kokonaisuutena tietysti omaisten yhteydenpito ikäihmisiin. Itse sain tämän kokea myös läheltä, ja toivoisin, arvoisa hallitus, kun todennäköisesti teidän avustajakunnastanne joku tämän keskustelun kuuntelee ja läpi käy, että kävisitte nämä kantelut huolellisesti läpi ja katsoisitte, että emme olisi enää seuraavan pandemian aikana siinä tilanteessa, missä me olimme nyt. Nyt pitää jokaisessa hoivakodissa saada tapaamispaikat sellaisiksi, että ei enää käy niin, että joku on elämänsä viimeiset viikot, kuukaudet yksin, erossa vaimosta, miehestä, lapsista. Yksin. Muistisairas ei niiden viikkojen jälkeen enää muista.

Toivon, että tähän tartutaan ja nämä tehdään. Nämä koskevat tietysti myös kehitysvammaisia ja montaa muuta, mutta ikäihmisten kohdalla monen elämä päättyi niin, että yhteiskunta ehkä meitä vahvoja suojatakseen eristi nämä heikot meidän yhteiskunnastamme loppuelämäkseen. Toivon, että näin ei kävisi enää koskaan, ja siksi toivon, että näihin toimenpiteisiin ryhdytään.

Arvoisa puhemies! Lopetan, kun tuossa edustaja Zyskowiczilla on puheenvuoro ja hän toivoo, että ehtisi vielä ennen puolta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hienoa. — Edustaja Zyskowicz vielä ehtii.

17.26 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää edustaja Heinosta kohteliaisuudesta ja eduskunnan oikeusasiamiestä esittelypuheenvuorosta — ja oikeusasiamiestä myös siitä, että hän ja hänen virastonsa tekevät arvokasta työtä, vaikka olenkin joskus ollut eri mieltä niistä näkemyksistä, joita teidän ratkaisuisanne on ollut.

Nyt nostan kaksi asiaa esiin. Valtiontalouden tarkastusviraston ylijohtaja Tytti Yli-Viikari sopi erään virkamiehen kanssa, että virkamiehelle maksetaan pari vuotta palkkaa mutta hänen ei pidä eikä hän saa tehdä työtä virastossa. Minun mielestäni tämä on erittäin räikeätä veronmaksajien rahojen väärinkäyttöä. Te, herra oikeusasiamies, puutuitte asiaan ja annoitte tästä ylijohtaja Yli-Viikarille huomautuksen. Muistan, kun eräässä hallintovaliokunnan kokouksessa, jossa olitte kuultavana, kysyin, miten päädyitte antamaan vain huomautuksen: eikö tämä olisi antanut aihetta mihinkään rankempaan arviointiin? Joka tapauksessa myöhemmin kävi niin, että yleinen syyttäjä syytti tämän asian osalta ylijohtaja Yli-Viikaria ja erästä toista johtavaa virkamiestä törkeästä virka-aseman väärinkäytöstä.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Tuomioistuim, ainakin alioikeus — nyt en tiedä, onko tämä asia tällä hetkellä hovissa vai joko se sieltä tuli, joka tapauksessa käräjäoikeus — tuomitsi Yli-Viikarin virka-aseman väärinkäytöstä, kun hän siis oli mennyt sopimaan virkamiehen kanssa virastossaan, että palkkaa maksetaan pari vuotta, osin puolitetuna, mutta töitä ei pidä eikä saa tehdä.

En ole vaatimassa noin yleisesti ottaen verta kehään, mutta kun muistan, että te, siis yleisesti teidän virastonne, olette antaneet huomautuksia poliisille siitä, kun he ovat olleet epäkohteliaita jollekin rosvolle, niin kyllä minä kysyn: miten päädyitte siihen, että tällaisesta virka-aseman, minun mielestäni törkeästä, väärinkäyttämisestä — vaikka siis rikosnimike tuomioistuimessa oli siis virka-aseman väärinkäyttö — riittää huomautus? Eli kysyn, miten te arvioitte yleisesti ottaen, mitkä keissit voidaan katsoa riittäviksi tällä tavoin ja mitkä viedään eteenpäin. Tämä on minun kysymykseni: miten päädyitte tässä siihen, että aihetta ei ole enempään?

Sitten toinen asia, herra puhemies: Kiinnititte, herra oikeusasiamies, esittelypuheenvuorossanne huomiota siihen, miten meidän tuomioistuinlaitokselta puuttuu voimavaroja ja miten eduskunnassa ja varmasti teidänkin puoleltanne on kiinnitetty huomiota siihen, että niitä tarvittaisiin lisää. Olen täysin samaa mieltä ja olen itsekin puhunut tässä salissa tuomioistuinlaitoksen voimavarojen vahvistamisen puolesta. Mutta olen kiinnittänyt huomiota myös siihen, että prosesseja voitaisiin jonkin verran kehittää ja keventää. Eli sen lisäksi — siis lisäksi — että annetaan lisää voimavaroja, voitaisiin jostakin ehkä säästää jonkun verran tarpeettomia voimavaroja.

Noin kuukausi sitten BenTV:ssä kerroin tähän sopivan esimerkin. Nimittäin kuusi vuotta sitten poliisi osana ulkomaalaisvalvontaa pyysi kahdelta tummaihoiselta naiselta illalla Helsingissä nähdäkseen heidän papereitaan. Nämä naiset pitivät tätä menettelyä siinä tilanteessa syrjintänä ja veivät asian yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan. Tässä lautakunnassa käsittely kesti kaksi vuotta. Lukuisat juristit olivat asiaa käsittelemässä. Sieltä syntyi 12 sivua päätöstä siitä, saiko poliisi siinä tilanteessa pyytää kahdelta ihmiseltä paperit vai oliko se syrjintää. Tästä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen. Siellä oli vielä korkeampipalkkaisia juristeja asioita käsittelemässä, ja sieltä syntyi 17 sivua oikeudellista tekstiä tästä asiasta. Tämän jälkeen — aina tietysti toinen — osapuoli valitti asiasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa oli vielä korkeampipalkkaisia juristeja käsittelemässä asiaa, ja sieltä syntyi 9 sivua tekstiä tästä samasta asiasta, saiko poliisi siinä tilanteessa pysäyttää kaksi naista Helsingissä kadulla ja saiko hän siinä tilanteessa pyytää heiltä nähdäkseen heidän henkilöllisyyspaperinsa vai oliko kyseessä etninen profilointi ja syrjintä.

Nyt minä kysyn teiltä, herra oikeusasiamies: Eikö esimerkiksi tässä tilanteessa olisi riittänyt se, että kaksi riippumatonta tahoa, tämä lautakunta ja hallinto-oikeus, käsittelevät tämän tapauksen? Pitikö tämä tapaus tästä, saako pyytää paperit, viedä vielä korkeimpaan hallinto-oikeuteen? Tätä käsiteltiin kuusi vuotta. Kaiken maksoivat veronmaksajat — ymmärtääkseni kaiken maksoivat veronmaksajat. Enkä nyt ota kantaa siihen, mikä siinä oli oikea ratkaisu. Kaikki olivat äänestysratkaisuja. Niin lautakunta, hallinto-oikeus kuin korkein hallinto-oikeus äänestivät ratkaisusta. Kysyn, herra oikeusasiamies: oletteko koskaan kiinnittänyt huomiota siihen, että sen lisäksi — siis lisäksi, ei sijaan — että oikeuslaitokselle annetaan lisää voimavaroja, jotta päätökset eivät viipyisi ja jotta oikeusturva toteutuisi paremmin, voitaisiin katsoa myös meidän nykyisiä prosesseja: onko kaikki, mitä nykyään tapahtuu, tarpeellista?

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja nyt valitettavasti tähän keskusteluun tässä vaiheessa luvattu 30 minuuttia on käytetty, mutta eduskunnan oikeusasiamies Jääskeläinen on luvannut myös muiden aihealueiden tultua käsitellyiksi jäädä tänne vielä paikalle jatkamaan keskustelua kanssanne sitten illan päätteeksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.33.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.54.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä.

Keskustelu. — Edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Hoskonen.

19.54 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 21 on erittäin hyvää luettavaa, ja ilolla panin merkille sen, että tämä uusi laki oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin välisen työnjaon saamisesta lakiin on toteutunut. Kuulemani mukaan eduskunnan oikeusasiamies lausui omassa puheenvuorossaan hyvän tyytyväisyyden tapahtuneesta, ja se on hyvin helpottava tieto, koska muistan, että oman eduskuntaurani aikana tästä on keskusteltu paljon samassa yhteydessä tässä salissa. Mutta nyt kun se on saatu kuntoon, niin pidän sitä erittäin merkittävänä tapahtumana — hyvä näin.

Toinen asia, johon haluan kiinnittää huomiota, on kanteluiden käsittely. Se on hyvä, että kanteluiden käsittely on edennyt ihan normaalia tahtia ja on pysytty suurin piirtein tavoiteaikatauluissa.

Mutta asia, mikä minua huolestuttaa tavattoman paljon: olen tehnyt eduskunnan oikeusasiamiehelle 5. päivä helmikuuta kantelun, joka koski poliisin ja erätarkastajan menettelyä SusiLIFE-hankkeessa itärajan kunnissa. Siellähän tehtiin suorastaan henkilöön meneviä tarkastuksia ja epäiltiin tavallisia henkilöitä rikollisiksi. Esimerkiksi marjamies tarkistettiin sillä perusteella, että hän olisi muka menossa salaa susimetsälle, ja voin vakuuttaa, hyvät edustajakollegat, että naishenkilö, jolla on mukana puudelikoira ja repussa eväät ja puolukkasankoja mukana marjankeruulle, on tuskin susimetsälle menossa, mutta hänetkin tarkistettiin ja autoa katseltiin.

Elikkä olen ihan varma siitä, arvoisa puhemies ja arvoisa eduskunnan oikeusasiamies, että jos tuossa Lasipalatsin kohdalla ruvettaisiin autojen peräkonttia tutkimaan — että olette menossa sudenmetsälle tai johonkin muuhun, jossa ampuma-asetta tarvitaan — henkilöiltä, joista ei edes tiedä, onko niitä, niin aivan varmasti nousisi valtava meteli, mutta maaseudun ihmisiä voidaan kohdella kuin rikollisia. Ja sitä pidän häpeällisenä, todella häpeällisenä, että ihmisiä kohdellaan kuin rikollisia. On hyvin vaikea ymmärtää, miksi asiat ovat menneet tähän malliin tämän SusiLIFE-hankkeen osalta.

Ajatelkaa, hyvät edustajakollegat: se maaseudun pieni koululainen, joka taksista jää kotinsa tienvarteen, maantien varteen, kävelläkseen kotiin, pelkää oman henkensä puolesta, kun susia on aivan älyttömän paljon. Juuri äsken tarkistin ennen tänne saliin tuloa ystäväni kautta Tassu-tietokannasta, jota Luonnonvarakeskus ylläpitää, että Ilomantsissa on muka yksi lauma vain — Mutalahden lauma — jossa on neljä sutta. Siellä on kymmeniä susia

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

pyörimässä kunnan alueella. Kerron tässä, kun oikeusasiamies on paikalla: Tilanne oli sel-lainen erään ilomantsilaisen kylätien luona, kun taksi vei pientä tyttöä kotiin koulusta iltapäivällä. Onneksi taksinkuljettaja, nuori mies, oli terävisilmäinen. Hän huomasi 200—300 metriä ennen sen tytön kotipihaan tiehaaraa — mistä hänen metsään lähtevä, kotiin menevä tie alkaa — ja siihen maantien varteen olisi se pieni tyttö pitänyt jättää kotimatkaa kävelemään kohti kotia. No, onneksi tämä taksikuski oli todellakin tarkkasilmäinen, ja hän miehenä, jolla on sydän kohdallaan ja järki päässä, vei tämän tytön rappusen viereen kotiin, että hän pääsee kotiin.

Miksi me maaseudun ihmiset joudumme tällaista sietämään? Luonnonvarakeskus vääristelee Tassu-tilastoja. Ilomantsin eri puolilta on nähty riistakameroissa yhtä aikaa valtavat määrät susia, laumoja. Minun kesämökin pihallakin ne ovat käyneet, ja ei ole kysymys Mutalahden laumasta varmasti. Tällaista vedätystä sallitaan, ja koko ajan vaarannetaan niiden pienten koululaisten henki. Minäkin jouduin yhtenä iltana soittamaan tyttärelleni siitä, kun kuulin ystäväni soittamana — tänne eduskuntaan hän soitti ja sanoi, että tiedätkö, että tässä kylän pinnassa pyörii susilauma. No, tyttäreni, joka oli töistä tullut terveyskeskuksesta, kävi hakemassa lapset päiväkodista ja vei ne tietysti kotiin, mutta minä soitin hänelle, että älä päästä lapsia ulos yksinään.

Ajatelkaa, miltä niistä ihmisistä tuntuu, kun jatkuvassa kuolemanpelossa eletään. Ja viranomaisille on siitä informoitu, ja jatkuvasti Luonnonvarakeskus vääristelee tietoja. Pahinta oli minusta se, kun muutama vuosi sitten tein tästä tutkimuksen itärajan kunnissa, eli Ilomantsi, Lieksa, Nurmes, Juuka, Valtimo — Valtimo on nyt liitetty sittemmin Nurmeksen kaupunkiin — ja Kuhmo: tällä alueella oli aivan varmasti 150 sutta, ihan varmasti, ne olivat näköhavaintoihin perustuvia lausuntoja. Ja mikä pahinta, arvoisa oikeusasiamies, kävin Kuhmossa, ja siinä kantelussa esitin myös sen, että Kuhmossa oli sillä hetkellä... Jututin sitä miestä, joka kävi ampumassa eräältä naiselta, joka kasvatti koirasusia. Siellä oli ihan aikuisen suden näköinen eläin, joka oli hieman toki nälkiintynyt, mutta häkissä ja älyttömän äkäinen, ja sitten oli niitä isoja narttukoiria, joita risteytettiin tämän suden kanssa. Tein siitä kantelussa maininnan. Edes poliisi ei ole käynyt sitä tutkimassa. Ja juuri nämä koirasudet ovat se vaara, joka vaarantaa niiden pienten lasten hengen. Ne eivät pelkää eivätkä vierasta mitään. Ne ovat tottuneet ihmiseen, kun se genetiikka on muuttunut, mutta ei vaan Suomessa ole sellaista voimaa, että lähdetäisiin tällaisia tutkimaan — ja susipartiomiehet, ne erävalvojat ja poliisit, ravaavat siellä kesämökkiteillä, autolla ajelevat. Kukaan ei turvaa sen pienen koululaisen kotimatkaa, ei kiinnostu pätjän vertaa.

Niin, arvoisa puhemies ja arvoisa oikeusasiamies, toivoisin, että oikeusasiamies puuttuisi tähän menettelyyn, ei sen takia, että minulla olisi henkilökohtainen kunnianhimo tässä pelissä — ei yhtään, minun lauseilla ei ole mitään arvoa, ei mitään arvoa — mutta sen pienen tytön ja pojan, jotka jäävät sinne koulutien varteen lähteäkseen kotiin kävelemään, hengestä minä tässä puhun, hänen turvallisuudestaan, mutta siitä ei tunnu kukaan enää välittävän. Olen siitä hyvin pahoillani.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kilpi.

20.00 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Taitaa muodostua jo pikkuisen perinteeksi aina näissä tilanteissa ottaa esille lastensuojelu ja se, mitä nyt liittyy esimerkiksi huostaanottoihin. Käsittääkseni jälleen kerran on tullut varsin paljon kanteluita lastensuojelun toiminnasta. Tämä tuntuu olevan vuosittainen perinne. Meillä on isoja ongelmia lastensuoje-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

lussa, meillä on huostaanotossa paljon ongelmia, ja meidän pitää ymmärtää se, että kun nyt yhteiskunta ottaa lapsen kodista, pois niistä olosuhteista, joissa hänellä ei ole enää turvallista olla, niin me teemme yhteiskuntana silloin aikamoisen lupauksen. Me lupaamme silloin, että me tuotamme sille lapselle turvallisuutta, me tuotamme rajoja ja rakkautta, mitä hänellä ei ole. Ja se tilanne, mikä nyt on lastensuojelun osalta ollut jo pitempään kehitteillä, on se, että näitä ei pystytä tarjoamaan. Tilanne on jopa sellainen, että siellä ovat niin lapset kuin myöskin henkilökunta olleet vaarassa. Ei olla pystytty rajoittamaan lapsen elämistä, toimimista oikein millään tavalla. Nämä huostaanottopaikat ovat olleet vähän niin kuin tämmöisiä hollitupia, missä mennään ja tullaan niin kuin halutaan, ja kun lapsi sieltä karkaa, niin totta kai siellä on sitten henkilökunnan velvollisuus ottaa ja etsiä nämä lapset. Ja kun sellainen löytyy, niin häntähän ei voi sitten ottaa kiinni, vaan poliisin pitää tehdä se, ja poliisi antaa sitten virka-apua, jos pystyy ja jos siellä yleisjohto siihen luvan antaa, ja tämä on yleensä aika pitkä prosessi, että voidaan tehdä juuri se toimenpide, mitä siellä pystyy tekemään.

Näissä tilanteissa koen velvollisuudeksi aina nostaa tämän tilanteen esille, koska tilannehan on kestänyt näissä laitoksissa. Siellä on valtavasti lapsia, jotka ovat niin huonossa kunnossa, että he tarvitsevat niin sanottua EHO-hoitoa, erityistä hoitoa, ja näitä paikkojahan ei ole kuin vain rajatusti. Siellä henkilökunnan toimivaltuudet riittävät siihen, että voidaan tuottaa lapselle niitä heidän tarvitsemiaan asioita: turvallisuutta, rajoja, rakkautta, välittämistä. Mutta ei sen pitäisi olla sillä tavalla, että meidän pitäisi olla yhä enemmän vain työntämässä lapsia EHO-jaksoille, vaan meillä on selkeä rakenteellinen ongelma. Meillä on lastensuojelulakia muutettu sillä tavalla, että se nyt ottaisi huomioon yhä enemmän lapsen oikeudet, mikä on hyvä asia, mutta se tarkoittaa myös sitä, että meillä pitäisi olla riittävästi resursseja turvaamaan se, että nämä oikeudet toteutuvat ja ne voidaan ottaa huomioon. Tämä on taas jälleen kerran esimerkki siitä, että käytäntö ei seuraa sitä, mitä lainsäädännöllä ja niillä muutoksilla haetaan. Haluaisin kyllä nähdä... Tämä on niin tärkeä asia, että tämä pitäisi saada vihdoin ja viimein kuntoon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Mäenpää.

20.04 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Taitaa olla jokavuotinen perinne, että puhun täällä lastensuojelusta, aivan kuten edustaja Kilpi. Puhumme ehkä vähän eri näkökulmasta, mutta täällä eduskunnan oikeusasiamiehen kertomuksessa on merkattu kymmenen keskeistä suomalaista perus- ja ihmisoikeusongelmaa, ja ensimmäisenä siellä ovat puutteet vanhusten oloissa ja kohtelussa.

”Laitoshoidossa ja palveluasumisen yksiköissä asuu kymmeniätuhansia vanhusasiakkaita. Jatkuvasti tulee ilmi ravinnon, hygienian, vaippojen vaihdon, kuntoutuksen, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja ulkoilun puutteita. Puutteita on havaittu myös lääkärikäyntien yhteydessä, lääkeshoidossa ja hammashoidossa. Puutteet johtuvat usein henkilökunnan riittämättömästä määrästä tai johtamisen puutteesta.” Ja nyt lainaan täältä vielä: ”Koronapandemian aikana virheellisiä toimintakäytäntöjä on ollut eri hoivayksiköissä. Riskinä on edelleen, että vanhusten oikeuksia rajoitetaan tarpeettomasti terveysturvallisuuden perusteella.”

Arvoisa puhemies! Itse näen, että tämä hoitohenkilökunnan rokotuspakko on pahentanut tätä tilannetta huomattavasti, ja mielestäni se hoitajien rokotuspakko itsessään on jo ihmisoikeusongelma, eli tämä tartuntatautilain pykälä 48 a. On semmoisia vanhusten hoiva-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

yksiköitä, joissa jopa kolmasosa henkilökunnasta ei ole halunnut ottaa näitä rokotteita, ja te tiedätte sitten, mitä siitä seuraa: siellä on liian vähän henkilökuntaa, liian vähän käsiä.

Toisena kohtana täällä on puutteet lastensuojelun toteutumisessa ja kuntien lastensuojelun yleinen voimavarojen puute. Erityisesti pätevien työntekijöiden huono saatavuus ja työntekijöiden suuri vaihtelevuus heikentävät lastensuojelupalveluiden laatua — ja niissä mielestäni todella paljon on laatua.

Ymmärrän sen näkökulman, mistä Kilpi kertoi, ja on totta, että hyvin usein päätökset ovat oikeita ja lapsi on syytä ottaa huostaan, mutta valitettavan usein on myös semmoisia tapauksia, joissa lapsi otetaan huostaan ja joissakin tapauksissa se saattaa mennä ojasta allikkoon. Minulla on tiedossani juuri yksi sellainen tilanne, jossa äidiltä on otettu lapsi pois, ja on niin ikävästi tilanne, että nyt terveydenhuoltoviranomaiset tekevät lastensuojeluilmoituksen siitä paikasta, jonne tämä on siirretty hoitoon. Tämä on todella vakava ongelma.

Mielestäni nämä lastensuojelun laintulkinnat ehkä vaihtelevat — en tiedä, onko siinä laissa edes varsinaisesti vikaa, mutta niissä tulkinnan käytännöissä on todella paljon eroja, ja ne saattavat olla maakunta- tai kuntakohtaisia. Siellä on vaikeuksia esimerkiksi tunnistaa tällaisia neuropsykiatrisia, ovatko ne ominaisuuksia — elikkä esimerkiksi Asperger-lapsi saattaa joutua huostaanotetuksi, koska ei tunnisteta välttämättä sitä ominaisuutta, ja sitten epäillään, että vanhemmat jotenkin huonosti kasvattavat, ja tämän johdosta lapsi saattaa joutua huostaanotetuksi.

Huostaanotetun lapsen ja hänen perheensä jälleenyhdistämisestä ei useinkaan tehdä suunnitelmia, eikä sen toteuttamista arvioida asiakassuunnitelman tarkistamisen yhteydessä. Lapsen ja hänen perheensä jälleenyhdistämistä voidaan edistää tekemällä vanhemmille vanhemmuutta tukeva asiakassuunnitelma, mutta sitä ei useinkaan tehdä. Tämä on todella suuri ongelma ja puute. Täytyy sanoa, että lähes juristin opinnot tarvitsee sellainen vanhempi, jolta lapsi viedään ehkä aiheetta, heikoin perustein pois, että hän saa lapsensa sieltä takaisin. Tulee yhteiskunnalle kalliiksi, jos sijoitetaan semmoisia lapsia, jotka oikeasti selviytyvät kotona hyvin. He ovat pärjänneet vuosia kotona hyvin, ja sitten joku pieni lapsen tai vanhemman omituinen käytös laukaisee tällaisen tilanteen.

Olen seurannut yhtä tapausta, jossa lapsella on todennäköisesti Asperger ja myöskin toisella vanhemmista on Asperger. Olen yrittänyt jouduttaa sitä, että vanhemmatkin pääsisivät tutkimukseen siitä, onko heillä joku neuropsykiatrinen ominaisuus, mutta valitettavasti siellä taas sitten terveydenhuollon puolella jonot ovat niin pitkiä, että saattaa mennä vuosia, että pääsee lääkäriin. Silloin kokisin näin, että tällainen lasten elämä on oikeastansa aika lailla, en voi sanoa pilattu, mutta tilanne on semmoinen, että se luo haasteita sitten tulevaisuuteen.

Täällä on vielä kolmantena vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen puutteet. Vammaisten henkilöiden yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet eivät toteudu. Puutteita on toimitilojen esteettömyydessä, asiainnin saavutettavuudessa ja kohtuullisten mukautusten toteuttamisessa. Tässä on hyvin usein semmoinen saavutettavuusongelma, josta sitten vanhemmat saattavat ottaa yhteyttä, ja aika voimattomaksi siinä itsensä tuntee, kun yrittää neuvoa, miten jatkossa pitäisi toimia.

Mutta tämä nyt ehkä tästä lastensuojelusta. Laki on käsittääkseni ihan ok, mutta tulkin-
taerot ovat kyllä todella valtavia eri puolella Suomea, ja ehkä se johtuu siitä pätevien työntekijöiden puutteesta. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Autto.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

20.11 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Arvostan kovasti, että oikeusasiamies on täällä paikalla seuraamassa tätä keskustelua ja ehkäpä hetken kuluttua ottamassa osaa keskusteluun, koska, jos vain puhemies sallii, mielelläni kuulisin kyllä oikeusasiamieheltä toki aika spesifistä kysymyksestä, mutta kysymyksestä, joka on muodostumassa ehkä perinteistä oikeuskäytäntöämme haastavaksi. Ja tämä koskee saamelaiden asemaa osana suomalaista oikeusjärjestelmää.

Nythän tässä oikeusasiamiehen kertomuksessa nämä saamelaisiin liittyvät kysymykset koskevat lähinnä tätä rajaliikennettä, sen rajoittamista pandemiatilanteessa, ja niitä poikkeuksia, joita sitten valtioneuvosto omissa ohjaavissa ratkaisuissaan teki, että esimerkiksi saamelaisilla poronhoitajilla on erivapaus muihin kansalaisiin nähden, mikä liittyy tähän rajan ylittämiseen. Tämä on eittämättä ollut kysymys, joka on herättänyt vaikkapa siellä kotiseutualueella kysymyksiä siitä, mistä esimerkiksi rajavartija, joka on käsketty vaikkapa esimerkiksi Vaalimaalta — mikä oli tyypillinen tilanne tuolloin koronapandemian aikaan, että itärajalta käskettiin näihin sisärajavalvonnan tehtäviin — pystyy sanomaan, kuka on saamelainen ja kuka ei ole saamelainen. Näitä erilaisia tilanteita, joissa saamelaisten osalta ja muiden Suomen lainkäytön piirissä olevien ihmisten osalta on oikeuskäytäntö on alkanut eriytymään, on vaikkapa kalastuslainsäädäntöön, kalastusoikeuksiin liittyen ja niin edelleen, ja tuomioistuimistakin on tullut nyt ennakkopäätöksiä, että saamelaisilla on erilainen oikeus kalastaa niin sanotuissa kotivesissään kuin sitten muilla suomalaisilla tai muuten täällä Suomessa olevilla henkilöillä. Tämä kieltämättä alkaa ilmiönä ikään kuin haastaa tätä suomalaista perinteistä, hyvin legalistista oikeusjärjestelmää.

Oikeastaan kysyisin oikeusasiamieheltä: Jos tällainen kantelu vaikkapa saamelaisten oikeuksiin liittyen tehdään ja siinä vedotaan sitten näihin saamelaisten sinänsä täysin asiallisiin perustuslaillisiin oikeuksiin, että kieltä ja kulttuuria pitää pystyä turvaamaan, niin keitä oikeusasiamies ajattelee, että nämä saamelaiset ovat? Miten tämä määritellään? Tämä on mielestäni semmoinen mielenkiintoinen kysymys, kun esimerkiksi apulaisoikeusasiamies on tässä joutunut ottamaan siihen kantaa ja varmasti muutkin lakia tulkitsevat tahot ottavat siihen jatkossa yhä useammin kantaa.

Tämä kysymys on kiinnostava tietysti erityisesti tuolla omassa vaalipiirissäni, jossa saamelaisten kotiseutualueella ihmiset asettuvat jossain määrin eriarvoiseenkin asemaan sen vuoksi, että toiset ikään kuin täyttävät tämän määritelmän, toiset eivät. Mistä esimerkiksi tässä tapauksessa vaikka se rajaviranomainen voi tietää, kuka on saamelainen ja kuka ei? Tämä on lähinnä se kysymys. Voi olla, arvoisa puhemies, että tämä on liian vaikea kysymys tässä ottaa kantaa, mutta mielelläni vähän kuulisin myöskin siitä, kun tämä on niin vaikea kysymys, liittyykö tähän jotakin ongelmakenttää, joka pitäisi ehkä ratkaista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt oikeusasiamies Jääskeläinen, jos haluatte kommentoida kuulemaanne, niin olkaa hyvä.

20.15 Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen: Arvoisa herra puhemies! Kiitän näistä puheenvuoroista, joita kertomuksen käsittelyn yhteydessä täällä on esitetty.

Sellaisia minulle osoitettuja kysymyksiä esitti edustaja Mäkisalo-Ropponen. Hän tiedusteli, miten oikeusasiamiehen mielestä tulisi toimia hänen kuvaamassaan kahden lain ristiriitatilanteessa. Minä totean, että en tässä yhteydessä katso voivani ottaa kantaa tällaiseen tulkintatilanteeseen, ja itse asiassa oikeusasiamies ylipäänsäkään toiminnassaan ei ota kantaa hänelle esitettyihin yleisiin laintulkintakysymyksiin.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Edustaja Zyskowicz otti esille Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtaja Tytti Yli-Viikaria koskevan asian ja kysyi, miksi olin tuossa asiassa antanut vain huomautuksen, kun asia oli sitemmin johtanut rikosprosessiin ja langettavaan tuomioon käräjäoikeudessa. No, tämä asiahan ei sinänsä tähän vuoden 2021 toimintakertomukseen liity, olin oman päätökseni antanut tuossa asiassa vuonna 2020, ja se oli vuoden 2020 kertomuksessa, mutta voin ihan lyhyesti tätä kommentoida. Tämä edustaja Zyskowiczin kysymys liittyy pääjohtaja Yli-Viikarin menettelyn moitittavuuden arviointiin, ja nyt, kun juuri tämä kysymys on parhaillaan rikosprosessin kohteena hovioikeudessa, en tietenkään voi täällä ruveta esittämään siihen liittyviä näkökohtia.

Totean yleisesti, että kantelumenettely ja rikosprosessi ovat eri menettelyitä, ja kantelumenettelyssä ei voida tehdä rikosoikeudellista arviota. Kantelumenettelyssä ankarin toimenpide on huomautus. Sen sijaan rikosoikeudellinen arviointi edellyttää aina, että asiassa on esitutkinta toimitettu. Tämä johtuu muun muassa siitä, että meillähan rikosprosessi on hyvin tarkkaan säänneltyä ja siellä on erilaisia epäiltyä suojaavia sääntöjä ja periaatteita, eli esimerkiksi epäillyllä ei rikosprosessissa ole totuudessapysymisvelvollisuutta ja hän voi myös valita olla vaiti tutkinnassa. Sen sijaan kantelumenettelyssä näin ei ole, vaan virkamiehen on lähtökohtaisesti virkavastuullaan annettavat totuudenmukaiset tiedot siitä asiasta, mistä oikeusasiamies pyytää selvitystä. Muun muassa tällaisesta syystä johtuu se, että kantelumenettelyssä ja siinä kertyneen aineiston perusteella ei voida tehdä rikosoikeudellista arviota.

Tähän oikeusasiamiehen kantelumenettelyn ja rikosprosessin suhteeseen liittyy monenlaisia kysymyksiä ja näkökohtia, mutta en katso voivani niitä nyt tässä yhteydessä yleisellä tasolla enempää lähestyä, koska kaikki se, mitä nyt siitä sanoisin, kytkettäisiin tähän Yli-Viikarin asiaan ja vedettäisiin siihen liittyviä johtopäätöksiä, ja tämä ei tässä tilanteessa, kun asia on rikosprosessin kohteena, olisi asianmukaista.

Edustaja Zyskowiczilla oli myös eräs yksittäistapaus, josta hän kertoi ja joka oli käsitelty yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa ja hallinto-oikeudessa ja vielä korkeimmassa hallinto-oikeudessa, ja hän kysyi, onko tarpeen tällaisia asioita nyt sitten näin monessa instanssissa käsitellä. No, meillä on tietynlainen oikeusjärjestys, enkä nyt tuon tapauksen perusteella rupeaisi siihen mitään muutoksia tekemään. Todettakoon, että korkeimman hallinto-oikeuden rooliahan on kehitetty ennakkopäätöstuomioistuimen suuntaan, ja normaalisti asian käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa edellyttää, että korkein hallinto-oikeus myöntää siihen valitusluvan. Nyt tuon asian osalta en tiedä tarkemmin, mikä siinä tilanne on, mutta välttämättä asioita ei sinne korkeimpaan hallinto-oikeuteen asti enää saada.

Edustaja Autto puhui saamelaisia koskevista asioista ja esitti siihen liittyen kysymyksenkin, miten saamelaiset määritellään, kun näitä saamelaiskysymyksiä koskevia kanteluasioita käsitellään. Täytyy sanoa, että meillähan on oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiesten kesken tehtävienjako, ja tässä tehtävienjaossa saamelaisia koskevat asiat eivät kuulu minulle enkä näin ollen näissä saamelaisasioissa nyt ole erityisasiantuntija. Samoin tuo rajavartioiden menettelyä koskeva asia oli sitten taas toisella apulaisoikeusasiamiehellä, eli en tuota yksittäistapaustakaan tunne.

Todettakoon, että tässä täälläkin esillä olleessa uudessa laissa valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävienjaosta yksi asiaryhmä, joka oikeusasiamiehelle on osoitettu, on saamelaisille alkuperäiskansana turvattujen oikeuksien toteutumista koskevat asiat. Ja nyt kun tämä on tehtävänjaollisesti meille osoitettu, niin me kyl-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

lä tällä sektorilla ruvetaan entisestään erikoistumaan myös näihin asioihin, ja on muun muassa suunnitteilla esimerkiksi lisää saamenkielistä tiedotusta meidän verkkosivuilla ja niin edelleen. Uskoisin, että tässä suhteessa tämä uusi tehtävienjakolaki osaltaan tulee vahvistamaan saamelaisten oikeuksia ja merkitystä myös laillisuusvalvonnan piirissä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja vielä edustaja Mäenpää.

20.22 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Minulla oli yksi kysymys eduskunnan oikeusasiamiehelle. Se on aika lyhyt, ja toivoisin vielä, että saisin siihen vastauksen. Tämä kysymys liittyy lastensuojeluun. Jos lapsi sijoitetaan sosiaalitoimen toimesta kodin ulkopuoliseen perheeseen, voidaanko suomenkielinen lapsi sijoittaa ruotsinkieliseen perheeseen lakia ja sääntöjä rikkomatta? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

20.23 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti tästä äsken mainitsemastani tapauksesta koululaisen turvallisuuden takaamiseksi kysyn oikeusasiamieheltä. Tiedän, että tämä kantelu, johon viittasin, joka ajat sitten oli, ei ole tietenkään teidän kommentoitavananne nyt. Sen ymmärrän. Mutta mitä tässä pitäisi tehdä? Minä aidosti pelkään, ihan joka päivä se tuntuu pahalta, kun ajattelen niitä lapsia, jotka siellä asuvat taajaman ulkopuolella, eivätkä ne taajamassakaan asuvat lapset ole turvassa. Kotini sijaitsee Ilomantsin taajamassa ihan ruutukaavan alueella. Kun pari kolme vuotta sitten koiran kanssa lähdin aamulenkillä kovana pakkasaamuna, niin koira ei lähtenyt eteenpäin metriäkään. No, sitten tutkin asiaa tarkemmin: noin 30 metrin päässä meidän talostamme oli susilauma yöllä käynyt. Ei olla kyllä taajamassakaan turvassa enää.

Mitä tässä nyt pitäisi tehdä? Venäjällä vasta tapahtui lehtitietojen mukaan elokuun alkupäivinä suden hyökkäys, jossa ainakin yksi koululainen, lapsi, menetti henkensä, taisi olla toinenkin, ja kolmas raadeltiin huonoon kuntoon. Minä joka päivä pelkään nyt, kun sitä kannanhoidollista sudenmetsästyslupaa ei saatu — tai lupahan myönnettiin, mutta Tapiolary teki valituksen, ja ne luvat kaadettiin hallinto-oikeudessa. Ei saa metsästää, ja sudet pyörivät pihoissa, ja tilanne on tällainen, niin että minä pelkään vain ja ainoastaan sitä, kuka on se onneton lapsi, joka ensimmäisenä henkensä menettää.

Aikuisilla ihmisillä on vähän enemmän keinoja siinä tilanteessa, kun kohtaa tämän suurpedon. Olen sen muutaman kerran metsässä edellisen urani, metsämiesurani, aikana kohdannut ihan silmästä silmään, ja voin vakuuttaa, arvoisa oikeusasiamies, hyvät kollegat ja arvoisa puhemies, että se kohtaaminen on erittäin epämiellyttävä.

Sen pienen lapsen kohtaloa minä tässä suren etukäteen. Jälkikäteen kaikki on sitten selittelyä. Toivon, että tätä päivää ei Suomen taivaalle koskaan tulisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt tuli vielä kaksi puheenvuoroa lasten oikeusasioihin ja turvallisuuteen liittyen. Jos haluatte, niin voitte kommentoida.

20.25 Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen: Arvoisa herra puhemies! Kiitos näistä lisäkysymyksistä.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Oliko se suomenkielisen lapsen sijoittamisesta ruotsinkieliseen perheeseen taikka päinvastoin? Tässä on nyt vähän sama tilanne, että myös nämä lapsen oikeuksia koskevat asiat ovat sellaisia, jotka eivät työnjaollisesti kuulu minulle vaan apulaisoikeusasiamies Saksli-nille. Mutta näin kielellisten oikeuksien näkökulmasta, tuntematta nyt tuohon tapaukseen mahdollisesti liittyviä joitakin erityisiä seikkoja, näin tietysti ei saisi tapahtua.

Edustaja Hoskosen huoleen susiasioista: Eipä tuossa nyt oikeusasiamies taida voida auttaa. Siis oikeusasiamies tutkii, ovatko viranomaiset menetelleet voimassa olevan lain mukaisesti. Lakien ja muiden säädösten muuttaminen ja kehittäminen sitten taas kuuluvat muille tahoille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, oikeusasiamies Jääskeläinen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle muut erikoisvaliokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 11.1.2023.

4. Valtioneuvoston selonteko Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallinen ilmasto- ja energi-astrategia

Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyk-sen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle lii-kenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Elinkeinoministeri Mika Lintilän esittelypuheenvuoron jälkeen, joka kestää kymmenen minuuttia, keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtise-na. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Mui-den etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on myöskin enintään se viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettä-vät puheenvuorot kestävät enintään juuri sen saman viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään kaksi tuntia. — Nyt ministeri Lin-tilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.34 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun puhumme ilmastosta ja energiasta, me puhumme itseasiassa innovaatioista ja inves-toinneista, yritysten vientimahdollisuuksista sekä suomalaisista työpaikoista. Puhtaat tek-nologiat ovat ratkaisu vähähiilisyyteen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen maa-ilmanlaajuisesti. Venäjän käynnistämä energiasota alleviivaa tämän kaiken tarvetta.

Meillä Suomessa tilannetta voi monesta näkökulmasta kuvata kohtuulliseksi. Vaikka kärsimme muun Euroopan mukana Putinin hinnoista, olemme kaikesta huolimatta varau-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

tuneet verrattain hyvin. Olemme pääsemässä energiaomavaraiseksi ensi vuoden puolella — kiitos päästöttömien energiainvestointien ja energiapolitiikan, jota on jatkettu jo usean hallituskauden ajan. Olemme ottaneet ilmastonmuutoksen torjunnan tosissamme jo aikaa sitten, ja suomalaisten yritysten kilpailuasetelma on hyvä kansainvälisillä markkinoilla. Myös tämä hallitus on jatkanut Suomen pitkäaikaista linjaa: lisää puhdasta energiaa, yhä puhtaampia teknologioita, enemmän kiertotaloutta ja yrityksille ennakoitavan toimintaympäristön luomista.

Suomen — hyvin kunnianhimoisena, sen myönnän — tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen sen jälkeen. Mutta niin on tietysti hallitusten asettamia tavoitteita pidetty ennenkin kunnianhimoisina. Esimerkiksi työllisyyden osalta juuri kukaan ei uskonut Sipilän hallituksen saavuttavan tavoitettaan 72 prosentin työllisyydestä, jonka Sipilän hallitus tavoitti. Samoin tämän hallituksen asettaman työllisyystavoitteen saavuttamista epäiltiin. Kunnianhimoiset tavoitteet ovat saavutettavissa, kunhan ne otetaan tosisaan. Suomessa olemme jo onnistuneet vähentämään päästöjämme ja uudistamaan energiankäyttöämme kestävämpään suuntaan, sen ansiosta olemme EU:n tavoitteita edellä. Euroopassa käytävä sota ja fossiilisen energian saatavuuden heikentyminen korostavat kotimaisen, uusiutuvan energian ratkaisevaa roolia entisestään. Onneksi olemme tehneet oikeita ratkaisuja useitten hallituksien aikana ydinvoiman, risupakettien ynnä muiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Ilmasto- ja energiastrategia muodostaa kokonaisvaltaisen toimintaohjelman, jolla edetään hiilineutraaliin ja myöhemmin hiilinegatiiviseen yhteiskuntaan. Keinot ovat mahdollisimman kustannustehokkaita, vaikuttavia ja kestäviä. Ne ottavat huomioon sosiaaliset, taloudelliset ja ekologiset tarpeet. Ilmasto- ja energiastrategia on valmisteltu valtioneuvoston yhteisenä projektina, jossa ovat olleet mukana työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö sekä valtiovarainministeriö. Lisäksi on hyödynnetty laajasti ministeriöiden alaisten virastojen asiantuntemusta. Strategialuonnos oli lausunnolla huhti–touku-kuussa ja lausuntoja annettiin yhteensä lähes 150 kappaletta.

Strategian keskiössä ovat vihreä siirtymä ja irtautuminen venäläisestä fossiilisesta energiasta. Energiajärjestelmän sähköistyminen ja järjestelmäintegraation hyödyntäminen ovat keskeisiä erityisesti sektoreilla, joilla päästöjen vähentäminen on vaikeaa. Strategiaan sisältyy myös kansallinen vetyst strategia, jolla edistetään vetytaloutta, sähköpolttoaineita sekä asetetaan määrälliset tavoitteet vedyn elektrolyysikapasiteetille.

Skenaariolaskelmien mukaan hiilineutraalius vuonna 2035 voidaan saavuttaa ilmasto- ja energiastrategiassa ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa päätetyin toimin. Tämä kuitenkin edellyttää, että myös seuraavat hallitukset pitävät huolta teollisuuden investointiedellytyksistä sekä maatalouden kantokyvystä toteuttaa ilmastotekoja. Ennakoitavuutta ja vakaata toimintaympäristöä vaaditaan, jotta yritykset työllistävät ja investoivat. Julkinen sektori voi tässä auttaa toimintaedellytyksiä parantamalla, varsinkin selkeän ja sujuvan luvituksen ja taloudellisten kannusteiden kautta.

Arvoisa herra puhemies! Kuten aiemmin totesin, kunnianhimoisemmatkin tavoitteet voidaan saavuttaa, kunhan suunta on selvä. Väittäisin, että iso osa merkittävistä yhteiskunnallisista tavoitteista on vuosien ja vuosikymmenten kuluessa saavutettu ennen asetettuja päivämääriä. Esimerkkinä tästä strategiasta nostan uusiutuvan energian vähintään 51 prosentin osuuden energian loppukulutuksesta vuonna 2030. Vuonna 2020 meillä osuus oli jo 44 prosenttia, mutta jo tämän hetken arvioiden mukaan saavutamme noin 60 prosentin tason 2030.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Kansallisten tavoitteiden lisäksi myös EU on antanut ohjeellisia tavoitteita, kuten Fit for 55 -valmiuspaketin. Tavoite päästövähennyksistä on tärkeä, mutta Suomen tilanteeseen toimenpiteet eivät kokonaisuudessaan sovi. Kyseisen valmiuspaketin mukaan meidän pitäisi vähentää loppuenergian kulutusta — kuitenkin kansallisten tavoitteiden täytyessä sähkönkulutuksemme lisääntyy, mutta se on päästötöntä. Päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi on myös tärkeää pitää kiinni siitä, että meidän kotimainen puubiomassa tunnustetaan ja tunnustetaan uusiutuvaksi myös jatkossa.

Arvoisa herra puhemies! Energiapolitiikassa keskeisiä lähtökohtia ovat energian toimitus- ja huoltovarmuus, päästöjen vähentäminen sekä energian kohtuullinen ja kilpailukykyinen hinta. Strategia on viimeistely alkukesällä, joten energiamarkkinoita koskevat kohdat vastaavat senhetkistä tilannetta. Kesän jälkeen sähkön hinnannousu on kiihtynyt, ja on käyty keskustelua myös sähkön riittävydestä. Olen painottanut ja painotan edelleen nopeita ja vaikuttavia keinoja niin kotimaassa kuin EU-tasollakin, ja niihin olemme myös työ- ja elinkeinoministeriössä satsanneet monin eri tavoin.

Ylivoimaisesti vaikuttavin keino sähkön hinnan sekä saatavuuden osalta on kuitenkin se vanha ilmeisin: energian säästäminen. Olemme tehneet säästötalkoiden käynnistämiseksi töitä kesästä lähtien — se on tuottanut tulosta. Kiitokset ihmisille ja yrityksille, jotka ovat olleet mukana talkoissa. Tämän päivän tieto sähkön käytön vähentymisestä on 13,5 prosenttia viime vuoden syyskuuhun verrattuna. Useat yritykset ovat kertoneet jopa 20 prosentin säästöistä energiankulutuksessa. Myös huippukulutuksia leikataan tälläkin hetkellä.

Kun muita keinoja — erityisesti uusia järjestelmiä — esitetään, muistutan, että niiden on oltava kustannustehokkaita. On tarkkaan harkittava, mitkä toimet tulevat valtion maksettavaksi. Kannattaako esimerkiksi maksaa säästöistä, jotka jo muutenkin toteutuvat? Menot meidän on pakko pystyä myös priorisoimaan.

Arvoisa herra puhemies! Yhteiskunnassa ja erityisesti teollisuudessa sekä energijärjestelmässä tarvittavat muutokset toteutuvat vain mittavien investointien kautta. Meidän täytyy valmistautua ja varautua uusien teknologioiden laaja-alaiseen käyttöönottoon. Sitä tukevat järjestelmäintegraatio ja sähköistyminen, vety, sähköpolttoaineet, tulevaisuuden lämpöjärjestelmä, merituulivoima sekä kehittyvä ydinenergia. Haluamme olla jakamassa kärkisijoja globaalissa kilpailussa, kasvattamassa Suomen ja suomalaisten yritysten hiilikädenjälkeä. Vetytaloudessa tavoittelemme merkittävää osuutta kansainvälisillä markkinoilla. Erityisesti tänä vuonna energiainvestointeihin on saatavilla runsaasti julkista tukea. Nämä panostukset olemme priorisoineet. Ne vahvistavat tulevaisuuden kasvunäkymiä. Viime viikolla allekirjoitin tukipäätökset kuudelle eri puolilla Suomea olevalle puhtaan energian hankkeelle, yhteensä lähes 100 miljoonaa euroa. Loppuvuodesta tulemme tekemään loput tähän kokonaisuuteen kuuluvista tukipäätöksistä.

Arvoisa puhemies! Akuutista energiakriisistä aiheutuen päästömmme voivat väliaikaisesti olla suuremmat energian toimitus- ja huoltovarmuuden varmistamiseksi. Pidemmällä aikavälillä suunta on kuitenkin selvä: panostukset kotimaiseen uusiutuvaan energiaan ja sen avulla myös omavaraisuuteemme ovat ratkaisu puhtaampaan tulevaisuuteen sekä samalla energiakriisiin. Hallituksen ilmasto- ja energiastrategia luo jatkumoa Suomen pitkäaikaiselle linjalle, jossa Suomi ja suomalaiset yritykset ovat olleet puhtaitten teknologioiden kehittäjinä maailman kärkeä, ja siitä heille kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri Lintilä. — Ja nyt viiden minuutin mittaisiin ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja al-Tae.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

17.45 **Hussein al-Taei** sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoiset ministerit! Hyvät kollegat! Käsittelemme tänään kansallista energia- ja ilmastostrategiaa. Se on kokonaisvaltainen keskipitkän aikavälin toimintaohjelma, jolla Suomi täyttää EU:n vuoden 2030 velvoitteet ja saavuttaa kansallisen 2035-ilmastotavoitteen. Puheenvuoroni keskittyy kolmeen teemaan: turvallisuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja kestäväan kehitykseen.

Arvoisa puhemies! Elämme keskellä energiakriisiä. Viime viikolla eduskunta kävi energiakriisistä keskustelun. Hallituksella on eduskunnan luottamus kriisin hoitamiseen. Toimintakykyä ja taitoa hallituksella toisesta on ja myös kokemusta kriisijohtamisesta.

Arvoisa puhemies! SDP:n mielestä nyt on keskityttävä siihen, ettei Suomen tai Euroopan energiapolitiikka ole jatkossa yhdenkään diktaattorin taskussa. Huoltovarmuuttamme ja sitä kautta itsenäisyyttämme täytyy vahvistaa. Kun irtaudumme venäläisestä energiasta, on meidän samalla suunnattava katseemme muihin riippuvuuksiin raaka-aineiden, komponenttien ja strategisten omistusten osalta.

Oikeudenmukainen siirtymä tarkoittaa SDP:lle sitä, että ihmistä tuetaan muutoksessa. Näin hallitus on tehnytkin. Olemme tukeneet energiaremontteja kotitalouksille jo ennen sotaa. Olemme tukeneet latausinfra rakentamista. Olemme tukeneet vähäpäästöisen ajoneuvon hankintaa. Olemme huomioineet maatalouden ja teollisuuden. Olemme lisänneet panostuksia tki-toimintaan. Uusimpana osoituksena akuuttiin kriisiin vastaamisesta on budjetin laaja ostovoimapaketti ja sähkötuot.

Ihmisillä on erilaiset lähtökohdat kohdata muutoksia. Ei ole oikein syyllistää etenkin heikoimmassa asemassa olevia ihmisryhmiä — pienituloisia, eläkeläisiä, yksin asuvia, yksinhuoltajia — siitä, että oma talous ei anna mahdollisuutta energiaremonttiin tai sähköautoon. Meidän on ajateltava myös nuoria. He tulevat elämään elämänsä yhä nopeammin muuttuvan ilmaston keskellä. Nuoret eivät ole aiheuttaneet ilmastokriisiä. Oikeudenmukaisuus tarkoittaa SDP:lle myös sitä, että tulevilla sukupolvilla on mahdollisuus elää elinkelpoisella planeetalla.

SDP:n tavoitteena on fossiiliton hyvinvointiyhteiskunta, jossa yhteiskunnan rakenteet ovat kestäviä ja vähähiilisiä. Tämä selonteko keskittyy siihen, miten meidän energiajärjestelmämme muutetaan sellaiseksi. Hiilineutraali, fossiiliton tulevaisuus on ainoa mahdollisuus päästä irti Eurooppaa kahlinneesta fossiilienergiasta, jota nyt käytetään myös aseena meitä vastaan. Kun katsomme yli kriisin, tulevaisuus on valoisa ja toiveikas.

Hyvä uutinen on se, että Suomi ei ole samalla tavalla riippuvainen maakaasusta kuin monet muut EU-maat. Energiajärjestelmäämme on kehitetty vähähiiliseksi investoimalla puhtaisiin ratkaisuihin. Meillä on vesi-, bio- ja ydinenergiaa, tuulivoimakapasiteetti kasvaa jatkuvasti. Uusi ydinreaktori on toivottavasti täydessä tehossa vuoden loppuun mennessä. Vetytalouteen investoidaan. Liikenne sähköistyy.

Hyvä uutinen on myös se, että strategian mukaan Suomi voi saavuttaa ilmastotavoitteen sa eli hiilineutraaliuden vuonna 2035 — niin kuin ministeri Lintilä aikaisemmin sanoi — jolloin päästöt ovat enintään hiilinielujen aiheuttamien poistumien kokoiset.

Hyvä uutinen on, että puhtaan teknologian investoinnit etenevät vihdoin vauhdilla. Tänä vuonna sekä Suomi että EU tukevat investointeja ennennäkemättömällä laajuudella. Tämä tietää valtavia mahdollisuuksia yrityksille ja Suomen viennille.

Arvoisa puhemies! SDP pitää erittäin tärkeänä ydinenergian roolia ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi. Ydinenergian uudistaminen on käynnissä, ja sitä tulee kiirehtiä. Pienydinreaktoreiden käyttö on sallittava lainsäädännössä turvallisuus huomioiden. Puhtaan sähköntuotannon laaja hyödyntäminen ja riittävät sähkönsiirtoyhteydet sekä sujuvat luvitus-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

prosessit ovat ensiarvoisen tärkeitä, jotta ilmastokriisi selätetään. Luvituksen nopeuttamiseen tähtäävä lainsäädäntöesitys on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Meidän on puhuttava luonnonvarojen riittävyydestä. Geologinen tutkimuslaitos julkaisi keväällä laskelmia, joiden mukaan mineraalit eivät tule riittämään kaikkeen teknologiaan, jota fossiiliton talous vaatii. Kysymys on myös ihmisoikeuksista, sillä monet raaka-aineet tuotetaan ihmisoikeuksia polkevissa maissa. Tarvitsemme edelleen uutta teknologiaa.

Energiapolitiikan tulee olla vakaata ja ennakoitavaa. [Puhemies koputtaa] Emme tule olemaan yhden raaka-aineen varassa emmekä yhdenkään teknologian varassa. Edessä on — arvoisa puhemies, hyvät kollegat — niukkoja aikoja, mutta selviämme niistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin kuultiin SDP:n eduskuntaryhmän ryhmäpuhe ja seuraavaksi perussuomalaisten. — Edustaja Peltokangas.

17.50 Mauri Peltokangas ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus, te tunnustatte, että ilmasto- ja energiastrategiastanne seuraa Suomen talouden ja kotitalouksien ostovoiman heikkeneminen. 146-sivuisessa selonteossanne käsitellään kansantaloudellisia vaikutuksia vain kolmen sivun verran. Perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia tai sukupuoli-vaikutusten arviointia te olette kuitenkin käsitelleet kymmenen sivun verran. On surullista lukea, millaisessa tärkeysjärjestyksessä asiat teillä ovat.

Tarkkoja lainauksia selonteosta: ”Päästöjen vähentämiseksi tarvittavat toimet aiheuttavat lisäkustannuksia, jotka kasvavat päästöjen vähennystavoitteen myötä.” ”Päästöjen vähennysten lisähinta leikkaa kotitalouksien ostovoimaa, jolloin kulutuskysyntä laskee ja myös kulutustavaroiden kysyntä laskee.” ”Ilmastopolitiikka aiheuttaa rakennemuutoksia: kokonaistyyli pienenee, kotitalouksien asuminen ja liikkuminen kallistuvat, ja samalla myös muiden tuotteiden ja palveluiden hinnat kohoavat.” Nämä siis omasta selonteostanne.

Selonteko kertoo sähköistämisen tehostavan taloutta, mutta koska sähköä ei tule olemaan riittävästi vuosiin Euroopassa, todellisuus tulee olemaan aivan toisenlainen. Ilmastopolitiikka köyhdyttää suomalaisia, ja teidän selontekonne myöntää tämän ääneen, vaikka te täällä eduskunnassa yritätte muuta väittää. Ei ihme, että te haluatte puhua ennemmin sukupuolivaikutuksista.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman asettama hiilineutraalisuustavoite vuodelle 2035 on huomattavasti kunnianhimoisempi kuin EU:n sitova tavoitevuosi. Hallituksen Suomelle asettama tavoite edellyttää jo vuoteen 2030 mennessä suurempia päästövähennyksiä kuin mitä nykytietämyksen valossa on mahdollista saavuttaa. Tavoitteet jäävät EU:lta ja Suomelta saavuttamatta.

Selonteko ei esitä pitkän aikavälin ratkaisuja sähköntuotannon kapasiteetin riittävyyteen tai sähkön hintaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi. Perussuomalaiset ovat viime syksystä lähtien varoittaneet uhkaavasta energiakriisistä ja esittäneet erilaisia toimenpiteitä, niin akuutteja ja nopeita kuin rakenteellisia uudistuksia. Ei ole kelvannut.

Venäjän hyökkäys on energiakriisin akuutti aiheuttaja. Sähkön hinnan moninkertaistuminen ja uhka sen loppumisesta Euroopassa ja Suomessa johtuu pitkään harjoitetusta energia- ja ilmastopolitiikasta, joka on mahdollistanut Venäjä-riippuvuuden. Tämän takia työ-säkäynti on monelle kannattamatonta, maatalous on hätätilassa, kuluttajien maksamat hinnat energiasta ruokaan kasvavat ja yritysten kilpailukyky heikkenee.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Hallitus on toimillaan ajanut käytännössä turvetuotannon alas. Selonteko ei juuri tarkastele vara- ja säätövoimaa. Ydinvoimaa käsitellään liian vähän suhteessa sen merkitykseen. Nämä puutteet johtavat siihen, että hallitus aikoo hoitaa energiakriisiä kiertävillä sähkökatkoilla. Kun ensi talvena tavalliset suomalaiset istuvat kylmissä kodeissaan kynttilän valossa Afrikan tähteä pelaten, on ilmastopolitiikka ajautunut henkiseen ja taloudelliseen konkurssiin. Ennen vaalipäivää moni ehtii kärsiä vilua ja nälkää, kiitos hallituksen saamattomuuden.

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa vuosikertomuksessaan, että Suomi on ulkoministeriön kehitysyhteistyön puitteissa vuosina 2010—2021 maksanut 1 207 miljoonaa euroa muiden maiden ilmastotoimia. Kuulitte oikein: 1,2 miljardia euroa veronmaksajilta kerättyä rahaa. Tämä voi olla ilmastonkin kannalta kustannustehokkaampaa toimintaa kuin suomalaisten kurjistaminen, mutta VTV toteaa seuraavaa, tarkka lainaus: ”Tarkastuksessa havaittiin, että Suomella ei ole kuitenkaan ollut julkista suunnitelmaa kasvavan ilmastorahoituksen määrästä, kohdentamisesta tai tuloksellisuudesta.” Kehitysyhteistyövaroista 15 prosenttia menee ilmastohankkeisiin. Tämä siis ilman kunnollisia suunnitelmia tai tuloksellisuuden seurantaa. Tämän kokoluokan vastuuttomuus on ennenkuulumatonta jopa vihervasemmiston lempiaiheessa, maailmanhalaamisessa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama sana EU:n ilmastotoimia sisältävästä 55-valmiuspaketista, joka alustavien vaikutusarvioiden mukaan aiheuttaa miljardien vuotuisen lisälas-kun suomalaisille. Kun Suomi on hoitanut ilmastotaakkansa erinomaisesti, Suomelta vaaditaan enemmän toimia. Luulisi, että aiemmista seikkailuista, solidaarisuuden nimellä kulkevasta Suomen lypsämisestä ja edelläkävijyysriemuista olisitte jo oppineet jotain. Hallituksemme EU-edunvalvonta ja asioiden tärkeysjärjestys on surkeaa ja sekaisin. Tuntuu siltä, että sekä EU että te, arvoisa hallitus, elätte unimaailmassa. Jos ette ole huomanneet, keskuspankin painokoneet yskivät jo, kun markkinakorot ovat nousseet. Suomalaisten rahat eivät tähän tule riittämään, eikä taikaseinä tule teidän hankkeitanne maksamaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, kiitos. — Sitten kokoomuksen eduskuntaryhmä, edustaja Wallinheimo.

17.56 Sinuhe Wallinheimo kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kylmien säiden ja pitkien välimatkojen Suomi on erityisen riippuvainen siitä, että kohtuuhintaista energiaa on saatavilla. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden lisäksi keskeistä on energiaomavaraisuuden lisääminen ja fossiilienergian käytön määrätietoinen vähentäminen päästöjä vähentääksemme.

Energiapolitiikan eri tavoitteiden yhteensovittaminen on mahdollista, kun hyödynnämme laaja-alaisesti kustannustehokkaita, kotimaisia ja vähäpäästöisiä energianlähteitä. Tehtäviä ei saa lopettaa siksi, että kohtuuhintaisen sähkön saantia ei ole voitu taata. Järkevä energiatehokkuus sen sijaan on erittäin kannatettavaa. Siinä säästetään rahaa ja ympäristöä samalla kertaa.

Arvoisa puhemies! Tämä puheeni alku oli kymmenen vuoden takaa kokoomuksen ryhmäpuheesta, kun tässä salissa oli käsittelyssä selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta. Tänä viikoksi viesti on samansuuntainen: tarvitsemme järkevää ja ratkaisukeskeistä ilmasto- ja energiapolitiikkaa, joka huomioi yhteiskunnan kokonaisedun. Onneksi olemme jo tunnistaneeet aikoinaan tarpeen vähentää fossiilienergian tuontia ja panostaneet koti-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

maiseen puhtaaseen energiaan. Jatketaan samalla päästöjen vähentämisen tiellä, joka ei kurjista arkea, vaan päinvastoin luo kestävää kasvua ja suomalaisille uusia mahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Kokoomus on esittänyt lukuisia toimenpiteitä, joiden avulla selviämme yli akuutista energiakriisistä. Olemme tuoneet useita esityksiä uudistaaksemme sähkömarkkinoita, jotta suomalaisille riittää kohtuuhintaista sähköä tulevan talven pakka-silla. Nopeavaikutteisten toimien valmistelu olisi pitänyt aloittaa jo eilen, mutta, hyvä hallitus, voisitteko viimeistään huomenna alkaa edistää pika-aikataululla tarjoamiamme keinoja?

Arvoisa puhemies! Olemme esittäneet myös pidemmän aikavälin ratkaisuja. Niiden avulla jatkamme kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa siten, että energian hinta Suomessa pysyy kilpailukykyisenä. Voimme tehdä puhtaasta ja edullisesta energiasta kilpailuvalttimme.

Kokoomus haluaa rakentaa Suomeen lisää ydinvoimaa ja varmistaa lisääntyvän tuuli-voiman rinnalla vesivoiman edellytykset. Haluamme nopeuttaa energiainvestointeja ja sujuvoittaa luvitusta sekä laatia kansallisen vetytalousstrategian. Nyt käsittelyssä oleva ilmasto- ja energiastrategia tunnistaa samoja tarpeita. Kiitämme, että esimerkiksi vesivoiman merkitys sähköjärjestelmällemme nostetaan esille. Kiitämme myös huoltovarmuuden huomioimisesta etenkin, kun ilmastolaissa sen merkitystä ei hallitus vielä tunnistanut.

Yhteiskunnan sähköistyessä meillä on erinomaiset mahdollisuudet luoda kestävää kasvua puhtaan ja edullisen energian suurvaltana. Energiakriisistä ulos pyrkiessä on strategisesti järkevää vauhdittaa energiamurrosta. Siksi selonteon kunnianhimon tasoa olisi kokoomuksen mielestä voinut jopa nostaa. Siinä tulisi antaa sitoumus vähintään yhden ydinvoimalan periaatepäätöksestä ja hoitaa pienydinvoimaloiden sujuva luvitus nopeammin kuin vuosikymmenen loppuun mennessä.

Arvoisa puhemies! 2035-hiilineutraaliustavoite on teollisuuden ja muiden toimialojen osalta arvioitu olevan saavutettavissa olemassa olevilla tai näköpiirissä olevilla teknologioilla edellyttäen, että investointiympäristö on suotuisa. Yhteisen tavoiteasetannan jälkeen onkin tärkeää huolehtia teknologianeutraliteetista, ennakoitavuudesta ja sujuvuudesta. Nyt monet investoinnit ovat liian kauan viranomaisprosesseissa. Tämä vaikeuttaa yritysten investointisuunnittelua ja heikentää ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme innovaatioita ja osaamista, jotta saamme kehitettyä uusia teknologioita ja ratkaisuja sekä sitä kautta vientiä ja talouskasvua. Suomalaisten yritysten hiilikädenjäljen vahvistamista on järkevä tavoitella osana kestävä kasvun kaavaa.

Olemme parlamentaarisesti päättäneet säätää uuden rahoituslain tutkimus- ja kehittämisrahoituksen nostamiseksi 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Julkista TKI-rahoitusta voidaan nostaa pysyvästi talouden kestävyyydestä huolehtien.

Julkisten tki-menojen lisääminen ei kuitenkaan riitä, vaan yksityiseltä sektorilta on tul-tava kaksi kolmasosaa rahoituksesta. Tässä palataan toimintaympäristöön sekä sen enna-koitavuuteen ja kannustavuuteen. Yritykset tarvitsevat signaalin suotuisasta investoin-tiympäristöstä lupatakuineen, jotta innovaatiot saadaan eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Uskomme parempaan huomiseen ja haluamme tehdä töitä sen eteen. Poliittinen tahtotilamme on selvä. Annetaan ihmisille mahdollisuus ja vapaus kehittää par-haita ratkaisuja, jotta yhdessä asetetut tavoitteet saavutetaan kustannustehokkaasti ja napa-kalla aikataululla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kosonen.

18.01 **Hanna Kosonen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa, Euroopassa ja maailmalla on parhaillaan käynnissä valtava energiamurros. Murros vaikuttaa läpi yhteiskunnan, ja on olennaisen tärkeää, että tietoisuus murroksesta olisi ymmärretty laajasti.

Onneksemme olemme jo useamman vaalikauden ajan pyrkineet kohti päästötöntä energiaa. Venäjältä emme halua enää minkäänlaista energiaa. Tämä yhdessä tässä salissa tehty päätös vauhdittaa siirtymistä edelleen ja vie meitä kohti omavaraisuutta. Vauhti on kova, ja murroksen osapuolet muun muassa kuluttajista energia-alan toimijoihin ja päätöksentekijöihin on pidettävä mukana. Koko yhteiskunta on pidettävä mukana.

Järjestelmätason muutos on energia- ja ilmastokysymys, mutta sen vaikutukset ulottuvat kaikkialle. Uutta osaamista ja näkökulman muutosta tarvitaan todella myös siellä, missä osaamista kylvetään: kouluissa ja oppilaitoksissa. Tietoa energia-alan nopeasta muutoksesta tarvitaan kaikkialla.

Arvoisa puhemies! Suomen energia- ja ilmastopolitiikka on ollut pitkänäköistä. Olemme oikealla tiellä. On siirryttävä kokonaan päästöttömään energiaan, on säästettävä energiaa, käytettävä sitä tehokkaasti. Energiaa pitää olla tarjolla kuluttajalle kohtuulliseen hintaan, ja yleensä energian saatavuudesta sekä huoltovarmuudesta on pidettävä huolta.

Hajautettu energiantuotantomalli on huoltovarma malli ja eri asia kuin keskitetty malli. Energiamuutos ei onnistu ilman eri puolilla Suomea, eri alueilla, tapahtuvaa energiantuotantoa. Tämä on jäänyt aivan liian vähälle huomiolle.

Suomi voi saavuttaa ilmastotavoitteensa. Myös tavoite uusiutuvan energian lisäämisestä vähintään 51 prosenttiin on toteutumassa.

Keskustan johdolla Suomessa on luotettu kotimaiseen puhtaaseen energiaan, myös bioenergiaan. [Juha Mäenpää: Ei turpeeseen!] Energiapaletti on monipuolinen. Tarvitsemme lisää muun muassa aurinko- ja tuulivoimaa sekä ydinvoimaa.

Arvoisa puhemies! Me suomalaiset ihan itse päätämme, haluammeko tavoitella energiamurroksessa perässähihtelijän vai olympiavoittajan roolia. Muun muassa vetytaloudessa on suuret kasvunäkymät, koska Suomessa on puhdasta vettä ja mahdollisuuksia lisätä tuulivoimaa. Asia ei ole suinkaan näin yksinkertainen kilpailijamaissamme. Mikäli lähdemme kansallisesti tavoittelemaan vetyenergiatuotannossa aivan mahdollista 6—7 gigawatin laajuutta, tarkoittaisi se Suomen investointien määrässä 50:tä miljardia euroa.

Energian hinnannousu tuntuu lähes jokaisen kukkarossa, ja ensi talvesta on tulossa vähintään haastava. Meidän kaikkien on tärkeää säästää sähköä, jotta hinta saadaan alemmaksi. Energia-alan kehitystä ei saa lukita liian tarkalla sääntelyllä, jotta annetaan aivan uudelle päästöttömälle energiantuotannolle mahdollisuus. Jotta tavoitteisiin päästään, on Euroopan unionin päätöksissä annettava tilaa kansallisille toteutusmalleille. Sama sapluuna ei todellakaan sovi Välimeren valtioihin ja pohjoiseen Suomeen.

Arvoisa puhemies! Esimerkiksi Oulussa on kehitetty energiansäästöön laitteistoja, joita käytettäessä sähkölaitteet ja -lämmitys pärähtävät käyntiin, kun sähkö on halpaa. Tämä ohjaa kulutusta niille tunneille, jolloin sähköä on paljon saatavilla ja toisaalta kuluttaja myös säästää halpaa sähköä käyttäessään. Vaasassa suunnitellaan liikennepolttoaineeksi nesteytettävän synteettisen metaanin tuotannon aloittamista. Lappeenrannan—Lahden teknillisessä yliopistossa kehitettiin vähäpäästöinen tapa muuttaa jätepuu biopolttoaineeksi vedyn avulla.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Tulevaisuus tuo vielä lisää aivan uusia ratkaisuja. Ratkaisut vaativat panostusta tutkimukseen ja kehitykseen. Tämä tunnistetaan myös ilmasto- ja energiastrategiassa. Kotimaisia tulevaisuuden hankkeita pitää tukea.

Kotimainen, päästötön energia tuo vaurautta ja vapautta. Panostamalla kotimaiseen vastaamme energian kolmoishaasteeseen: Ensiksikin, torjumme ilmastonmuutosta — siitä olemme vastuussa lapsillemme. Toiseksi, turvaamme sähkön ja lämmön saatavuuden kaikissa tilanteissa — turva tuo vapautta. Kolmanneksi, hillitsemme hintojen nousua ja edistämme maamme elinvoimaa — elinvoima on vaurautta.

Suomella on täydelliset mahdollisuudet muuttua energiamurroksessa energian tuojasta energian viejäksi. Energia- ja ilmastostrategia on hyvä latukartta tälle reitille.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

18.06 **Tiina Elo vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme ratkaisevaa vuosikymmentä ilmastonmuutoksen hillinnässä onnistumisen kannalta. Putinin bruttaali hyökkäyssota Ukrainaan on tehnyt selväksi, että halvan fossiilienergian aika on ohi. Suomessa hyödynnämme siitä, että olemme jo pitkään satsanneet puhtaaseen ja hajautettuun energiantuotantoon ja vähentäneet riippuvuutta venäläisestä fossiilienergiasta. Rakentamalla kriisinkestävän ja ilmastokestävän energiajärjestelmän vahvistamme energiaomavaraisuuttamme ja huoltovarmuuttamme.

Nyt käsittelyssä olevassa kansallisessa ilmasto- ja energiastrategiassa linjataan päästökaupan piiriin kuuluvan teollisuuden ja energiantuotannon ilmastotoimista. EU:n laajuihin päästökauppa on osoittautunut tehokkaaksi keinoksi päästöjen vähentämiseen. Vuosina 2014–2019 päästökauppasektorin päästöt ovat pudonneet neljänneksellä. Samaan aikaan sen ulkopuolisilla sektoreilla päästövähennys on yhteensä vain kuusi prosenttia. Päästökauppa toimii, koska hiilelle on asetettu hinta. Kannusteet päästöjen vähentämiseksi ovat näin kohdallaan. Päästökaupan horjuttaminen olisi ilmastokriisin torjumisen kannalta tuhoisaa. Sen sijaan valmistelussa oleva päästökaupan vahvistaminen ja laajentaminen muun muassa meriliikenteeseen ja lämmitykseen olisi tehokas keino päästövähennysten vauhdittamiseen.

Arvoisa puhemies! Yksi energiapolitiikkamme keskeisimmistä kysymyksistä on, miten korvaamme polttoon perustuvat energiaratkaisut ja erityisesti puun polton kestävästi. Vihreiden kanta on, että rajallinen puuraaka-aineemme on käytettävä energiantuotannon sijaan mahdollisimman korkean jalostusasteen tuotteisiin. Pidämmekin tärkeänä strategian linjausta, että ainespuun ja järeän lahoppuun ohjautumista polttoon vältetään, ohjauskeinoja selvitetään ja niitä varaudutaan tarvittaessa käyttämään. Korvaavien vaihtoehtojen vauhdittamiseksi vihreät ovat esittäneet ainespuun polton verotusta.

Viime toukokuussa saimme hälyttävän ennakkotiedon Suomen hiilinielujen romahtamisesta. Metsiemme hakkuumääriä ei voi nostaa, koska se vaarantaisi kriittisellä tavalla ilmastotavoitteiden saavuttamisen ja kiihdyttäisi luontokatoa. Uudet energiainvestoinnit on perustettava muuhun kuin puun polttoon.

Arvoisa puhemies! Niin ilmastonmuutoksen kuin luontokadonkin juurisyyinä on luonnonvarojen ylikulutus. Meidän on muutettava tapaamme käyttää luonnonvaroja myös energiantuotannon osalta. Kiertotalouteen siirtymistä on vauhditettava. Jotta mineraaleja riittää vihreän siirtymän tarpeisiin, on varmistettava, että teollisuuden sivuvirrat ja jätteet pystytään hyödyntämään tehokkaasti ja että kerran kaivetut mineraalit pysyvät kiertossa.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Tarvitsemme nykyistä vahvempia ohjauskeinoja, jotta kierrätysmateriaalin käyttäminen on aina edullisempaa kuin neitseellisen raaka-aineen.

Tuulivoiman osalta käsissämme on miljardiluokan investoinnit. Tuulivoiman ja tutkavalvonnan yhteensovittamiseen on löydettävä Suomen turvallisuutta vaarantamaton ratkaisu, jotta tuulivoimaa saadaan rakennettua tasapainoisesti eri puolille maata. Vihreät ovat esittäneet aurinkosähkön vähintään kymmenkertaistamista vuoteen 2025 mennessä, ja ydinvoimalla on siltäkin tärkeä roolinsa puhtaan energian tuotannossa.

Myös energiankulutuksen vähentäminen ja energiatehokkuuden parantaminen on otettava voimallisesti keinovalikoimaan. Kulutusjoustot on otettava käyttöön tasaamaan sähköpiikkejä huippukulutuksen aikana niin kotitalouksissa kuin teollisuudessa. Vetyteknologian kehittämisessä Suomen on otettava voimakkaampaa etunojaa. Yksi keino tähän olisi erillisen vetystrategian laatiminen.

Arvoisa puhemies! Siirtyminen fossiilisista puhtaisiin energiamuotoihin on globaalissa mittakaavassa valtava haaste, mutta myös suuri mahdollisuus. Kansainvälisen energiajärjestö IEA:n ennusteen mukaan seuraavan viiden vuoden aikana maailmassa rakennettavasta uudesta energiantuotannosta jo 95 prosenttia on uusiutuvaa. Tässä murroksessa Suomen kannattaa olla mukana. Se tuo Suomeen investointeja ja työtä.

Vihreä eduskuntaryhmä tukee kansallisen ilmasto- ja energiastrategian nopeaa toimeenpanoa hyvässä yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Haluamme olla rakentamassa Suomea, Eurooppaa ja maailmaa, joka kykenee ratkaisemaan ilmastokriisin ja luontokadon sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kautto.

18.11 Juho Kautto vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt historiallisen käänteen Suomen ilmastotyössä. Olemme uudistaneet ilmastolain, määritelleet Suomelle hiilineutraalisuustavoitteen vuodeksi 2035 ja laatineet ilmastolain mukaiset suunnitelmat siitä, miten tuohon tarpeelliseen tavoitteeseen päästään. Nyt hallitus on saanut valmiiksi näihin kuuluvan ilmasto- ja energiastrategian.

Strategian keskiössä on vihreä siirtymä ja keväällä ajankohtaistunut irtautuminen venäläisestä fossiilisesta energiasta, jonka tuonti Venäjältä Suomeen on jo melkein loppunut. Strategiaan sisältyvät huoltovarmuustoimet, jotka hallituksessa tehtiin Venäjän hyökkäyksen johdosta. Sota on tuonut energiapolitiikan keskiöön energian toimitus- ja huoltovarmuuden sekä meitä kaikkia koskehtavan energian hinnan.

Strategia on toimintasuunnitelma, jolla Suomi täyttää EU:n vuoden 2030 päästövähennystavoitteet. Sillä on myös määrä saavuttaa kansallinen 2035-ilmastotavoite. Se kattaa kaikki kasvihuonekaasupäästöt päästökauppa-, taakanjako- ja maankäyttösektorilla sekä maankäyttösektorin ja muiden alojen hiilinielut. Tähän voi olla tyytyväinen.

Arvoisa puhemies! Vasemmisto on ajanut tässä hallituksessa vielä saavutettua yhteisymmärrystäkin edistysellisempää ilmastopolitiikkaa. Tämä johtuu siitä, että mielestämme fossiilisesta energiasta olisi pitänyt päästä eroon jo aikoja sitten turvallisen ja vakaan ilmaston takaamiseksi. Perinteinen turvallisuusuhka eli sota on nyt saanut meidät rakentamaan energiaturvallisuuttamme huoltovarmuuden ja omavaraisuuden kautta, ja kasvatamme omaa uusiutuvan energian kapasiteettiamme. Tämä oivallus ja tahtotila olisi saanut syntyä jo aiemmin koko tätä vuosisataa värittävä, kaikista suurimman turvallisuusuhkan eli ilmastokriisin takia. Nyt meillä on kiire, sillä uusiutuvan energian rakentaminen kestää

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

luvituksineen vuosia. Fossiilisista luopumisen rinnalla on siis toteutettava myös energian säästötoimia sekä nyt että pysyvästi.

Arvoisa puhemies! Energian riittävyys on varmistettava tässäkin tilanteessa, ja tehokain keino tähän on säästää energiaa. Ilmasto- ja energiastrategian valmistellut työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti tällä viikolla Astetta alemmas -kampanjan, jolla kannustetaan ihmisiä, yrityksiä ja muita organisaatioita säästämään energiaa arkisin teoin. Tavoitteena on pysyvä energian kulutuksen lasku. Kampanja suosittelee toimia, joiden potentiaalia ei aina tule arjen tiimellyksessä ajatelleeksi: sisälämpötilan laskua, lämpimän veden säästämistä ja hiljaisempia ajonopeuksia. Nämä ovat jokaisen arkijärkisiä ilmastotekoja, jotka nyt ymmärrämme välttämättömiksi, kun energian hinta näyttää meille energian arvon uudessa valossa. Meidän on totuttava uuteen, säästeliääseen energiankäyttöön.

Arvoisa puhemies! Ajat ovat vakavat, surulliset ja monelle meistä myös taloudellisesti koettelevat. Ilmastotoimia tekemällä meidän on kuitenkin mahdollista rakentaa kestävä ja turvallinen tulevaisuus, sellainen, joka ei ole riippuvainen diktaattorien sotaretkistä tai turvattoman tulevaisuuden aiheuttavista fossiilisista polttoaineista. Suomella on korkean teknologian maana loistavat mahdollisuudet olla tiennäyttävä ilmastotoimissa ja myös yleisesti kestävä ja luontoa kunnioittavan elämän rakentamisessa.

Meidän täytyy nyt investoida riittävästi omaan energiajärjestelmäämme, lähtien sähköverkoista ja ulottuen tuotannon kapasiteettiin ja kysyntäjoustoihin sekä energiatehokkuuteen ja -säästöön. Näin paitsi turvaamme selustamme kaukaa viisaasti myös luomme Suomeen uutta, kestävää teollista työtä.

Uuden energiajärjestelmän rakentaminen kysyy työtätekeviä käsiä ja aivoja. Tätä vasemmisto esittää myös pian julkaistavassa uudessa teollisuuspoliittisessa ohjelmassaan. Haluamme, että Suomesta löytyy osaamista, osaavaa työvoimaa ja tukea ihmisille siirtymävaiheessa. Kestävä energiajärjestelmä, ilmaston kannalta kestävä yhteiskunta sekä hyvinvoiva teollinen yhteiskunta ovat meidän ajattelussamme yhdistettävissä. Sitä kohti myös ilmasto- ja energiastrategia meitä vie, ja vasemmisto pitää kunnia-asianaan olla mukana tässä työssä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ollikainen.

18.16 **Mikko Ollikainen r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Förganska exakt tio år sedan var det så kallade svaveldirektivet på tapeten, ett direktiv som skulle minska på svavelutsläppen i marint bränsle. Farhågorna då var många: företag hotade flytta sin produktion bort från Finland, kostnaderna för samhället skulle bli i miljardklass och kraven skulle slå hårt på finländska exporten.

I dag är det intressant att analysera den diskussionen. De som vågade anta utmaningen gick ut som segrare — även ekonomiskt sett. Svaveldirektivet höjde temporärt på kostnaderna, det är ett faktum. Men den finska cleantech-industrin fick nya möjligheter, en ny marknad, nya områden för tillväxt. Under det gångna decenniet förändrades världen, och i dag är klimatfrågorna en konkurrensfördel för de finska företagen. Vi har som land know-how och ett brand som har satt oss på framkanten i kampen mot klimatförändringen. Vi har förutsättningar att skapa förändring på ett socialt och ekonomiskt rättvist sätt. Finland ska vara ett lockande land för företag och investerare. Finland har alla möjligheter att vara en nyckelspelare i en kolneutral framtid och utnyttja potentialen som finns bland annat i väte, sol och vind.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Arvoisa puhemies! Suomella on yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa kaikki edellytykset johtaa työtä ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi. Voimme olla maailman parhaita systeemitasen osajia energia- ja ympäristöteknologian saralla niin tutkimuksen, kehityksen, innovaatioiden kuin liiketoiminnan osalta. Avainasemassa tässä on pitkäjänteinen, ennakoitava ja vipuvaikuttava tki-politiikka. Hallitus teki keväällä tärkeän päätöksen tutkimus- ja kehitystoiminnan verokannustimesta, joka on tarkoitettu pienille ja keskisuurille yrityksille. RKP:ssä tuemme vahvasti tavoitetta nostaa tki-panostukset neljään prosenttiin.

Me RKP:ssä näemme tulevaisuuden, jossa uudet teknologiat tuovat menestystä suomalaisille yrityksille ja kasvattavat Suomen vientiä. Me haluamme, että tulevaisuudessa yhteistyötä tehdään yhä monipuolisemmalla tavalla. Julkinen ja yksityinen sektori ovat yhdessä mukana ratkomassa tulevaisuuden ongelmia ja löytämässä uusia tapoja toimia. Luodaan pilotteja, tehdään tutkimusta, uskalletaan panostaa myös ehkä vähän hulluihin ideoihin. Tämä ei ole utopiaa. Kaikkea tätä teemme jo tänä päivänä mutta emme tarpeeksi. Siksi myös Suomen kestävä kasvun ohjelmassa painotetaan, että lyhyellä aikajänteellä meidän tulee vahvistaa ja nopeuttaa sitä, missä olemme jo valmiiksi vahvoja, ja sitä, mikä on jo käynnissä. Juuri sen takia, kun puhumme ilmastosta ja eri ratkaisuista, meidän täytyy pysyä näkemään kokonaiskuva. Kun julkisella rahalla rakennetaan esimerkiksi teitä tai rautateitä, emme saa miettiä vain tätä hetkeä. Meidän täytyy voida myös julkisin varoin uskaltaa panostaa tulevaan ja tehdä yhteistyötä yritysten kanssa, jotka ovat mukana ratkomassa ilmastokriisejä. Meidän täytyy uskaltaa panostaa myös startup-yrityksiin, radikaalien teknologioiden tutkimukseen ja kehittämiseen.

Det kräver mycket av oss beslutsfattare och tjänstemän. Vi måste bli av med silotänkandet och utveckla vår förmåga att se helheter. Vi har alla ett ansvar — på alla beslutsnivåer. Till exempel biotekniken är ett särskilt kompetensområde för Finland, där Finland kan vara en föregångare när det gäller hållbart genomförande, där man tar hänsyn till den biologiska mångfalden och eftersträvar lösningar med högre förädlingsvärde. Ren energi har redan länge varit en framtidsbransch, och nu inser de flesta hur viktig den är. Det är vår uppgift att stödja utvecklingen i branschen och fundera på hur vi uppmuntrar dessa branscher i en hållbar riktning, inte på hur vi begränsar och styr dem.

Ärade talman! Vår målsättning är att Finland ska vara koldioxidneutralt före 2035. Ibland sker den tekniska utvecklingen så småningom, men ännu oftare tar förändringarna stora kliv framåt. Utvecklingen mot övergången till klimatvänligare teknik och utsläppsminskningar är inte lineär. Vi löser de aktuella klimat- och energikriserna ett problem åt gången, en innovation åt gången, och ibland tar det ett stort kliv framåt. Så skapar vi framtiden. — Kiitos, tack.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

18.22 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syksyllä 2018 kristillisdemokraatit olivat mukana eduskuntapuolueiden yhteisten linjausten etsimisessä ilmasto-politiikan vahvistamiseksi. Tavoite oli hiilinegatiivisuus 2040-luvulla. Myös keskeiset teollisuudenalamme ovat sitoutuneet hiilineutraalisuustavoitteeseen ja julkaisseet siihen omat tiekarttansa.

Rinteen—Marinin hallitus päätti ohjelmassaan kuitenkin kiristää tavoitetasoa entisestään, ja samanaikaisesti EU-komissio on tuonut kiihtyvällä tahdilla ilmasto- ja energiasek-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

toriin liittyvää sääntelyä ja byrokratiaa. Uusiutuvan energian direktiivi, Fit for 55, maankäytön hiiliasetus, niin sanottu LULUCF, kestävän rahoituksen taksonomia ja viimeisenä ennallistamisasetus — tässä mainitakseni muutamia säännöksiä, joihin hallituksella tuntuu olevan suuri vaikeus muodostaa ylipäätään yhteneväisiä kantoja ja joiden kansallisesta yhteisvaikutusten arvioinnista ei tunnu hallituksen millään ministeriöllä olevan vastuuta. Samalla Venäjän hyökkäyssota on aiheuttanut Euroopassa suuria muutoksia ja epävarmuutta niin energian saannissa kuin sen välittämisessä.

Edessä oleva talvi Euroopassa tulee määrittelemään paljon energiapolitiikan suuntaa. Energiansäästö ja viisaampi energiankäyttö ovat sinällään erittäin hyviä asioita, mutta kohuttomat sähkölaskut yhdistettynä sähkön saatavuusongelmiin ovat jotain, mihin meillä ei olla totuttu. Jos päästövähennystavoitteet ja visiot uudesta energijärjestelmästä eivät ole kiinni reaalityodellisuudessa, yhtälön tuloksena on krooninen energiapula ja talouden hyytymisen kautta hyvinvointiyhteiskuntien rapautuminen.

Energiantuotannon kysymykset ovat ilmastopolitiikan ykkösasia, jonka rinnalla tässä vaiheessa muu on miltei näpertelyä. Energiaintensiivisten teollisuudenalojen siirtymää pois fossiilienergiasta ei voida toteuttaa ilman merkittävää energiantuotannon lisärakentamista. Muutoin energian hinta tulee olemaan pilvissä pysyvästi, ja se vie köyhimmat kotitaloudet ahdinkoon. Tavoitteet on sovittava yhteiskunnan reunaehtoihin, muun muassa turvallisuuspolitiikkaan, talouteen ja kansalaisten pärjäämiseen.

Globaalit haasteet ovat yhä valtavat. On melkoisen impivaaralaista ajatella, että Suomi pystyisi yksin ratkaisemaan globaalin ilmastomuutoksen. Fossiilienergian osuus maailman energiantuotannosta on 80 prosenttia. Yhä tänään energiainvestoinnit ovat pääsääntöisesti investointeja fossiilienergiaan. EU:nkin tasolla tuuli- ja aurinkoenergian osuus energiantuotannosta on yhä marginaalinen.

Kehittyvät ja väestöltään kasvavat maat nostavat elintasoaan, eikä fossiiliriippuvuus muutu hetkessä, kun siirtymä meilläkin vie vuosikymmenen tai kaksi. Suomi pystyy vaikuttamaan maailmaan eniten kädenjäljellään eli osaavana kansakuntana panostamaan innovaatioihin, tuotekehitykseen ja teknologiaan, joita tarjota viennin kautta ratkaisuna muillekin.

Suomen energiapaletti on onneksi pidetty monipuolisena, emmekä ole seuranneet niitä ideologioita ja yksisilmäisiä polkuja, joille meitä osa puolueista on Suomessakin halunnut tyrkkiä. Tälläkin hetkellä on syytä tarkastella rakentavan kriittisesti muun muassa kaikkialle ulottuvaa yhteiskunnan sähköistymistä, joka voi tehdä meistä kohtalokkaan riippuvaisia sähköverkkojen häiriöttömästä toiminnasta, valtavan kompleksisista järjestelmistä ja pääosin kiinalaisista komponenteista sekä altistaa meidät kyberhyökkäyksille ja muille häiriöille.

Arvoisa puhemies! On myös ymmärrettävää, ettei ole olemassa täysin haitatonta ja riskitöntä energiaa. Akkuteollisuus vaatii valtavasti kaivannaisia, vesivoiman altaat vievät valtavia pinta-aloja, ja ydinjätteen loppusijoitus on useimmissa ydinvoimaa hyödyntävissä maissa yhä toteuttamatta. Tuulivoimaakaan ei voi lisätä rajattomasti.

Me kristillisdemokraatit pidämme tärkeänä monimuotoista energijärjestelmää, jossa huomioidaan ilmastopäästöjen lisäksi omavaraisuus, huoltovarmuus ja kustannustehokkuus. Ilman ruoantuotantoa ei ole elämää eikä yhteiskuntaa, jos ilmastomuutoksen torjunnan nimissä ajetaan suomalainen ja eurooppalainen maatalous alas.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme vision yhteiskunnasta, jossa talous, sosiaalinen kehitys sekä ympäristönsuojelu kehittyvät paremmassa sopusoinnussa kuin tänään. Syvällisen

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

arvokeskustelun lisäksi tarvitaan analyysi teknologisen kehityksen myötä avautuvista uusista mahdollisuuksista rakentaa entistä kestävämpää yhteiskuntaa. Ylisukupolvinen vastuu velvoittaa meitä toimimaan kestävän yhteiskunnan hyväksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

18.27 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On ensiarvoisen tärkeää, että me eduskuntana edistämme vihreää siirtymää ja luomme kestävä kasvua. Meidän tärkein tehtävämme on turvata yhteiskuntamme tulevaisuus eikä tehdä päätöksiä omien intressiemme, vaalilupauksien tai ideologioidemme vuoksi.

Elämme kuitenkin tätä päivää. Sähkön, energian ja ruoan hinta sen kun kasvaa, ja kansalainen maksaa. Kestävä ilmastopolitiikka on tärkeää, mutta meidän täytyy huomioida myös tämän hetken tarpeet. Kiristämällä kansalaisten ja yritysten olosuhteita emme pääse haluttuun lopputulokseen. Pidän tärkeänä, että teemme päätöksiä, mitkä ovat oikeassa suhteessa ilmasto- ja ympäristökeskustelun ja tutkimuksen nykytilan kanssa.

Olennaista ilmastokeskustelulle ja sen tavoitteille on Suomen vaikutusvalta EU:ssa. On syytä olla huolissaan siitä, miten heikosti olemme pitäneet puoliamme. EU:n vihersokea komissio vie meitä kuin kuoriämpäriä. Hyvänä esimerkkinä tästä on metsät, jotka olemme suojelemassa kuoliaaksi, kun ilmastotavoitteiden keskeinen asia on päästä eroon fossiilipohjaisesta energiasta. Suomen tulee pystyä vaikuttamaan nykyistä paremmin Euroopan unionin päätöksentekoon. Nyt Suomessa näkemys löytyy usein jälkikäteen eikä silloinkaan tarpeeksi jämäkästi. Kaivataan ennakointia ja Suomen etujen vahvaa puolustamista. Muuttuviin tilanteisiin täytyy pystyä reagoimaan nopeasti. Valitettavan usein tilanne on se, että Suomelle tärkeissäkin säädöshankkeissa kansallinen valmistelu käynnistyy vasta, kun komission ehdotus annetaan, eli olemme pahasti myöhässä.

Ärade talman, arvoisa puhemies! Tässä salissa meidän pitäisi pystyä paremmin pitämään puoliamme ja arvioida ilmastotavoitteita kokonaisuuden kannalta, missä otetaan huomioon myös talous, työllisyys sekä yksityinen omaisuus, kuten suomalaiset metsät. Nyt meitä neuvovat Keski-Euroopan maat, jotka mielellään suojelevat Suomen metsät, että saavat itse jatkaa fossiilisen energian käyttöä. Metsistä nämä eivät ymmärrä mitään, tulppaneista ehkä enemmän.

Huolehtimalla ympäristöstä huolehdimme myös omavaraisuudesta. Meidän tulee huolehtia, että maa- ja metsäteollisuutemme on kunnossa ja myös tulevaisuudessa on yrittäminen kannattavaa. Muutokset tapahtuvat merkittävien investointien kautta. Yritykset ovat jo nyt edelläkävijöitä vihreässä siirtymässä, yritykset luovat ratkaisuja ja kasvua. Yritysten toimintaympäristöä tulee vahvistaa niin, että se kannustaa investointeihin. Suomi on viimeisen 15 vuoden aikana vähentänyt päästöjään kolmanneksi eniten maailmassa. Sen ovat tehneet yritykset, kun se on ollut niille liiketoiminnan kannalta mielekästä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kestävä ilmastopolitiikka on äärimmäisen tärkeä tavoite, mutta ei siihen pidä pyrkiä hinnalla millä hyvänsä. Liian tiukalla ilmastotavoitteella vääristämme kilpailua omaksi tappioksemme. On hyvä muistaa mittakaavat koko maailmaa koskevassa ongelmassa. Koko EU:n päästöt ovat kahdeksan prosenttia maailman päästöistä, ja Suomen päästöt lasketaan promilleissa. Suurimmat ongelmat ovat Aasian nousevissa talouksissa ja sademetsien tuhoamisessa. Kiina ja muut Aasian kehittyvät maat turvaavat talouskasvuun panostamalla fossiiliseen energiaan. Näihin asioihin meidän pi-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

täisi pystyä vaikuttamaan, ja mikään ei muutu riittävän nopeasti, ellei kaikkia merkittäviä valtioita saada mukaan päästökauppaan. Tarvitaan kansainvälistä yhteistyötä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Venäjä on suurin syyllinen energiakriisiin mutta ei ainoaa. Jos Suomen energiapolitiikkaa olisi hoidettu onnistuneesti, meillä olisi enemmän ydinvoimaa käytössä ja olisimme sähkössä omavaraisia. Nyt kerrotaan, kuinka tuulivoimaa rakennetaan kiihtyvästi, mutta sähköverkot puuttuvat. 80 prosenttia maailman energiasta tehdään edelleen öljyllä, kivihiilellä ja maakaasulla, kuten 20 vuotta sitten. Näistä fossiilisista pyritään kyllä eroon, mutta samaan aikaan ei pystytä tuottamaan tasaisesti sähköä, ja se näkyy myös meillä, kun liian monen suomalaisen kotitalouden ja yrityksen sähkölaskut ovat karanneet käsistä. Liian kunnianhimoiset ilmastotavoitteet vääristävät kilpailuamme, kun samaan aikaan muualla toimitaan toisin. Saksan valtio on nyt koonnut yhteensä 200 miljardin euron tukipaketin kuluttajille ja yrityksille sähkön korkean hinnan takia. Eli Saksa pitää hintoja korkealla ja me maksamme. Samalla Saksa vääristää EU:n tasolla kilpailua omien yritystensä eduksi.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Sähköntuotannon varmistaminen kaikissa olosuhteissa on tärkeää yhteiskunnalle. Nyt ei pidä hosua. Tässä salissa pitää luoda selkeät ja ennakoitavat säännöt, yritykset kyllä osaavat pelata ja investoida. Markkinat kyllä toimivat, kun markkinoiden annetaan toimia. Sähkön varastointi ja sähkön siirto ovat tulevaisuuden kysymykset. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt ryhmäpuheenvuorokierroksen jälkeen ministerit. — Ensin ministeri Ohisalo, kaksi minuuttia.

18.33 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Ilmasto- ja energiastrategia on yksi kolmesta hallituksen keskeisimmästä ilmastosuunnitelmasta. Se linjaa päästökauppasektorin eli suuren energiantuotannon ja teollisuuden ilmastotyötä. Myös kaksi muuta suunnitelmaa ovat parhaillaan eduskunnan käsittelyssä. Ne ovat taakanjakosektorin keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma eli tuttavallisemmin KAISU, ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma eli tuttavallisemmin MISU. Yhdessä nämä suunnitelmat kattavat kaikki päästömme ja nielumme, ja on aivan erinomaista, että eduskunta pääsee nyt tarkastelemaan näitä kaikkia yhtä aikaa.

On erittäin tärkeää, että olemme tänään täällä keskustelemassa puhtaasta energiantuotannosta ja teollisuudesta. Näemme parhaillamme, että varhainen panostaminen puhtaaseen energiaan on myös aidosti kannattavaa. Nykyinen fossiilienergian kriisi ei ole iskenyt Suomeen yhtä pahasti kuin moniin muihin Keski-Euroopan maihin, ja tämä johtuu siitä, että olemme jo varhain panostaneet puhtaaseen energiantuotantoon.

Kiitän ministeri Lintilää siitä, että strategia on saatu valmiiksi tänä haastavana vuonna ja nyt tänne eduskunnan käsittelyyn.

Kotimaisen ilmastotyön seuraavaksi isoksi haasteeksi ovat nousseet hiilinielut. Ennakotiedot maankäyttösektorin hiilinielun muuttumisesta päästölähteeksi ovat tästä vakava varoitus. Niin ilmasto kuin luonto asettavat rajat kestäväälle teollisen mittakaavan puunpoltoille. Ilmaston ja luonnon näkökulmasta jatkossa uudet investoinnit niin lämmön- kuin sähköntuotannossakin tulee ensi sijassa suunnata polttoon perustumattomiin ratkaisuihin, ja tämä koskee laajasti esimerkiksi kaupunkien ja asutuskeskusten kaukolämpöjärjestelmiä. Sen vuoksi onkin tärkeää, että strategiassa linjataan, että tulemme tekemään selvityk-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

sen puunpolton rajoista ilmastoon, luonnon ja talouden kestäväyyden näkökulmista sekä erilaisista ohjauskeinoista. Näitä ohjauskeinoja tarvitaan tulevaisuudessa.

Kotimaisen tuulivoiman potentiaali voi olla strategiassa ehkä paljon ennakoituakin suurempi. On tärkeää saada strategiassa linjattu merituulivoiman pilotti nopeasti eteenpäin. Lisäksi tänä syksynä työtään tekee myös selvityshenkilö Itä-Suomen tuulivoiman ja tutkavalvonnan yhteensovittamiseksi. Olisi erittäin tärkeää saada myös Itä-Suomeen tuulivoimatuotantoa, mikä osaksi myös vaimentaisi tuotannon vaihteluita.

Tämä käsillä oleva strategia myös sisältää vedyn käytön edistämistä. Vedyn tuotanto tarvitsee tuekseen paljon puhdasta sähköntuotantoa, eli tähän liittyvät myös esimerkiksi tuulivoiman edistämiseen liittyvät kysymykset. Elinkeinoelämähän on toivonut vielä erillistä vetystrategiaa, josta ehkä täälläkin lisää keskustelussa kuulemme. Vetytalous voi osaltaan ratkaista uusiutuvan energian vaihtelevaan tuotantoon ja varastointiin liittyviä ongelmia.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

18.36 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ryhmäpuheenvuoroista. Se, mikä päälimmäisenä jäi mieleen, on se, että kyllä meillä on edelleen eduskunta, joka on aika yksimielinen isosta kuvasta, ja kyllähän meidän vahvuus on ollut se, että useamman hallituskauden ajan on tehty yhtenäistä energiastrategiaa ja energiapolitiikkaa.

Muutamia asioita:

Edustaja Peltokangas oli käynyt läpi esitystä ihan kiitettävästi. Se, mikä sieltä pikkasen unohtui, oli se, että työllisyyskäsitys kasvaa tämän myötä myös, niin että se kannattaa siinä huomioida. [Juha Mäenpään välihuuto]

Se, mitä tuli esille edustaja al-Taeen ja itse asiassa myös Wallinheimon puheenvuoroissa, oli tämä kokonaisuus, luvituksen merkitys, nämä kaikki, jotka siellä ovat olemassa, pienydinvoimalat — nämä ovat kaikki sellaisia, jotka ovat tällä hetkellä meillä jo työn alla. Meillä on työn alla ministeriössä uusi ydinenergialaki, joka sisältää pienydinvoimalat, mikä on äärettömän tärkeätä ja tulee olemaan. Minä olen hyvin vakuuttunut, että me tul-laan näkemään kyllä pienydinvoimaloitten nousu, ja sama tuli vihreitten edustaja Elon puheenvuorossa esille.

Se, mikä minun mielestäni oli hyvää edustaja Elon puheenvuorossa, oli tämä vetystrategian tarve. Kyllä me sitä tarvitaan. Vaikka me jo alkujaan otetaan tähän mukaan se vety niin kuin se on, niin kyllä sen vauhti ja koko on niin iso, että se tulee vaatimaan sitä varmaan vielä tällä kaudella, ja jos hallituskumppanit siunauksen antavat, niin voitaisiin laittaa jo liikkeelle oman vetystrategian tekeminen.

Täällä tulivat nämä kulutusjoukot edustaja Elon puheessa: Minä olen pikkusen ollut skeptinen niitten kanssa, koska meidän luodaan periaatteessa huutokauppariikkinä tilanteeseen, jossa yritykset ovat todella kiitettävän hyvin jo tällä hetkellä tiputtaneet energian kulutusta. Onko syytä valtion lähteä maksamaan siitä, että yritykset tekevät toimia, joita ne tekevät jo omalähtöisesti? Meillä ei voi olla sekkivihko auki koko ajan, eli tämä on sellainen asia, jota minä seuran tässä hyvinkin tarkoin.

Edustaja Kautto kertoi tästä hallituksen linjasta. Tämä on hyvin pitkä linja, niin kuin sanoin tuossa.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

RKP:llä on hyvin mielenkiintoinen tämä pohjoismainen... Kyllä meidät mielletään aika paljon yhteiseen pohjoismaiseen markkina-alueeseen. Kun on tuolla kv-puolella, niin kyllä se tulee siitä, ihan samalla tavalla kuin edustaja Harkimo viittasi tähän kansainväliseen yhteistyöhön. Minä tulin viime yönä Prahasta. Meillä on hyvin läheinen yhteistyö muun muassa Prahan yliopiston kanssa. Me ollaan luovutettu heille muun muassa ydinpolttoainetta heidän laboratorioreaktoriinsa, ja me tullaan tekemään hyvin tiukasti yhteistyötä. USA:n kanssa me tehdään tällä hetkellä yhteistä MOUta ydinvoimapuolelta, eli kyllä tällä on iso merkitys.

Edustaja Essayah puhui tästä päiväenergiatilanteesta: Kyllä tämä huolestuttaa ilman muuta. Se on ihan selvä, että ei tältä voi silmiänsä ummistaa, mutta se täytyy sanoa, että eilissä energianeuvoston epävirallisessa kokouksessa kollegat sanoivat enemmän sitä, että ”kun teillä Suomessa kuitenkin tilanne on noin hyvä”. Eli kyllä me kuitenkin eurooppalaisessa vertailussa ollaan verrattain hyvässä tilanteessa, mutta ei pidä tietenkään verrata siihen, että kun kaveri on vielä huonompi, eli kyllähän meidän pitää eteenpäin päästä. Mutta kyllä meidän iso linja, joka tässä strategiassa on, vaikuttaa kuitenkin erittäin kannustavalle, ja eduskunta sitoutuu siihen ja toivottavasti tulevat hallitukset.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt avaan mahdollisuuden vastauspuheenvuoroille, erityisesti ryhmäpuheenvuoron pitäjille. Minuutin vastauspuheenvuorot. — Edustaja al-Tae.

18.41 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on minun mielestäni... Tai haluaisin vahvistaa tavallaan ministeri Lintilän ajatusta siitä, että tässä eduskunnassa ollaan aika yksimielisiä tästä isosta linjasta — siitä, että Suomi lähtee viennin kautta edistämään ilmastonmuutoksen ratkaisua maailmalla ja viennin kautta saa itselleen siitä myöskin niitä työpaikkoja ja euroja, mitä me tänne kaipaamme kovasti. Eli tuotavuuden viennin kautta ratkaistaan valtavia isoja globaaleja ilmastokysymyksiä.

Mutta juuri nyt täytyy hakea tälle kokonaisuudelle myöskin hyväksyttävyyttä kansalaisilta, ja energiaan liittyvissä kysymyksissä, hintaan liittyvissä kysymyksissä sekä saataavuuteen liittyvissä kysymyksissä meitä katsotaan tarkalla silmällä — yksineläjät, pieneläkeläiset, pienituloiset, yksihuoltajat. Tämän siirtymän täytyy olla oikeudenmukainen koko ajan, mutta juuri nyt täytyy kyetä vastaamaan näihin kriiseihin. Mielestäni hallitus on vastannut hienosti.

Olisi mukava kuulla vielä ministereiltä, mitä tässä tulevina hetkinä ollaan tekemässä vahvistaaksemme tätä responssia eli vastausta tähän akuuttiin kriisiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Peltokangas.

18.42 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olisi hyvä saada vastausta tuohon talousvaikutusten puutteelliseen käsittelyyn tai ainakin nyt Valtiontalouden tarkastusviraston esittämään huomioon, että kehitysyhteistyövarojen käyttö ilmastohankkeisiin on vailla suunnitelmaa tai tuloksellisuuden seurantaa. Jos me ajattelemme, että hallitus usein tuo esiin sen, että kaiken pitää pohjautua tutkittuun tietoon, niin tämä on kyllä hyvin ristiriidassa. Miksi näin merkittävässä asiassa talousvaikutuksia ei edes yritetä arvioida numeroiden tasolla? Tämähän ei nyt oikein niin kuin rimmaa sen hallituksen idean kanssa, että tutkittuun tietoon... Ihan näin vaan kommenttina: toivoisin, että tähän

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

kiinnitetään huomiota ja jossain vaiheessa tuotaisiin numerotasolla näistä arvioita, niin päästäisiin yhdessä niitä pohtimaan. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kosonen.

18.43 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energiateollisuus kertoi tänään, että suomalaiset ovat säästäneet energiaa viime vuoteen nähden yli 13 prosenttia. Suomalaiset ovat siis jo tehneet paljon tulevan talven hinnannousun kohtuullistamiseksi. Ja tämä sama uutinen kertoi, että sähkön nettotuonti laski 69 prosenttia vuoden takaisesta. Eli kotimainen tuotanto on kasvanut. Toki tähän 69 prosenttiin liittyy myös se, että on sitä energiaa säästetty. Mutta tämä kaikki kertoo, että ilmasto- ja energiastrategia toteutuu jo hyvällä vauhdilla.

Olisin kysynyt EU-sääntelystä ja Suomen kannoista. Esimerkiksi EU:sta on sanottu tällainen kattomäärä energiantuotannolle, kuinka paljon Suomessa voisi jatkossa tuottaa energiaa, ja tämän soti täydellisesti esimerkiksi vetytalouden tavoitteita vastaan. Tähän olisi kiinnostavaa kuulla ministereiden vastaus, mitä mieltä tästä olette.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

18.44 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on ollut siitä hyvin laaja yhteisymmärrys, vihreässä siirtymässä on tosiaan kyse siitä, että me pystytään muuttamaan meidän energiajärjestelmämme globaalisti päästöttömäksi. Siksi on tärkeää, että tässä ilmasto- ja energiastrategiassa kannustimet painottuvat nimenomaan teknologian kehittämiseen ja kaupallistamiseen, mistä ministerikin hyvin puhui. Tämä luo suomalaisille yrityksille myös kestävästä vientiä ja vähentää globaalisti päästöjä ja lisää suomalaisten yritysten hiilikädenjälkeä.

Myös edustaja Ollikainen täällä puhui hyvin vahvasti meidän energiainnovaatioistamme. Ympäristövaliokuntakin kävi Vaasassa toteamassa, että siellä on aika vahvaa kehittämis-yhteistyötä eri yritysten välillä, ja tätä meidän pitää kaikin tavoin tällä toimintaympäristön kehittämisellä edistää.

Kiitos ministerille myös vetystrategian edistämisestä, ja samoin tämä ydinenergialain uudistus saa kyllä vihreiden vankan tuen. Meidän pitää varmistaa, että Suomi on houkutteleva investointiympäristö myös tulevaisuudessa, ja sen eteen tehdään töitä yhdessä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kautto.

18.45 **Juho Kautto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin olen kyllä siitä tyytyväinen, että Suomessa yrityskehitys on ymmärtänyt näiden ilmastotoimien välttämättömyyden, paremmin kuin ehkä osa meistä täällä salissa. Toki heitä ohjaavat siinä hyvin paljon taloudelliset seikat ja tietenkin asiakkaitten vaatimukset ympäristöystävällisistä tuotteista. Toisaalta taas esimerkiksi metsäsektorin osalta, minkä tunnen kohtuullisen hyvin, kyllä pystytään luontoarvoihin ja luonnonsuojeluun vastaamaan hyvin paljon näillä uusilla tuotteilla, missä korvataan muovia sekä sitten esimerkiksi tekstiiliteollisuudessa puuvillaa.

Minun mielestäni meidänkin pitäisi täällä ymmärtää ensinnäkin se, että nämä ilmastotoimet ovat välttämättömiä, mutta ymmärtää myös se, minkälaiset liiketoimintamahdolli-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

suudet suomalaisilla yrityksillä on kokonaisuudessaan tässä ympäristönsuojelussa. Täällä joittenkin mielestä aina tehdään liikaa tai liian vähän, mutta minun mielestäni pitää vain tunnustaa tosiasiat — kääritään hihat ja lähdetään töihin ja nähdään myös Suomelle mahdollisuuksia tässä ilmastontorjunnan osalta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ollikainen.

18.46 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Precis som det framkom här i en tidigare taltur av ordförande i miljöutskottet, ledamot Kosonen, så har vi i jämförelse med i fjol sparat 13 procent av energikonsumtionen, vilket är ett tydligt bevis på att finländarna har tagit den situation vi nu befinner oss i på allvar. Det handlar om ett samarbete.

Ja kun puhutaan yhteistyöstä, niin just tämä yhteistyö yritysten ja julkisen puolen kanssa ja eri tuotantomuotojen välillä on todella tärkeää. Vety, aurinko, tuuli mutta myös ydinvoima on todella tärkeä säätövoiman kannalta. Ja kysyisin nyt ministeriltä koskien ydinvoimaa: Mikä on nyt Loviisan status? Siinä on ymmärtääkseni Fortum hakemassa jatkoa Loviisa ykköselle ja kakkoselle. Voidaanko tästä kertoa jotain? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

18.47 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Todellakin tuolta EU:sta tällä hetkellä tulee monenlaista erilaista ilmastoon ja energiaan liittyvää sääntelyä, ja sitä kautta myöskin tullaan tavallaan sille sektorille, millekä ei pitäisi tulla, eliikka sinne suomalaisiin metsiin, jotka kuuluvat sinne kansalliseen päätösvaltaan. Ja nyt kun näitä esityksiä on tullut niin oikealta kuin vasemmalta ja tuntuu, että samanaikaisesti täällä talossakin on useita asioita kesken, niin mikä ministeriö meillä Suomessa yrittää yhteensovittaa näitä erilaisia vaikutuksia ja vaikutusarvioita? Ja onko ylipäätänsä minkäänlaista, voisiko sanoa, kokonaisarviointia tästä kaikesta menossa? Tuntuu, että aina sektorikohtaisesti yksittäinen esitys käsitellään täällä ja siihen muodostetaan kanta, mutta kukaan ei oikein tätä kokonaisuutta ole ottanut huomioon. Tästä olisin halunnut kuulla ministeriltä, miten tätä kokonaisuutta katsotaan, että ei käy niin, että tässä tulee erilaista osaoptimointia näitten säädösten suhteen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

18.49 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tässä puhutaan koko ajan näistä pienydinvoimaloista ihan kuin se olisi nopea ratkaisu tähän meidän tilanteeseen. Kysyisin ministeriltä: mikä on se ensimmäinen päivämäärä tai aika, kun semmoinen pystytettäisiin Suomeen rakentamaan, koska en usko, että se pelastaa meidän tämän hetken energiaongelmia?

Sitten toiseksi kysyisin Hanhikivestä: onko siihen mietitty joitain muita yhtiöitä, jotka lähtisivät rakentamaan sitä?

Kolmanneksi vielä kysyisin: Mikä on se oikea arvio siitä, riittääkö meidän sähkö, miten se riittää ensi talvena, kun siitäkin liikkuu lehdissä, jotka eivät koskaan kirjoita mitään totta, semmoisia ihmeellisiä, ettei se tule riittämään? Mitä ministeri sanoo tähän?

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

18.50 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ministeri Lintilä totesi keskustelun alussa, puhuttaessa ilmastosta ja energiasta puhumme samalla innovaatiosta, investoinneista ja työpaikoista. Vihreän teknologian avulla Suomella on erinomainen mahdollisuus viedä omaa osaamistaan, innovaatioita ja teknologiaa maailmalle. Vihreästä teknologiasta voimme tehdä uuden vientivaltin ja luoda sen kautta myöskin uusia työpaikkoja. Eli luomamme hiilijalanjäljen lisäksi, mikä siis kertoo, kuinka paljon saastutamme, on tärkeää miettiä entistä enemmän myös hiilikädenjälkeämme eli luomaamme hyötyä ilmastolle muun muassa viemällä maailmalle uutta, ilmastoystävällisempää teknologiaa. Ja tästä strategiasta saamme kyllä erittäin hyviä eväitä tähän työhön jatkossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

18.51 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on monta kertaa nyt toistettu sitä, että viennin kautta saamme kasvua ja teknologiaa viedään ja innovaatioita viedään. Meillä pitää olla ensin, mitä viedään. Olen saanut lähipäivinä useita yhteydenottoja siitä, miksi valtion rahastoista — Finnvera, Business Finland, Ilmastorahasto, mitä muita niitä nyt onkaan — eivät saa pienet yritykset tukea. Pienissä yrityksissä on pöytälaatikossa, täällä näin, [Puhuja koputtaa pöytälaatikkoaan] monia hyviä ideoita, ja niitä voi taas viedä, kehittää. Ne ovat innovaatioita, ne ovat teknologiaa, mutta niihin ei löydy rahoitusta.

Arvoisa puhemies! Meillä oli tuossa joku Kaipola-niminen paperitehdas, joka lopetti. Siellä olisi saatu viiden miljoonan euron valtiontakauksella miljardin infra kovaan käyttöön. Sinne olisi rakennettu muovijalostamo. Siitä olisi saatu energiaa, sieltä olisi voitu syöttää sähköä verkkoon. Nämä investoinnit tarvitsevat tukea.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sipilä.

18.52 **Juha Sipilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on tehty jo pitkään hyvää työtä puhtaan energian ja energiaomavaraisuuden eteen. Matkalla on tehty risupaketteja, ydinvoimapäätöksiä, tuettu tuulivoimaa alkuun. Aikanaan nekin saivat kovaa arvostelua osakseen.

No, nyt, kun energiakriisi iski, olemme lämmön ja sähkönkin suhteen melkein omavaraisia. Pelkästään tänä vuonna rakennetaan tuulivoimaa Olkiluoto kolmosen verran teholla mitattuna. Ja energiallakin mitattuna viiden vuoden päästä, vuonna 2027, tuulivoiman osuus kasvaa 40 prosenttiin meidän energiantuotannosta Fingridin arvion mukaan, samaan siis kuin ydinvoima. Loppu tulee bioenergiasta, vesivoimasta ja auringosta. Ja VTT:n arviossa aurinkoenergian osuus on nousemassa vuoteen 40 mennessä suurin piirtein samaan kuin tuulivoima tänä päivänä.

Tämä aika, mitä nyt tällä hetkellä elämme, on valtavan suuri pohja uusille innovaatioille, niin kuin moneen kertaan täällä on tullut esille, sähkön säästämisen, lämpövarastoissa, sähkövarastoissa ja niin edespäin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

18.53 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomaisia pointteja siinä edellä edustaja Sipilältä. Vihreät esittivät kesällä, että aurinkosähköä olisi tuotettavissa vuonna 2035 kymmenen terawattituntia. Se on oikein hyvä ja realistinen tavoite.

Sähköinsinöörinä minä tiedän, että sähkö on sinistä ja sattuu ja sitä tarvitaan esimerkiksi vedyn tuottamiseen. Vedyn väristä sen sijaan on paljonkin poliittista keskustelua, onko se pinkkiä, vihreätä, harmaata vai mitä milloinkin. Olennaista on se, että meidän energiantuotantoa säätelee päästökauppa ja meidän pitäisi huolehtia siitä, että kaikki sähkö kelpaa nyt siihen vedyn tuotantoon. Tästä olisin kuullut mielelläni ministeriltä, mikä se tilanne EU:ssa on. Me tiedetään, että Yhdysvalloissa Bidenin ilmastopaketti on värisokea vedylle, ja se bisnes menee sinne. Me ollaan paljon perässä, jos me tehdään tästä itsellemme liian vaikeata Euroopassa. Eli miltä tämän vedyntuotannon suhteen nyt näyttää tämä maisema EU:ssa ja sitä kautta myös meillä Suomessa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja al-Taee.

18.54 Hussein al-Taee sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluaisin juuri jatkaa tästä Harjanteen pointista liittyen vetyyn ja oikeastaan sen väriin. No, mikä sen värin määrittää? Sen määrittää se, onko se tuotettu käyttäen esimerkiksi öljyä tai jotain muuta fossiilista energiamuotoa, jolloin se on niin sanotusti likaista vetyä.

Minä olen huolissani tästä vedystä laajassa mittakaavassa, ja haluan jatkaa tätä Harjanteen ajatusta siitä näkökulmasta, että niillä mailla, joissa nyt tuotetaan fossiilisia polttoaineita ja joista niitä viedään, on parhaat resurssit juuri nyt tuottaa myöskin vetyä meille, koska heillä on myös aurinkoa. Ja tähän liittyen olen huolissani myös ihmisoikeusnäkökulmasta: olemmeko edelleen diktatuurien taskussa, kun puhumme vedystä? Kysyn: milloin voitaisiin polkaista tämä Suomen vetystrategia käyntiin ja pystyttäisiin nämä näkemykset siihen laittamaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi.

18.55 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, tuon teille huoleni tuhansien ja tuhansien omakotiasukkaiden suunnalta.

Tällä hetkellä Brent-laatu on 88,50, maaliskuussa se oli 130. Kaikesta huolimatta tänä päivänä on 1,97 lämmitysöljyn hinta, syyskuussa se oli vielä 1,53. Mittarikentällä diesel on 1,99, eli lämmitysöljy ja diesel samassa hinnassa. Samanaikaisesti ilmasta veteen -järjestelmiä joutuu jonottamaan jopa vuoden. Tämä on aivan kohtuuton tilanne tulevaa talvea suunnitellen omakotiasukkaille, joilla on vielä öljylämmitys. Vaikka he haluaisivat ilmastaveteen -järjestelmän, niin tilanne on mahdoton, kun ei niitä saa. Mitä voidaan tälle asialle tehdä? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalli.

18.56 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta julkisti eilen tuoreen energialinjauksensa. Me tavoittelemme toimitus- ja huoltovarmaa puhdasta ja kohtuuhintaista energiajärjestelmää, eli toisin sanoen omavaraisuus ylös, fossiiliset alas ja hinta kohtuulliseksi. Tämähän edellyttää merkittäviä lisäinvestointeja, ja politiikan tehtävä on huolehtia, että nämä investointiedellytykset ovat kunnossa.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Tämä siis vaatii mittavia investointeja kautta maan, eri puolille Suomea niin energiantuotantoon, -verkkoihin, -varastoihin kuin uusiin innovatiivisiin energiapalveluihin. On tärkeää huomata, että nämä investoinnit eivät synny tyhjästä, vaan ne edellyttävät johdonmukaisen ohjauksen lisäksi pääomia, työvoimaa, koulutusta, tutkimusta ja toimivia liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä eri puolilla maata, eli vihreän siirtymän perusedellytys on itse asiassa erittäin vahva aluepolitiikka. Energiapolitiikka ei ole siis mikään oma kuplansa, vaan hyvin tiiviisti sidoksissa kaikkeen muuhun politiikkaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ranne.

18.57 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistutan nyt kuitenkin, että Suomi on vähentänyt hiilidioksidipäästöjä viimeisen 20 vuoden aikana 50 prosenttia. [Tuomas Kettunen: Hyvä!]

Perussuomalaiset ajavat sellaista ilmasto- ja energiapolitiikkaa, joka on järkevää toteuttaa ja jolla on realistiset tavoitteet ja aikataulu. [Tuomas Kettusen välihuuto] On aivan älytöntä, että täällä kuvitellaan, että ensin romautetaan kansalaisten ja Suomen taloutta ja sen jälkeen ruvetaan rakentamaan jotain vihreää. Mehän investoimme itsemme kuoliaaksi, jos me satsaamme teknisesti vanhanaikaiseen, keskeneräiseen tai pian vanhenevaan teknologiaan. Ihan muistutuksena teille, että uusien teknologioiden käyttöönotto keksinnöstä yleiseen käyttöön kestää 25—50 vuotta. Meidän pitää antaa sille aikaa, ei niin, että me etukäteen satsaamme sellaiseen, joka ei ole meille kannattavaa. Aurinko- ja tuulisähkö, sähköautot eivät ratkaise näitä ongelmia ilman uusia teknologioita, mutta se kestää aikaa, ja siksi se sähkön varastointi. Mutta nykyisin tämä varastointi on teknistaloudellisesti mahdotonta riittävässä mittakaavassa, te ette halua edes puhua niistä rahasummista, koska ne ovat niin mahdottomia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalli.

18.59 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi todella on leikkannut päästöjään huomattavasti viimeisten vuosien kuluessa. Itse asiassa viimeisen 20 vuoden kuluessa fossiilisten osuus Suomessa on lähes puolittunut ja uusiutuvan energian osuus samassa ajassa lähes tuplaantunut. Haluan painottaa, että tämä ei ole tapahtunut mitenkään itsestään, vaan se on edellyttänyt sitä, että ollaan tehty niitä risupaketteja ja ollaan tuulivoimaa edistetty, ja alkuvaiheessa se on edellyttänyt myös syöttötariffijärjestelmän käyttöönottoa. On tehty määrätietoisia päätöksiä, joilla on korvattu fossiilisia polttoaineita. Sitä kautta ne päästöt ovat leikkaantuneet, ja samalla on syntynyt aika paljon työtä ja kasvua ja yrittäjyyttä koko maahan, ja tätä pitää tietysti jatkaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Soinikoski.

18.59 **Mirka Soinikoski vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi kansallisen vetystrategian laatimista, mitä pikemmin, sen parempi.

EU:n päästökauppasektoria usein parjataan sekä täällä salissa että julkisuudessa. Päästökauppa on kuitenkin osoittanut erinomaisesti sen, miten vauhdikkaasti ilmastotyö etenee, kun hiilellä on oikea hinta ja puhtaat energiaratkaisut osoittautuvat edullisemmiksi. Hyvä osoitus päästökaupan toimivuudesta on se, että vuosina 2014—2019 päästökauppa-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

sektorin päästöt ovat pudonneet neljänneksellä. Päästökaupasta onkin syytä huolehtia asianmukaisesti, eikä sitä kannata päästää rapautumaan millään tasolla. Päästökaupan horjuttamisen sijaan meidän on entisestään laajennettava ja vahvistettava päästökaupan roolia sekä EU:ssa että globaalisti. Meriliikenne on tästä hyvä esimerkki. Se olisi syytä saada pikaisesti globaalin päästökaupan piiriin. Vihreän politiikan kulmakiviä on ollut, että puhutaan ja vähäpäästöisen ratkaisun on aina oltava edullisempi kuin ilmastolle tai luonnolle haitallisen vastaavan tuotteen. Päästökauppa on oivallinen työkalu siinä työssä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskela.

19.01 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä ovat ainakin edustajat al-Tae ja Niemi olleet huolissaan siitä, mitä nyt tässä hetkessä tapahtuu. Me tiedämme, että ennen Venäjän aloittamaa hyökkäyssotaa Suomeen tuotiin itärajan takaa jopa kymmenen miljoonaa kuutiota puuta. Tämä pitää nyt korvata, mutta erilaiset ilmasto-asiantuntijat ovat vastustaneet kotimaisten hakkuiden ja energiapuun käytön lisäämistä. Vaihtoehdoksi he ovat esittäneet muun muassa, että Suomeen tuotaisiin puuta Keski-Euroopan vaurioituneista metsistä — kirjanpainajatoukka siis on näitä vaurioita siellä aiheuttanut. Se, onko tässä sitten mitään järkeä, on toinen juttu.

Nyt tässä tilanteessa, jossa hallitus haluaa fossiilisista raaka-aineista eroon, on suoraan välttämätöntä käyttää puuta enemmän. Nyt onneksi kun ministeri on paikalla, kysyinkin — tietysti täällä on ex-ministerikin, joka voi vastata ehkä sitten myöhemmin, mutta mennään nyt tällä elinkeinoministerillä: eikö tässä tilanteessa kotimainen puuenergia ole ainut järkevä vaihtoehto? Tämän vastauksen haluavat varmasti metsänomistajatkin kuulla, ettei niitä kirjanpainajatoukan jäännöksiä tuoda Keski-Euroopasta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

19.02 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minua pikkuisen häiritsevät nämä lämpimät puheet siitä, että lämmitetään jotakin tai jotenkin. Meillä kuitenkin CHP-lämmitys lämmittää yli 90 prosenttia kiinteistöistä tässä maassa, ja, hyvät edustajakollegat, vetytaloudella se ei tule ikinä onnistumaan. Mitä meiltä puuttuu? Meiltä puuttuu valtava määrä sähköä eli noin kahden ydinvoimalan teho, jolla voitaisiin vetyä tehdä. Aurinkovoiman varaan tuskin kannattaa rakentaa. Sitten meillä yritettiin porata syväkaivoja Otaniemeen korvaamaan tuota kaukolämpöä sitten, kun ei palamista kuulemma tehdä. No se me tiedetään: tuli kolme tavattoman syvää vesikaivoa, niillä ei ole mitään arvoa lämmityksen kannalta. Elikkä Helsingissä palaa kivihiili, että rytisee. Siihen, että ydinvoimalat saadaan asuntoja ja kiinteistöjä lämmittämään, menee 10—20 vuotta. Olisin kysynyt, että milläpä ihmeellä tämä väli sitten meinataan tässä pärjätä. Ja olen viimeisissä puheenvuoroissa, arvoisa puhemies, kuullut, että meritulivoimalla ruvetaan asuntoja lämmittämään. Sanokaa minulle pöljälle, miten te meinaatte saada sen tuulivoimasähkön sinne kaukolämpöputkeen. Sen koneen minä haluan nähdä vielä vanhoilla päivilläni.

Arvoisa puhemies! Jatkan puheenvuorossa sitten, kun aika on. Tällainen lämpimien puhuminen kauniina syysiltana ei tee minut muuta kuin hieman vihaiseksi, mutta sen kanssa minä kyllä pystyn elämään.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ei kutsuta edustajatovereita pöljiksi. [Eduskunnasta: Hän kutsui itseään!] Oliko se itseään? No hyvä, sitten korjataan. [Naurua] — Edustaja Holopainen, Mari.

19.03 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on kuultu usein, kuinka huonot tavoitteet nyt sitten hallituksella on, kun ollaan sitouduttu siihen, että luontokato ja ilmastomuutos pyritään pysäyttämään. Viime viikkoina olen kuullut usein lauseen ”luonnonsuojelu on tärkeää, mutta...”, ja sen mutta-sanan perään tulee usein syitä, miksi mitään ei oikeastaan tarvitsisi tehdä sitten kuitenkaan. Useiden arvioiden mukaan kansantaloudellisesti kaikkein kalleinta on, jos luontokatoa ja ilmastomuutosta ei pystytä ajoissa torjumaan. Tämän ovat jo tiedostaneet useimmat yritykset ja rahoittajat, eliikkä myös rahoitus ohjaantuu siihen suuntaan, mikä on tulevaisuuden kannalta kestävä. Tämä on valtava mahdollisuus suomalaisille yrityksille.

Kiertotaloudesta tulee uutta liiketoimintaa. Täällä eduskunnassa oli myös kiinnostava keskustelu jätelainsäädännöstä. Siinäkin kokoomus kritisoi hyvin paljon sitä, että kuljetusta muutetaan. Mutta jos me ei sitä kuljetusta organisoida paremmin, niin ei me myöskään luoda edellytyksiä niille kiertotalousyrityksille. Täytyy huomioda, että uutta liiketoimintaa syntyy, uusia yrityksiä syntyy, ja kyllä Suomen pitäisi vielä vahvemmin tunnistaa se potentiaali, mikä meillä on tutkimuksessa ja kehittämisessä, ilmastomuutokseen vastaisessa. — Aika taisi loppua, mutta jos... Joo, otan puheenvuoron myöhemmin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

19.05 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuosta on hyvä jatkaa.

Luonnonsuojelu on tärkeä asia, mutta Intia hankki juuri 2 000 lentokonetta sisäisiin lentoihinsa, eli vähänpä me sille mahdamme täällä Suomessa. Ja tuulivoimasta on hyötyä vain silloin, kun tuulee. Siitä ei ole hyötyä silloin, kun ei tuule. Pitäisi olla säätövoimaa.

Tämä hiilineutraalisuustavoite 2035 on aivan liian aikainen, syystä että keskeiset kilpailijamaamme Euroopassa tavoittelevat vasta vuotta 50. Meidän teollisuutemme ei hyödy siitä, että me laitamme näitä normeja liian aikaisin liian tiukalle, vaan se hyötyy siitä, että me viemme ympäristöteknologiaa muihin maihin. Emme me hyödy sen oman teollisuutemme kuristamisesta.

Täällä on aiemmin tuotu puheenvuoroissa esille, että meillä pitäisi olla pääomia kaupallistaa nämä teknologiat, joita meillä on, ja näin on juurikin asia. Suomalaisilla ei ole pääomaa viedä niitä tuotteita, kaupallistaa niitä innovaatioita, mitä yliopistomme tuottavat, mitä yrityksemme voisivat tehdä, minkä seurauksena ostamme sen saman teknologian kalliimpana ja huonompana kiinalaisilta, ja siinä kärsii myös ilmasto samalla, kun me emme tätä asiaa voi hoitaa kuntoon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

19.06 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan tähän loppuun haluan kuitenkin palata tietyllä tavalla perusasioihin eliikkä siihen, että kyllä tällainen kunnianhimoinen ja oikeudenmukainen ilmastopolitiikka on ainoa inhimillinen ratkaisu, jolla voidaan estää valtavasti inhimillistä kärsimystä, nälänhätää, ilmastopaholaisuutta ja jopa hupenevien luonnon resurssien ja elintilan aiheuttamia konflikteja. Jos

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

puhutaan ihan niistä perustavanlaatuisista asioista, niin tämäkin pitää tässä keskustelussa välillä aina muistutella mieleen. Tässä ilmastokriisissä on kyse ihmiskunnan kohtalonkysymyksistä, ja jos emme nyt toimi Suomessa, EU:ssa ja myöskin globaalisti, niin maailmasta, jossa globaalit kriisit vain seuraavat toisiaan, tulee lastemme ja lastenlastemme uusi normaali. Minä olen aivan vakuuttunut, että varsinkin näiden viime vuosien kriisiaikojen jälkeen tätä tuskin kyllä kukaan tässäkin salissa haluaa, ja sen takia meidän täytyy myöskin tehdä niitä toimenpiteitä systemaattisesti ja päämäärätavoitteisesti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Leppä.

19.07 **Jari Leppä kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomalaisen energiapolitiikan perusta on hajautetussa, monipuolisessa energiapaletissa, jossa on isoja ja pieniä laitoksia ympäri maan. Hajautettu järjestelmä on resilientti, se on huoltovarma, se on vahvistanut meidän omavaraisuuttamme. Ja olemme tällä toimintamallilla myöskin — yhdistettynä tietenkin uuteen teknologiaan, moderneihin innovaatioihin — pystyneet olemaan aivan maailman kärjessä siinä, että on pystytty vähentämään meidän ilmastopäästöjä. Me olemme niitä harvoja maailman maita, missä tämä on onnistunut. Eli kyllä me olemme myöskin täällä tehneet oikeanlaista toimintamallia, ja sitä meidän pitää jatkaa.

Huoli on ilman muuta se, että nyt hyvin ideologisesti virittynyt ja värittynyt komissio työntää meille koko ajan erilaisia aloitteita, jotka eivät tähän ilmastoon, meidän maantieteelliseen sijaintiimme, meidän kasvuolosuhteisiimme sovi, ja se tuottaa meillä huolta. Tässä hallitukselta tarvitaan jämäkkyyttä, ja myöskin jäsenmailta tarvitaan jämäkkyyttä tämän asian hoidossa. Euroopan unionia johtavat jäsenmaat, joiden työrukkanen komissio on, eikä päinvastoin. Tämän pitää näkyä myöskin ennallistamisessa, uusiutuvan energian määrittelyssä ja niin edelleen, jotta me pystytään tätä hyvää kehityskulkua jatkamaan ja tuottamaan innovaatioita myöskin — moni on sanonut — vientiin. Juuri näin, myös vientiin, mikä on sitä hiilikädenjälkeä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ranne.

19.09 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistutan nyt kerran vielä siitä, että pelastavaa kasvua ei finanssikriisin jälkeen ole ollut. Tulevaisuudessa ei ole näköpiirissä pelastavaa kasvua. Ja tässä tilanteessa täytyisi suomalaisten tarkkaan miettiä sitä, miten me pidämme ensin huolta siitä, että rahat riittävät siihen koulutukseen, perusopetukseen, tki:hin, näihin perusasioihin, joiden avulla sitten voidaan ratkaista niitä suuria globaaleja ongelmia. Nyt meidän pohjamme on rapautunut aivan täysin.

Täällä puhutaan hyvin paljon siitä, kuinka pitää olla niin sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaista, kireää ilmastopolitiikkaa. No näitä arvioitahan ei ole juurikaan tehty, mutta meiltä menevät työt, meiltä menevät rahat, meidät rampautetaan niin, että meillä ei ole mahdollisuuksia luoda niitä uusia innovaatioita. Te olette varmasti kaikki kuulleet siitä, kuinka huolissaan meillä on tki-puoli, meillä on koulutuspuoli. Ja mitä täällä tapahtuu? Te vedätte 15 vuotta kireämpää ilmastopolitiikkaa, ja siinä Suomi häviää, kilpailijamaat voittavat.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kilpi.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

19.10 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastokriisi on kyllä valtavan suuri ongelma ja vakava ongelma. Jos maapallon keskilämpötila nousee esimerkiksi kaksi astetta, niin seuraukset ovat kyllä sitten todella vakavat, ja siksikin tavoitteena meillä on ollut, että puolitoista astetta korkeintaan tulisi tuo lämpötila nousemaan. Mutta näyttää siltä, että se tavoite ei onnistu, vaan yli kaksi astetta tulee nousemaan, mutta vain hetkellisesti, kunnes se tulee sitten tippumaan alle sen kahden asteen, jos vain tehdään oikeita asioita.

Täällä olen hyvin suurella mielenkiinnolla kuunnellut näitä puheita, millä tavalla asioita pitäisi hoitaa. Metsiin ei saisi koskea. Mutta jos metsiin ei kosketa, niin millä me sitten sitä ilmastonmuutosta taklataan? On myöskin vasemmistosta kuultu, että pitäisi vain tulla vähemmällä toimeen. No, kun tarpeeksi kauan kiristetään ja yritetään tulla vähemmällä toimeen, niin eihän meitä enää sitten ole. Haluaisinkin nyt tässä tilanteessa, kun puhutaan ilmasto- ja energiastrategiasta, kysyä hallitukselta: millä tavalla tässä nyt voitaisiin hyötyä kriisistä? Kriisissä aina pitäisi myöskin löytyä hyötynäkökulma. Onko hallituksella minäkäänköistä houkuttelustrategiaa sen suhteen, että saamme tänne investoijia, saamme tänne osajia, saamme tänne sellaisia voimia, joilla voidaan ilmastonmuutosta tosiasiallisesti taklata ja kerätä hiiltä tuolta ilmakehästä pois?

Puhemies Matti Vanhanen: Vielä vastauspuheenvuorot edustajille Essayah ja Ollikainen, sen jälkeen ministeri ja sitten puhujalistaan.

19.12 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Olisin kysynyt vielä tuosta ensi talvesta nimenomaan meidän lämpölaitosten osalta. Tiedämme kaikki, että tämä hallitus teki tämän nopeutetun turpeen alasajon, ja sitten toisaalta tietysti venäläisen hakkeen tuleminen on loppunut, ja oikeasti on nyt lämpölaitoksia, jotka miettivät, että mitähän sinne kattilaan pystytään laittamaan ensi talvena. Siinä mielessä, vaikka tänään puhutaankin tällaisista strategisista ja pidemmälle tähtäimelle suuntautuvista asioista, tämä kuitenkin on meidän sylissämme ihan nyt tulevana talvena. Millä tavalla tässä tilanteessa pystytään nyt sitten näitä lämpölaitoksia tulemaan vastaan? Kun meillä on erittäin paljon näitä hoitamattomia nuoria taimikoita, niin olisiko liian myöhäistä vielä lähteä esimerkiksi Kemera-tuen kautta energiapuuta saamaan sieltä liikkeelle ja varmistamaan sen energiapuun liikkuvuus? Pystyykö hallitus vielä tässä tilanteessa esimerkiksi lisäbudjetilla tai vastaavalla tähän tilanteeseen tuomaan apua?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ollikainen.

19.13 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä puhuttiin vedystä, ja esimerkiksi Kristiinankaupungissa suunnitellaan parhaillaan vetylaitosta. Tämä on paikallisesti todella, todella tärkeä työllistävä asia, ja myös sitten siihen kylkeen tulee tuulivoimaloita, muistaakseni viisi eri tuulivoimapuistoa — on kyse todella mittavista panostuksista, jotka nyt tässä tehdään, ja tämä on hyvä ja hieno mahdollisuus. Se vaatii sitten sähkönsiirron kannalta todella isoja panostuksia, eliikkä lyhyt kysymys ministerille: millainen tämä haaste on koskien tätä sähkönsiirtoa teidän nähdäksenne?

Ja vielä sitten koskien ihan muuta, eliikkä biokaasusta on puhuttu ainakin alkukaudesta aika paljonkin, mutta ehkä ei niin paljon tänään. Eliikkä mitä ajattelette, arvoisa ministeri, biokaasusta tulevaisuudessa?

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä, viisi minuuttia.

19.14 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kiitoksia puheenvuoroista. Yritän aika nopeasti käydä läpi.

Edustaja al-Tae käytti ensimmäisen puheenvuoronsa tästä akuutista kriisistä ja kansalaisten tuesta tähän. Kyllä sitä palautetta tulee valtavasti, niin kuin tulee varmasti meille kaikille. Tietysti aina pitää muistaa sellainen kuin yhteiskuntarauha, ei se ole missään kirkossa kuulutettua. Eli kyllähän yksi tämän salin tärkeimpiä tehtäviä on sen yhteiskuntarauhan säilyttäminen. Kaikki ne puheenvuorot, joita täältä tulee, joilla lietsotaan erilaisia kauhukuvia, kyllä heikentävät sitä tilannetta. Tähän asti on ollut verrattain hyvä kansalaisten tuki, mutta kyllä tilanne on vaikea, erittäin vaikea.

Edustaja Peltokankaalle, joka on näemmä poistunut nyt: en osaa sanoa, paljonko se kehitysmaitten tuki on tällä hetkellä.

Edustaja Kosonen otti esille tämän energiansäästön, 13,5 prosenttia viime vuoden syyskuuhun nähden. Ne kattomäärät tuotannolle — me on äänestetty niitä vastaan, eli me ei tulla hyväksymään niitä kattomääriä. Sehän olisi meille aika katastrofi, että meille tulisi määritelmä, koska meillä on kuitenkin niin keskeisesti sähköistyvä yhteiskunta, jonka kautta me vähennetään päästöjä, ja jos meidän tuotantoa ajettaisiin sitä kautta... Se ei ole hyvä meille.

Edustaja Elo viittasi vetyyn, ja niin kuin sanoin, itselläni on välittömästi kyllä halukkuus syventää sitä vetystrategian tekemistä, ottaa se vaikka tästä ulos ja lähteä syventämään sitä ja tehdä sitä seuraavia hallituksia varten.

Edustaja Kautto puhui minun mielestäni ihan hyvin siitä, että kyllähän tämä vihreä siirtymä pitää nähdä enemmän mahdollisuutena. Tässä oli puheenvuoroja, jotka olivat hyvin skeptisiä, mutta jos me katsotaan niitä isoja investointeja, joita Suomeen on tullut viimeisten vuosien aikana, niin väitän, että kaksi kolmasosaa liittyy jollain tavalla vihreään siirtymään, jollain tavalla. Kyllä tämä on ehdottomasti enemmän ollut mahdollisuus.

Loviisan jatko: se on Fortumin asia, en kommentoi sitä.

Edustaja Essayah kysyi, kuka tätä koordinoi. Kyllä se on valtioneuvoston kanslian EU-puoli, joka sen koordinoi. Eli sieltähän nämä linjaukset sitten tulevat.

Edustaja Harkimo kysyi pienydinvoimaloista. Ei niitä todellakaan tule ihan heti. Jotta ne ovat edes taloudellisesti järkeviä, niin kyllä se skaalaaminen kestää. Oma veikkaukseni on, että puhutaan 10—15 vuodesta. Me tehdään lainsäädäntöä nyt sitä varten, että meillä on olemassa valmiina lainsäädäntö, mutta kyllä niihinkin pitää jonkun lähteä investoimaan.

Hanhikivi: Pitää muistaa, että sen omistaa Fennovoima, josta 34 prosenttia taitaa omistaa Rosatom. Sinällään se hyvä infra siellä olisi jo olemassa.

Riittääkö sähkö? Tämä sähköön säästäminen, jota on tapahtunut, on kiitettävästi vähentänyt sitä uhkaa, että meille tulisi sähkökatkoja — kiitettävästi — eli se on merkille pantavaa.

Sitten edustaja Sipilä sanoi aurinkovoiman noususta. Se nousee yllättävän nopeasti — jopa allekirjoittanut lähti siihen mukaan. Huomasin vain tuossa maanantaina, kun kävin tuolla naapurissa, Virossa, että Tallinnan lentokenttä oli aika lailla miehitetty aurinkopaneeleilla. Ja kyllä sen näkee muutenkin, ja Suomessa on nyt todella isoja aurinkopaneelientä tulossa. Eli kyllä tämä erittäin voimakkaasti nousee.

Harjanne kysyi vedyn väreistä. Kyllä se on se vihreä, joka tulee uudistuvalla, sitten on harmaa, joka tulee ydinvoimalla, ja sen jälkeen ollaan kriittisiä. Esimerkiksi kun olen ta-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

vannut öljymaitten ministereitä, niin kyllä he puhuvat nimenomaan siitä, että siinä menee se raja, eli se öljy ei ole sinällensä... [Eduskunnasta: Ydinvoima!]

Niemi kysyi lämmitysöljydieselistä. Varmaan syynä ovat keskitisleet. Nehän tulevat keskitisleistä, joilla korvataan nyt maakaasua, ja kun kysyntä on kova Keski-Euroopassa, nousee hinta. Diesel on kalliimpaa kuin bensa, ja se tulee sitä kautta.

Edustaja Ranne näki kyllä enemmän nyt ongelmia. Täytyy sanoa, että tuli vähän semmoinen fiilis kuin ennen, kun pelasi jalkapalloa, että hei jätkät, me hävitään tämäkin matsi, että ei kannata mennä pelaamaan. [Naurua] Mutta sanoitte, että en halua puhua rahoista. Se on tällä hetkellä, sanotaan, 500 miljoonan luokkaa, millä me on niitä tuettu, ja se löytyy kyllä sitten ihan TEMiltä kaikki.

Koskela, metsäenergia on ja tulee olemaan merkittävää. Minä itse asiassa toissa viikolla olen kirjelmöinyt kymmenelle komissaarille biotalouden merkityksestä suomalaiselle energiapaletille, ja siinä metsäpuoli on keskeisessä roolissa.

Nyt tuntuu aika loppuvan. — Kiitettävän hyviä puheenvuoroja.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Harakka, kaksi minuuttia.

19.20 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Liikennehän on osa taakanjakosektoria ja siksi isossa roolissa myös tässä ilmasto- ja energiastategiassa. Edellisen hallituksen energia- ja ilmasto-ohjelma linjasi, että liikenteen päästöt puolitetaan vuoteen 2030 mennessä, ja näin ollen lähes kaikki puolueet tässä salissa ovat sitoutuneet tähän tavoitteeseen, jonka hallitus sitten konkretisoi fossiilittoman liikenteen tiekartaksi.

Lista toimenpiteistä on pitkä, mutta loppujen lopuksi tämä puhtaan liikenteen strategia on aika yksinkertainen kolmiportainen strategia, ja silloin sähköistetään kaikki se, mitä voidaan. Ennen kaikkea raideliikenne on sähköistynyt — henkilöautoliikenne ja linja-autot kaupungeissa. Sitten kun se ei onnistu, niin silloin käyttövoimana on kaasu — tässä tapauksessa ensi vaiheessa biokaasu, mutta jatkossa myös synteettinen kaasu. Se on myös laivaliikenteessä hyvä vaihtoehto. Ja tämän hierarkian alimpana pisteenä sitten nestemäiset biopolttoaineet rajoitetusta raaka-ainevalikoimasta tai mielellään sitten synteettisiä polttoaineita esimerkiksi lentoliikenteeseen.

Mutta tämä koko liikenteen puhdistuminen on tuottanut jo merkittävän yritysekosysteemin Suomeen. Kun tietenkin olemme huolissamme kansalaisten kasvavista energiakustannuksista, niin samalla kannattaa muistaa, miten paljon työtä ja hyvinvointia nämä ilmasto-toimet ja tämä uudistuva energia jo tuottavat. Minä luettelen muutamia. Uudenkaupungin autotehdas: maailman edistyneimpiä sähköautoja, joita ladataan Kempowerin rakentamalla maailman parhailla latauslaitteilla. Meillä on kaikki akkuteollisuuden mineraalit Suomen maaperässä, joten kaivosteollisuutemme voi olla eettistä ja ekologista — vastataan tässä edustaja al-Taeen huoliin. Ja vastaavasti koko elinkaaren ajalta akkuteollisuus voi Suomessa olla kaikkein kestävin, kun myös kierrätyksessä olemme etulinjassa. Wärtsilä tekee maailman ensimmäisiä päästöttömiä laivamoottoreita, ja ihan tämä perinteinen konepajateollisuus ja jätehuoltoteollisuus voivat ottaa miljardiluokan siivun tästä maailmanlaajuisesta kiertoteollisuudesta. Näin ollen me ollaan mahdollistettu se, että tällä meidän linjallemme on rakennettavissa paljon talouskasvua ja työllisyyttä myöskin liikenteen osalta.

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan. — Edustaja Koskela.

19.23 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Todettakoon heti alkuun kertauksena se, että hallituksen ilmastopoliittinen linja ja asetetut kunnianhimoiset tavoitteet ovat olleet alusta lähtien epärealistisia ja Suomelle sekä suomalaisille äärimmäisen kalliita.

Suomessa harjoitetulla kunnianhimoisella ilmastopoliitiikalla ei ole vähentävää vaikutusta globaaleihin päästöihin, mutta heikennämme kyllä omaa talouttamme ja siirrämme tuotantoa saastuttavimpiin maihin Euroopan ulkopuolelle, missä tuotanto on monesti myös eettisesti paljon ongelmallisempaa.

Kireän ilmastopoliitikan ja Euroopan päästökaupan globaaleja vaikutuksia ei vielä riittävästi ole tutkittu eikä tunneta, mutta Etlan tutkimus vähän ajan takaa kertoo karua kieltään siitä, että hiilivuoto esimerkiksi Kiinaan on todellinen ongelma. Järkevä toimenpide etenkin nyt keskellä energiakriisiä olisi joustaa Suomen omista kansallisista ilmastotavoitteista. Niin joka tapauksessa joudutaan pakon edessä tekemään.

Arvoisa puhemies! Turve sen kaikissa muodoissa vaikuttaa olevan hallitukselle suurin paha. Sitä tarkastellaan vain päästöjen kautta, eikä huomioida sen lukuisia hyviä puolia. Suomen ympäristökeskus julkaisi juuri raportin ”Reilu ruokamurros”, jossa käsiteltiin tapoja vähentää ruokaketjussamme syntyviä ilmastopäästöjä. Raportin mukaan keskeisin toimi on puuttua turvepeltojen päästöihin. Ne kuulemma vastaavat jopa 50:tä prosenttia koko ruokaketjun tuottamista päästöistä. Siksi katselinkin toissa iltana Ylen uutisointia tästä raportista kauhunsekaisin tuntein, ja viesti oli hyvin leimaava: turve pitää saada pois ilmaston nimissä. Ylellä tuntuukin olevan kovin usein muutenkin suoranaista maailmanlopun kauhukuvaa luovaa uutisointia, varsinkin kun puhutaan ilmastomuutoksesta. Tämä ei ole vastuullista.

Edes kansainvälisen ilmastopaneelin usein viitatut omat skenaariot eivät ennusta mitään maailmanloppua. Ilmastoahdistusta ei pidä lietsoa. Mietitäänpä näitä turvepeltoja vielä hieman lisää. Hallitus on ehdottanut turvepeltojen päästöjen hillitsemiseksi 30 miljoonan panostusta ensi vuodelle. Tätä voitaisiin käyttää siis turvepeltojen muuttamiseksi kosteikkoviljelyyn. Kosteikkoviljelyn tuotteille, kuten osmankäämille, ei kuitenkaan ole aitoja markkinoita. Tällainen muutos ei siis kannata viljelijän näkökulmasta. Viljelymaasta, kuten tiedämme, arviolta 12 prosenttia on turvepohjaisia, eli turvepellot tuottavat kuivina vuosina myös parhaan sadon. Lisäksi perustuslaki takaa omaisuuden suojan, eli olisi ongelmallista lähteä ylhäältä päin painostamaan viljelijöitä luopumaan omistamiensa maiden käytöstä.

Turvepeltojen käytöstä pois ottamisella on ehkä vaikutuksensa päästöihin, mutta samalla heikennämme ruokahuoltoamme ja ruokamme kotimaisuutta. Moni maanviljelijä ajautuisi myös entistä syvempään ahdinkoon, ja siihen meillä ei todellakaan ole varaa tässä tilanteessa. Tällaisia vaikutuksia pitäisi myös huomioida sen sijaan, että kuuntelemme pelkkiä ilmastoasiantuntijoita ja noudatamme orjallisesti heidän suosituksiaan.

Arvoisa herra puhemies! Ilmastopoliitikan ja nopean vihreän siirtymän väitetään toisinaan parantavan työllisyyttämme. Onkin varmaan totta, että hetkellisiä piristyskiä työllisyyslukuihin tulee myös esimerkiksi tuulivoimaloita rakentaessa. Voi myös olla, että jotkut niin sanotut vihreät innovaatiot tulevat varmasti olemaan merkittäviä vientituotteita, näitä ei pidä kiistää — niin kuin täälläkin on tänään keskusteltu pienydinvoimaloista ja vedystä ainakin, niin varmasti ne ovat sitä tulevaisuutta.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Mutta kuitenkin valtioneuvoston omankin selvityksen mukaan hallituksen ilmastopoliitiikalla pitkällä aikavälillä ei ole työllisyyttä parantava vaan mieluumminkin heikentävä vaikutus. Tämä käsitteillä oleva selontekokin myöntää hallituksen ilmastopoliitiikan useat kustannukset, joita kiristyvät tavoitteet entisestään lisäävät. Hallituksen ilmastopoliitiikan suurimpia heikkouksia liiallisen kunnianhimon lisäksi on putkinäköisyys, kyvyttömyys nähdä toimenpiteiden vaikutuksia moneen muuhun sektoriin elikkä työllisyyteen, talouteen, omavaraisuuteen, huoltovarmuuteen tai eettisyyteen. Ei asioita pidä tarkastella pelkien päästölukujen valossa, vaan on huomioitava nettopositiivinen ajattelu ja suomalaisen elämäntavan lukuisat hyvät vaikutukset. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ranne.

19.28 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Tyhjentävä tapa kuvailla tätä käsillä olevaa Hiilineutraali Suomi 2035 -selontekoa on todeta, että kyseinen paperi on paitsi käytännössä arvoton myös vaarallinen. Perustelen ensin, miksi selonteko on arvoton, ja sitten, mihin perustan tämän vaarallisuuden.

Selonteko nojaa niin sanottuihin skenaarioihin. Ne ovat erään määritelmän mukaan käsitteellisiä vaihtoehtoisista tulevaisuuksista ja niihin pääsemisestä. Kyse on strategisen päätöksenteon tuesta. Mutta aivan kuten esimerkiksi ilmastomallit, hallituksen käyttämät skenaariot ja niiden takana olevat eri ilmiöiden laskentamallit ovat herkkiä lähtöoletuksille ja niiden muutoksille. Preussin kenttämarsalkka von Moltke tiesi jo vuonna 1871, ettei yksikään suunnitelma kestä ensikosketusta vihollisen kanssa, ja että vain siviili voi kuvitella alkuperäisen suunnitelman toteutuvan.

Hallituksemme selonteon skenaariot ovat arvottomia, koska oikeastaan mikään ei toimi kuten niissä kuvitellaan. Kyse ei ole vain Putinista. Laskelmissa ei ole haluttukaan nähdä, miten pahasti Euroopan vakaan sähköntuotannon pohja oli mädäntynyt ja petti jo vuonna 2021. Maakaasun ja hiilen hinnat ovat nyt moninkertaiset malleihin verrattuna. Saksan energiewende on konkurssissa. Yhteismarkkinoiden sähkön hinta syö suomalaisten ostovoiman. Sanonta ”jossain tuulee aina” ei pidä paikkaansa, eikä riittävää ja hallittavaa kysyntäjoustoa ole. Härkäpäisesti lisättävän tuulivoiman aiheuttama tehovaje ei olisikaan enää siirrolla tai joustolla hoidettavissa. Hanhikiven peruutettua ydinvoimaa ei ole tulossa nimenomaan Suomen pohjoisosaan, mikä on kriittinen puute. Kun skenaariot irtoavat todellisuudesta, ne muuttuvat arvottomiksi. Selonteko ei perustu todellisuuteen.

Arvoisa puhemies! Vaaralliseksi tilanne muuttuu, kun todellisuudesta irtautuneita suunnitelmia ei päivitetä, vaan niitä ajetaan väkisin eteenpäin. Vielä vaarallisempaa on, kun suunnitelmilta puuttuu oikeutus ja niitä ajetaan seurauksista välittämättä. Ei ole olemassa mitään järkevää perustetta sille, miksi Suomen pitäisi olla hiilineutraali 15 vuotta muita maita ennen. Vaikka olisi miten kiire, maapallon lämpenemiseen sillä ei ole mitään vaikutusta, mutta Suomi ja suomalaiset kärsivät. Kysyin äsken ministeri Lintilältä ylikireän ilmastotavoitteen hinnasta Suomelle ja suomalaisille. Emme saaneet siihen vastausta, koska hinta on veret seisauttava.

Hallitus kuittaa toimintansa lukuisat kielteiset vaikutukset vakiolauseella, jonka mukaan kaikki toteutetaan sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti. Näin kuitataan ilman, että politiikkatoimien todellisia seurauksia saati oikeudenmukaisuutta olisi arvioitu. Hiilineutraaliustavoitteen vaikutuksia arvioineen niin sanotun HIISI-hankkeen yhteenvedoraportissa todetaan, ettei sosiaalista oikeudenmukaisuutta ole arvioitu sen paremmin

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

hankkeessa kuin EU-tasollakaan. Oikeudenmukaisuuden arviointi on ulkoistettu ilmasto-paneelille, jota kiinnostaa globaali oikeudenmukaisuus paljon enemmän kuin suomalais-ten hyvinvointi. Hallituksen ilmastopaneelin, Sitran sekä muiden viherorganisaatioiden rakentama viherluuppi on Suomelle tuhoisa. Vauhti vain kiihtyy, ja kaikki yllyttävät toisiaan Suomen kannalta vielä vaarallisempiin päätöksiin ja tekoihin. Vaarallisinta on, että hallitus ja kokoomus vannovat EU:n nimeen eivätkä edes halua nähdä, mihin ollaan menossa. EU:n vastaus vanhojen EU-maiden energiapolitiikan konkurssiin on lisätä yhteisvastuulista velkaa ja jäsenvaltioiden itsenäisyyteen puuttuvaa sääntelyä. Sitäkö on se sosiaalinen oikeudenmukaisuus?

Suomen on nyt herättävä tajuamaan, että näin jatkaen sekä energialla että yhteisvastuulla on vain yksi suunta. Pohjoismaat kantavat entistä suuremman taakan holtittomasti asiansa hoitaneiden EU-maiden vastuuttomista päätöksistä ja katastrofaalisista epäonnistumisista. Suomalainen on tässä ikuinen kärsijä ja maksaja, ellei suuntaan tule muutosta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Soinikoski.

19.34 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Elämme ratkaisevia aikoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Tällä hallituskaudella on luotu orastava polku Suomen hiili-neutraaliudelle vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen vaatii jatkuvia tekoja, joilla vahvistamme hiilinielujamme, vähennämme päästöjämme eri sektoreilla ja hillitsemme kulutustamme kestäviin raameihin.

Tänään käsiteltävä ilmasto- ja energiastategia on hyvä jatke Suomen vihreän siirtymän panostuksille puhtaaseen energiantuotantoon ja teollisuuteen. Strategia piirtää selvän kuvan kansalaisille, että Suomen tulevaisuuden kilpailukyky tulee rakentumaan puhtaille ratkaisuille ja niiden kasvaville vientimahdollisuuksille. Vihreän siirtymän potentiaali on jo huomattu yrityksissä. Arvion mukaan investoinnit puhtaaseen energiantuotantoon ja teollisuuteen voisivat pidemmällä aikavälillä tuottaa jopa viisi prosenttia maamme bruttokansantuotteesta. Se tarkoittaa yli 80 000:ta uutta työpaikkaa Suomeen. Nopeuttamalla vihreää siirtymää luomme siis Suomeen työpaikkoja, uusia investointeja ja ennen kaikkea toivoa paremmasta huomisesta.

Arvoisa puhemies! Suomen on viimein irtauduttava fossiilienergian kahleista. Tämä on ollut kristallinkirkasta meille kaikille Putinin hyökättyä Ukraina. Euroopan energiakriisin aikana Suomi on hyötynyt siitä, että olemme jo pitkään panostaneet puhtaaseen sekä hajautettuun energiantuotantoon ja vähentäneet johdonmukaisesti riippuvuutta venäläisestä fossiilienergiasta. Suomi ei ole samalla tavalla riippuvainen venäläisestä maakaasusta kuin moni Keski-Euroopan valtio on. Jatkossakin Suomen tuotannon on pohjauduttava siis puhtaisiin ja hajautettuihin energiaratkaisuihin. Tuulivoiman potentiaali voi olla jopa strategiassa ennakoitua suurempi. Tuulivoima ei yksin ole avain energiaomavaraisuuteen, mutta se on olennainen vahvistus kriisinkestävän ja ilmastoystävällisen energiajärjestelmän rakentamisessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.36.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.27.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Sitten jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan numero 4 käsittelyä. — Siellä edustaja Sirén.

20.27 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Me käsittelemme nyt tätä ilmasto- ja energiastrategiaa lukuisten päällekkäisten kriisien keskellä. Muiden kriisien lisäksi ratkotavana on niin ilmastokriisi kuin energiakriisi, joista tämä energiakriisi on seurausta osaltaan, tai keskeiseltä osalta, tästä Venäjän aloittamasta brutaalista sodasta Ukrainassa.

Turvallisuusympäristömme on muuttunut merkittävästi, kun sota on tullut Eurooppaan, ja se on kouriintuntuvasti osoittanut, miten tärkeää meidän on ensinnäkin päästä irti venäläisestä fossiilienergiasta ja vahvistaa omaa huoltovarmuuttamme. Se on samalla osoittanut sen, mikä merkitys on ollut energiapolitiikan edelläkävijyydellä. Nimittäin Suomi on pärjännyt tässä energiakriisin keskellä monia Euroopan maita paremmin, koska me olemme jo panostaneet uusiutuviin ratkaisuihin, puhtaaseen energiaan ja esimerkiksi energiatehokkuuteen. Huoltovarmuuteen on syytä kiinnittää huomiota, ja ilmastolain yhteydessä me kokoomuksesta esitimme pientä pykälämuutosta, joka olisi tuonut huoltovarmuuden mainintana sinne ilmastolakiin. Valitettavasti tähän hallituspuolueet eivät kuitenkaan lähteneet mukaan, mutta sitäkin ilahduttavampaa on nyt huomata, että tämä huoltovarmuus on tässä ilmasto- ja energiastrategiassa kuitenkin huomioitu.

Arvoisa puhemies! Kun puhutaan energiasta tänä päivänä, niin päällimmäisenä mielessä varmasti meillä kaikilla on sähkön hinta ja se, miten tulevana talvena selviämme kohoavista sähkölaskuista. Kokoomus on tarjonnut tähän oman vaihtoehdonsa, siis lukuisia konkreettisia ehdotuksia, joilla ensinnäkin haluaisimme ratkoa tätä akuuttia, ennen kaikkea ensi talvea koskevaa tilannetta, mutta myös uudistaa sähkömarkkinoita pidemmällä tähtäimellä niin, että lisätään kilpailua reiluilla säännöillä ja sitä kautta huolehditaan siitä, että kohtuuhintaista energiaa on saatavilla, panostetaan toimintavarmuuteen ja päästöttömyyteen eli vahvistetaan päästöjen vähentämistä.

Näiden edellä mainittujen lukuisten kriisien lisäksi me olemme valitettavasti matkalla kohti talouden kriisiä. Meillä on suuria synkkiä pilviä Suomen talouden päällä, ja kasvua ei ole nyt ollut oikein näköpiirissä. Mutta suomalaisille ratkaisuille on kysyntää maailmalla, ja meidän tulisikin tähdätä siihen, että olemme kilpailukykyinen ja kiinnostava investointikohde, kun näitä investointeja puhtaisiin ratkaisuihin tehdään ja mahdollistetaan myös suomalaisen osaamisen, innovaatioiden ja kehitystyön vientimarkkinat. Tämä vihreä siirtymä ja tarve puhtaille energiaratkaisuille on Suomelle iso mahdollisuus, ja tämä potentiaali on tarpeen hyödyntää.

Eri teollisuuden toimialat ovat kertoneet, että tähän hiilineutraaliustavoitteeseen 2035 on mahdollista päästä olemassa olevilla teknologioilla ja kehitysvaiheessa olevilla teknologioilla, mutta se edellyttää sitä, että toimintaympäristö on ennakoitavissa ja suotuisa, esimerkiksi luvitusprosessit toimivat ja ovat sellaisia, että Suomi näyttäytyy houkuttelevana maana investoida. Nyt meillä on jäänyt liian iso osa investoinneista sinne viranomaisprosessiin ja luvitusputkeen, ja tähän on saatava muutos.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Valtavan kokoinen mahdollisuus meillä on esimerkiksi vetytaloudessa, ja siksi olenkin ehdottanut, että Suomeen laadittaisiin vetytalousstrategia. EU-komissio on kertonut tavoittelevansa oikein merkittävää vetytuotantoa EU-alueelle, ja jos Suomi saisi itselleen tästä kokonaisuudesta vaikka vain 10 prosentin osuuden EU:n vetytuotannosta, niin sen on arvioitu tarkoittavan 15—20 [Puhemies koputtaa] miljardin euron investointeja, ja nämä investoinnit meidän todellakin pitäisi saada houkuteltua Suomeen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Hoskonen.

20.32 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä tänäpänä käsiteltävä selonteko energia- ja ilmastopolitiikasta on varmasti ajankohtainen. Minua häiritsee tavattomasti tässä keskustelussa tämä hiilineutraalius. Käytännössähän Suomi on tällä hetkellä jo hiilineutraali, jos olisimme rehellisiä. Päästökaupassa meillä on noin 15 miljoonan hiilidioksiditonin virhe, joka koskee metsien koko hiilinielun hyväksikäyttöä meille, siis sitä ei meillä lasketa kokonaan eduksi. Samoin neitseellisten soiden sitomaa hiiltä, joita on noin viisi miljoonaa hehtaaria, ei lasketa meidän eduksi. Ja sitten turvepelloille lasketaan kahdeksan miljoonan tonnin päästö, joka on aivan täysin tajuttoman väärä luku.

Tämä 15 miljoonaa tonnia hiilidioksidia meidän päästökaupan rasitteena — äsken tarkistamani hiilidioksidipörssin mukaan pörssihinta tällä hetkellä on 67,48 euroa — antaa Suomelle tällä tahdilla 1 012 miljoonan euron eli hieman yli miljardin euron vuosittaisen laskun. Onko tällä kansakunnalla varaa maksaa tyhjästä toista miljardia? Jos laskisimme päästöt oikein ja nielut oikein, olisimme rehellisiä itsellemme, niin me olisimme hiilineutraali maa jo nyt eikä tarvitsisi maksaa penniäkään näille byrokraateille esimerkiksi Brysselin suuntaan.

Ja millä oikeudella Suomen eduskunta laskuttaa niitä ihmisiä, jotka ensi talvena ovat joutumassa muuttamaan kotoaan kalliiden sähkölaskujen takia? Olen siitä hyvin pahoillani, että ministeriaitio on tyhjä ja salissa tällä hetkellä istuu neljä kansanedustajaa allekirjoittaneen lisäksi. Eivätpä taida kovin paljon kiinnostaa suomalaisten ihmisten sähkölaskut ja energiantuotanto.

Sitten toinen asia, arvoisa puhemies: Energiantuotannossa tietenkin on kysymys kotien ja kiinteistöjen lämmityksestä yleensä. 90 prosenttia, hieman yli, kiinteistöistä lämmitetään CHP-tuotannolla eliikkä yhdistetyllä kaukolämmön- ja sähköntuotannolla. Nyt kun tämän keskustelun aikana olen kuullut tästä, niin sanokaa minulle, hyvät edustajakollegat, kun minun järkeeni vain ei millään meinaa mahtua, millä ihmeellä me se kaukolämpö tuotetaan, kun tuntuu, ettei mitään saa enää tehdä. Minua hävettää keskustalaisena kansanedustajana, että turve-sanaa ei ole kukaan vielä tainnut tässä salissa mainita. [Tuomas Ketunen: Hyvä, että se mainitaan nyt!] Turve uusiutuu aivan varmasti. Meillä on 40 miljoonan kuution vuotuiskasvu, ja jääkauden jälkeen turvetta on tullut yli 80 miljardia kuutiota Suomen maaperän päälle, eli onhan sitä kasvanut, ei se ainakaan fossiilinen ole, en ole huomannut turvesateita koskaan. Ja sitten kun tätä kaukolämpöä tehdään, niin nyt on esitetty syvälämpöä korvaamaan kaukolämmön tuotantoa. Eliikkä Otaniemessä porattiin kolme syvää reikää. Mitä sieltä tuli? Kohtalaisen syviä porakaivoja, ei muuta, muistamani mukaan lähemmäksi 100 miljoonan euron kustannukset kahdelle eri toimijalle. Toinen taisi olla valtiollinen toimija ja toinen yksityinen yrittäjä. Heille kunnia, että yrittivät, mutta tulosta ei tullut.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Sitten on vetytaloutta perusteltu. Meillä on pieni ongelma vetytaloudessa. Meillä tällä hetkellä ei ole sähköä, jolla sitä vetyä tehtäisiin. Elektrolyysi vaatii valtavasti sähköä, ja hyötysuhde siinä on vain 20 prosenttia. 80 prosenttia menee hukkaan. Mistä me se sähkö otetaan? Sitten meillä ei ole tuotantolaitoksia vedylle, meillä ei ole säilöntälaitteita, ei ole putkistoja, millä sitä kuljetetaan, eikä ole koneita, mitkä niitä käyttävät. Muuten tämä vetytalous on melkein valmis. Tulee mieleen väkisin se savolainen projekti ”aloittamista vaille valmis”.

Tämä energiapolitiikka on saanut niin koomisia piirteitä, että minua jopa vähän huvittaa tämä.

Sitten kun vielä puhutaan ydinvoimasta, pienydinvoimasta, niin veikkaan, että ensimmäiset pienydinvoimalat kaukolämmön tekoon tähän maahan tulevat 10—20 vuoden päästä, siihen väliin se sattuu. On muuten pitkä kymmenen vuotta tässä välissä. Tietysti Helsinkiin se ei koske eikä pääkaupunkiseutua yleensä, kun tänne ajetaan kivihiiltä. Kun ei turvetta saa ollenkaan polttaa enää, niin tähän johtaa täyteen katastrofiin.

Arvoisa puhemies! Tähän tulee johtamaan myös siihen, että kun turpeen käyttö ollaan kieltämässä tai yleensä tekemässä niin vaikeaksi, ettei se onnistu, se lopettaa Suomesta samalla suurimman osan maataloudesta. Se varmaan on vihreiden tavoite, että päästään karjataloudesta erilleen ja päästään vegaaniseen luontoon elämään ihanasti ja nauttimaan metsän antimista keräilytaloudessa. Nimittäin meiltä loppuvat lasinalaisviljely ja puutarhakasvatus kokonaan, koska kasvualustat ovat 99,9 prosenttisesti turvetta. Sitten meiltä loppuu broilerin kasvatus, meiltä loppuvat kanalat, meiltä loppuvat sikalat, iso osa maidontuotannosta ja kaikki luomutilat. Tämä kannattaisi vihreiden ainakin panna merkille, että luomutiloilla turve on aivan välttämätön. Ilman sitä ei ole olemassa tuotantoa.

Minua pikkuisen häiritsee kansanedustajana tämä turveviha, mikä tähän maahan on saatu iskostettua valtavalla negatiivisella mainoskampanjalla, mutta jos halutaan tämä maa pistää polvilleen, niin meillä ensi talvi tulee olemaan niin, niin valtavan vaikea, sähkö maksaa aivan valtavasti, kaukolämpö maksaa vielä enemmän. Sen jälkeen se aiheuttaa sitten sitä, kuten tiedän jo ystävien yrityksen: he pistivät pillit pussiin, kun sähkö on niin kallista, ettei tuotanto enää kannata. Jos me tällä keinoin jatkamme, niin Suomi-poloinen on polvillaan. — Ei muuta. [Ritva Elomaa: Olipa tiukkaa tekstiä! — Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Harjanne.

20.38 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Ensi alkuun muutama kommentti tähän edustaja Hoskoselle: Kivihiilihän meillä on jo kielletty vuodesta 2029 eteenpäin. Turvetta ei ole kielletty, sen sijaan sitä on kyllä tuettu voimakkaasti tässä vuosien varrella. [Hannu Hoskosen välihuuto] Aiemmin edustaja Hoskonen kysyi, miten tuulivoima saadaan kaukolämpöverkkoon. Se onnistuu sähkökattiloilla ja lämpöpumpuilla. Haaste on toki juuri se, minkä edustaja Hoskonen on maininnut, että sähköä tarvitaan paljon lisää. Siinä kestää, ja sillä aikaa meillä palaa turvetta ja puuta, ei sitä kukaan kiistä. Tässä pitää erottaa eri aika-jänteet toisistaan.

Mutta asiaan. Ilmastokriisi, luontokriisi, energiaköyhyys, Venäjän hyökkäyssota, turvallisuus — on varsin ilmeistä, että ilmasto- ja energiastrategia on aivan keskeinen paperi tässä ajassa. Hyvä strategia on robusti. Se ei ole yhden kortin varassa, ja se huomioi epävarmuudet. Ilmasto- ja energiastrategian osalta se tarkoittaa sitä, että strategia ohjaa maa-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

liin asti kohti täysin päästötöntä, hiilinegatiivista ja luonnon monimuotoisuuden turvaavaa energiataloutta, jossa myös energian hinta on kohdillaan ja toimitusvarmuus kunnossa. Tällaisen robustin ilmasto- ja energiastrategian kulmakivi on tietysti riittävä päästötön sähkö. Sähköistäminen on aivan keskeisessä roolissa päästöjen vähentämisessä liikenteessä ja teollisuudessa suoraan tai vedyn ja synteettisten polttoaineiden kautta. Avain kestävään tulevaisuuteen on siksi riittävä päästöttömän sähkön tuotanto. Se pelkästään ei riitä, tarvitaan tietysti myös säästäväistä ja tehokasta energiankäyttöä ja kestävää maankäyttöä, mutta ilman sitä sähköä ei vihreätä siirtymää voi tehdä.

Käytännössä tämä tarkoittaa panostuksia tuuli-, aurinko- ja ydinvoimaan. Myös vesivoimalla ja bioenergialla on roolinsa mutta ajan mittaan pienenevä ja rajallinen — kumpaaakin kun rajoittaa tarve tehdä luonnolle lisää tilaa, jotta luontokato saadaan sitoumusten mukaisesti pysäytettyä. Bioenergian tapauksessa myös ilmastohyödyt ovat usein kyseenalaisia, ja biomassan hyödyntämisen energiaan onkin syytä olla vihonviimeinen keino jo ihan taloudellisistakin syistä.

Tuulivoima kasvaa nyt vauhdilla Suomessa. Sen edellytyksiä on silti tarpeen vielä parantaa nopeuttamalla luvitusta ja avaamalla jumi Itä-Suomen tuulivoimarakentamisen osalta, maanpuolustusta tietysti vaarantamatta. Tuulivoiman ympäristövaikutuksia ei silti pidä harjata maton alle vaan tietysti minimoida ne. Esimerkiksi alan kiertotaloudessa on vielä tekemistä.

Aurinkoenergiaa voitaisiin hyödyntää paljon nykyistä enemmän. Vihreä eduskuntaryhmä esitti kesällä, että aurinkosähkön tuotanto pitäisi kymmenkertaistaa vuoteen 2025 mennessä ja tavoitella vuodelle 2035 kymmenen terawattitunnin tuotantoa. Nämä luvut ovat suuria, mutta ne ovat realistisia, ja vuositasolla aurinkosähkö tasoittaa tuulivoimaa, joka taas puolestaan tuottaa talvella eniten. Aurinkosähkön lisäämiseksi tarvitaan sekä pientuotantoa katoilla että teollisen mittakaavan tuotantoa verkkoon. Käytöstä poistuvat turvetuotantoalueet tarjoavat tässä mahdollisuuksia.

Ydinvoima puolestaan on päästötöntä, vakaata ja turvallista perustuotantoa. Sen suuri energiatiheys säästää luontoa ja raaka-aineita. Haasteena on se, että kyky rakentaa ydinvoimaa on länsimaissa rapautunut viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana. Sitä on nyt palautettava, ja Suomella on tässä pelin paikka. Nyt onkin kiire vauhdittaa ydinenergiain uudistamista. Erityisesti pienempien modulaaristen reaktoreiden kaupallistaminen ja ydinenergian uudet käyttökohteet lämmöntuotantoon, kiinteistöille ja teollisuudelle ovat tässä keskiössä. Näitä SMR-laitoksia voidaan toki edistää jo nykyisin puitteissa, ja näin on syytä tehdäkin. Tavoitteena tulisi olla, että ensimmäinen laitos tässä maassa käynnistyy vielä tällä vuosikymmenellä. Viranomaisen ja teollisuuden yhteistyö on tietysti arvokasta, ja tärkeää tässä samoin on kansainvälinen yhteistyö.

Vedystä puhutaan paljon, mutta on hyvä muistaa, että vety ei ole energian lähde vaan se on energian varasto. Sitä tarvitaan kyllä jatkossa ihan valtavia määriä, jotta fossiilisista hiilivedyistä päästään eroon. Päättävällä energiapolitiikalla Suomi voi olla merkittävä vedyntuottaja yli oman tarpeensa. Pelkäksi vetypumppaamoksi ei silti kannata pyrkiä vaan etsiä mahdollisuuksia jalostaa vetyä pidemmälle. Olennaista on silti jälleen joka tapauksessa riittävä energiantuotanto. Puhtaan vedyn tuotantoon pitää olla mahdollista hyödyntää kaikkea päästötöntä energiaa tasaveroisesti. Tämä on linja Yhdysvalloissa, eikä EU:n pidä rampauttaa omaa vetytalouttaan esimerkiksi rajaamalla ydinvoima ulos.

Päästökauppa on se mekanismi, jolla energiasektoria ohjataan pois päästöistä, ja sen asemaa pitää ennen kaikkea vahvistaa.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Arvoisa puhemies! Riittävä päästötön, ympäristöhaitat minimoiva energiantuotanto on siis avain kestävään tulevaisuuteen talouden, hyvinvoinnin, ilmaston, luonnon ja turvallisuuden kannalta, ja tältä pohjalta toivon valiokunnilta analyttistä ja tiedepohjaista otetta tämän tärkeän selonteon käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Elomaa.

20.43 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! ”Valtioneuvoston selonteko Hiilineutraali Suomi 2035 — kansallinen ilmasto- ja energiastrategia” — tässä taitaa olla virhe. Jos hallitus ajattelisi yhtään suomalaista teollisuutta, maamme talouskasvua tai suomalaisten työpaikkoja, niin olisi selvää, että tavoitetta olla hiilineutraali siirrettäisiin vuoteen 2050, kuten edustaja Purraakin on esittänyt.

Tilanne niin maailmalla kuin Suomessa on hälyttävä monilla eri mittareilla mitattuna. Korona-aika painoi taloutta jo aiemmin ja söi monen suomalaisen säästöt. Sitten iski Venäjän hyökkäyssota, jonka myötä energian hinta on kivunnut pilviin eikä loppua näy. Samanaikaisesti myös ruuan, polttoaineiden, rakennustarvikkeiden ja monien muiden arjen sujumisen kannalta välttämättömien hyödykkeiden hinta on noussut vauhdilla. Hallitus on kyllä ollut jo pitkään kartalla kansalaisten ahdingosta. Siitä huolimatta se on uppinniskaisesti tähdännyt EU-tasoa tiukempiin ympäristötavoitteisiin. Ei nyt, koska elinkustannukset ovat pilvissä. Suomi on kärkeä ympäristö- ja ilmastoasioiden hoitamisessa. Se on nyt riittävä taso tällä hetkellä. Perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti jo pidemmän aikaa vastustaneet sellaista ympäristöpolitiikkaa, joka vie työpaikkoja ja nakertaa Suomen taloutta eikä johda globaalisti tarkasteltuna merkittäviin tuloksiin. Me perussuomalaiset olemme jo pitkään varoitelleet liian kunnianhimoisen ympäristöpolitiikan ajavan teollisuuden toimijat Suomesta muihin maihin, esimerkiksi Kiinaan, missä työvoima on halpaa eikä saastuttamisen perään juuri katsella.

Arvoisa puhemies! Hallituksen pitäisi tässäkin asiassa ajatella suomalaisten etua ja huomioida, että tuotteita valmistetaan vihreämmin täällä Suomessa jo nyt. Hallituksen ja poliitikkojen toimesta on epäisänmaallista ajaa kotimaista tuotantoa alas ja näin siirtää sitä maihin, joissa saastutetaan ympäristöä moninkertaisesti.

Lopuksi vielä pari sanaa turpeesta. Turpeesta on tehty nyt todella kirosana. Alasajo laitettiin käyntiin massiivisesti ja turpeesta tehtiin joku karmea mörkö, ja ehkä onkin vaikeaa hallituksenkin myöntää, että tämä päätös turpeen alasajosta tehtiin liian hätäisesti, jos mietitään, missä tilanteessa nytkin ollaan. Ja varsinkin jos ajatellaan lämmitysturpeen nostoa, sivutuotteena syntyy, nostetaan kasvu- ja kuiviketurvetta. Mitä meillä on esittää puutarhaviilijöille ja eläintilojen pitäjille turpeen tilalle? [Petri Huru: Ei mitään!] — Ei mitään, näin se on. Meillä ei ole mitään tilalle esittää. — Minkälainen tulevaisuudennäkymä aukeaa silloin näille viljelijöille ja tuottajille? Ja turve on ajettu nyt siinä määrin alas, kaikki ne laitteet, mitä siihen tarvittiin, niin massiivisesti ajettiin alas— joo, ei turvetta ole täysin kielletty tällä hetkellä, mutta mahdollisuudet turpeelle on viety tosi minimiin — että sormia napsauttamalla ei saada takaisin turpeen tuotantoa, jota nyt kipeästi tarvitaan tässä energiatilanteessa.

Mutta niin kuin perussuomalaiset ovat esittäneet, nyt jäitä hattuun ja mietitään ne energialähteet, mitä Suomesta löytyy, ja laitetaan ne kaikki toimimaan. Kansalaisilla on huoli ja hätä siitä, mistä ensi talven energia saadaan ja että se olisi vielä sen hintaista, että siihen mahdollisuudet on jokaisella. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Pirttilahti poissa. — Edustaja Mäenpää, paikalla.

20.48 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen kunnianhimoinen tavoite olla ilmaston pelastamisen ykkösmaa on jonkinlainen ilmastokiima, mikä meidän hallitusta nyt villitsee. Suomi on kokoaan suurempi. Minusta tuntuu, että me yritämme haukata liian suuren palan.

Valtioneuvoston selonteko ”Hiilineutraali Suomi 2035 — kansallinen ilmasto- ja energiastrategia” on meillä täällä käsittelyssä. Meidän perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra otti kantaa jo maaliskuussa aihepiiriin. Ilmastopolitiikan osalta on tehtävä pikainen uudelleenarviointi, kansallisten ilmastolakien käsittely on keskeytettävä kriisin ajaksi ja maailman kunnianhimoisimmasta hiilineutraalisuustavoitteesta on viimeistään nyt luovuttava. Näin se pitäisi tehdä.

Arvoisa puhemies! Pienillä yrityksillä on lukuisia energia-alaan liittyviä investointitarpeita. He vaatisivat sinne rahaa, mutta meidän hallituksen erilaiset rahastot, ilmastorahastot ja bisnesfinlandit — ei niistä löydy näihin pöytälaatikossa oleviin ilmastoratkaisuihin tai niiden kehittämiseen rahaa. Ne rahat menevät valitettavasti isoille yrityksille.

Edustaja Hoskonen puhui tuossa äsken turpeesta ja käytti ihan semmoisen maalaisliittolaisen puheen siitä. Haluan kuitenkin huomauttaa, että viime joulukuussa keskustan ministeri Lintilä Helsingin Sanomissa kertoi, että Suomeen voitaisiin perustaa semmoisia turvereservejä kriisiaikoja varten ja näissä turvereserveissä säilytettäisiin turvetta luonnontilaisessa suossa. Edustaja Kettunen, ketä se lämmittää siellä suossa se turve? [Tuomas Kettunen: Minä tulen kohta kertomaan!]

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu pienydinvoimasta. Joo, siihen menee kymmeniä vuosia ennen kuin se saadaan toimimaan. Täällä on puhuttu vetystrategiasta. Luulen, että siihenkin menee vuosikymmeniä vielä. Ihmettelen, että keskusta ei puhu biokaasustrategiasta. Tämä olisi mielestäni semmoinen, mitä meillä olisi tällä hetkellä eväitä kehittää. Biokaasua voitaisiin tehdä jopa luomuna, kuten Suomessa Hyvinkäällä yhdeltä tilalta voi tankata autoon luomubiokaasua.

Olen varma, että ilmasto muuttuu. Kävin Kansallismuseossa, ja sen seinällä oli kyltti, jossa luki, että Suomea peitti kilometrien paksuinen jää. 1 800 vuotta sitten se alkoi sulaa. Ihmisten käytös ja toiminta täällä maalla eivät voi pysäyttää tällaista ilmaston muuttumista.

Lainaan vielä puhetta Antero Järviseltä, joka on Helsingin yliopiston biologisen tutkimusaseman pitkäaikainen johtaja Kilpisjärvellä: ”Palataan hetkeksi tuonne oikein pohjoiseen eli arktiseen jäähän. Siitähän on paljon puhuttu, kuinka huolestuttavaa tämä kehitys on ollut viime vuosina. Tämä mielenkiintoinen ilmiö on ollut kovastikin esillä, ja sen todisteena on lukuisa joukko yksityiskohtia. Ajan säästämiseksi en niitä tässä käy tarkemmin läpi, mutta näihin kuuluu jäätiköiden vetäytyminen, ilman lämpötilan nousu, meriveden lämpötilan nousu, lajiston muutokset, tietyt merikalat, turska, seiti ja kampela, esiintyvät nykyisin pohjoisempana kuin ne aikaisemmin ruukasivat tehdä. Että näinhän se menee: kun ilmasto lämpenee, siellä luonnossa tapahtuu muutoksia. Tällä hetkelläkin tämän tapaisia muutoksia on tapahtunut. Mutta tämä esimerkkilista, minkä tässä otin, on sanasta sanaan kopioitu Zubovin kirjasta vuodelta 1938. Zubov oli venäläinen meritutkija, maailman tunnetuimpia meritutkijoita. Hän julkaisi vuonna 38 Arctic Ice -nimisen kirjan, josta nämä loppupäätelmät on otettu.” — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Pitko, edustaja Pitko pois-
sa. — Edustaja Kettunen paikalla.

20.54 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Hiilineutraali Suomi 2035, kansallinen energiastrategia. No, strategia varmasti toteutuu, kun otetaan käytännön asiat asianmukaisesti käyttöön ja kunhan ne ovat asianmukaisessa kunnossa. Nyt, kun puhutaan hiilineutraaliudesta, puhutaan hiilestä eli hiilidioksidista ja siitä, kuinka sitä nyt ilmakehään tulee, täytyy muistaa se, että on käytännön keinoja, kuinka tätä hiilidioksidia otetaan talteen, ja näitä käytännön keinoja on ainakin kolme kappaletta.

Ensimmäinen on se, että hiiltä sidotaan metsiin kasvattamalla metsien hiilivarastoja. [Sheikki Laakson välihuuto] Elikkä mitä enemmän ja mitä paremmin me metsämme hoidamme, sitä paremmin hiiltä sitoutuu sinne metsiin — ja tässä tarkoitan sitä, että asianmukainen metsänhoitotyö on kaikista parasta ilmastomuutoksen torjuntatyötä. Ja mikä parasta: se hiilidioksidi, hiili, sitoutuu sinne metsiin, ja sitten kun se metsä on siinä asianmukaisessa kunnossa — elikkä tukkipuuasennossa — niin se puu kaadetaan ja se jää hiilivarastoksi suomalaisiin koteihin puurakentamisen osalta. Se on ensimmäinen keino. Eli kun metsänhoitotyöt ovat kunnossa, niin silloin homma toimii.

Toinen asia, jotta tämä hiilineutraali Suomi 2035 toteutuisi, on se, että otetaan hiilidioksidi talteen bioenergian käytön yhteydessä, ja tässä tuon esille tämän, mitä edustaja Hoskonenkin on tuonut esille, elikkä CHP-laitokset. Ei se puun polttaminen tai turpeen polttaminen ole missään nimessä mikään paha asia, kun hiilidioksidi vain otetaan talteen, ja tänä päivänä kuitenkin on jo tekniikkaa — elikkä niistä savukaasuista voidaan ottaa hiilidioksidi talteen, ja minun mielestäni tähän tulisi enemmän panostaa ja enemmän käyttää tutkimus- ja kehitystyötä, että useammasta savupiipusta otetaan sitten se hiilidioksidi talteen. No, tänä päivänä varmasti voimalaitoksissa on tällaisia savukaasuputsareitakin, mutta vielä kun hiilidioksidi saadaan talteen, niin se on hyvä asia. Täytyy myös muistaa, että kun sellutehtaitakin — näitä biotuotetehtaita — rakennetaan, niin niistäkin savupiipuista, kun sinne saadaan asianmukainen tekniikka matkaan, saadaan hiilidioksidia talteen. Mutta eritoten täytyy muistaa, että siinä sellunkeiton yhteydessä tehdään sivutuotteita, ja yksi tuote on myös sähköntuotanto, ja se on kuulkaa primäärienergian tuotantoa. Silloin tehdään sähköä myös, kun ei tuule.

Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Edustaja Hoskonen toi asianmukaisesti esille turpeen ja turpeen käytön. Haluan vielä muistuttaa siitä, että turpeen verotus on edelleen selvästi edullisempaa kuin fossiilisilla polttoaineilla, ja näin on oltava myös jatkossa — näin on oltava myös jatkossa. Keskusta ei kannata uusia kiristyksiä turpeen verotukseen, ja tällä hallituskaudella tehty turpeen verottoman käytön osuuden nosto on kyllä nyt tärkeä erityisesti kunnallisille lämpölaitoksille. No, turpeen määrittelystä uusiutuvaksi: En tiedä, onko se meidän kansallisen päätöksenteon yhteydessä, mutta täytyy nyt todellakin muistuttaa siitä, että turve on tieteelliseltä pohjalta kansainvälisesti määritelty hitaasti uusiutuvaksi polttoaineeksi, jonka päästöt vastaavat kuitenkin fossiilisia polttoaineita. Siten sen käyttämiseksi on sitten hankittava päästöoikeuksia. Monista väitteistä huolimatta myöskään Ruotsissa turve... No, se on luokiteltu siellä uusiutuvaksi, mutta siitäkin maksetaan vastaavat päästömaksut kuin Suomessa.

Puhemies! Minulla loppuu aika tähän valtioneuvoston selontekoon. Hiilineutraali Suomi 2035 -strategiapaperi on hyvin kirjattu. Lämmön toimitus- ja huoltovarmuusasioita tän-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

ne on tuotu, turpeesta asianmukaiset kirjoitukset, ja ajattelin ottaa vielä toisen puheenvuoron ja tuoda niitä asioita sitten siinä puheenvuorossa esille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kettunen, voitte ottaa vielä vaikka kolmannenkin puheenvuoron. — Edustaja Eestilä, poissa. — Edustaja Autto.

20.59 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Olen kanssanne täysin samaa mieltä siitä, että kun edustaja Kettusellakin ruuti on kuivaa, niin ei muuta kuin antaa palaa [Naurua] nyt, kun on näin tärkeästä asiasta keskustelu menossa.

Tosiaan tässä esimerkiksi edustaja Mäenpää viittasi näihin Antero Järvisen elikkä Helsingin yliopiston Kilpisjärven biologisen tutkimusaseman aiemman johtajan pohdintoihin, ajatteluun ja esiin nostamiin näkökulmiin siitä, kuinka tosiaan tämä ilmastomuutos on varsin pysyvä ilmiö ja ilmasto on aina ollut muutoksessa. Kyllä hyvin pitkälle myöskin jaan nämä samat ajatukset tästä, mutta itse ajattelen niin, että meidän ihmisten kannattaa pyrkiä vähentämään kaikkea saastuttamista, koska se on kuitenkin varmin tapa turvata se, että meillä on hyvä, hyvinvoiva planeetta, meillä on hyvinvoiva lähiluonto. Tässä mielessä koko maailman pitäisi ottaa Suomesta mallia. Jos mietimme, kuinka valtavan hyvin Suomessa koko yhteiskunta mutta varmasti erityisesti teollisuus ja energiantuotanto ovat onnistuneet vähentämään saastuttamista, niin se antaa toivoa koko ihmiskunnalle siitä, että on mahdollista päästä tasapainoon planeettamme kanssa.

Tässä mielessä tietysti tullaan siihen, että kun Suomi on tietyllä tavalla se koko maailman johtava valtio, joka on pystynyt esimerkillään osoittamaan, että on mahdollista toisaalta myöskin vähentää hiilidioksidipäästöjä ja samaan aikaan kuitenkin huolehtia siitä, että talous kasvaa, niin valitettavasti Suomenkaan julkinen talous ei ole ollut kestäväällä pohjalla enää vuosikausiin. Itse asiassa taitaa olla niin, että valtiontalouden osalta vuonna 2008 on viimeksi oltu kestäväällä pohjalla, eli siinä mielessä meilläkään ei voida henkseleitä paukutella. Mutta sanotaan näin — kun ämmäni minuakin aina ohjeisti tässä politiikan teossa siihen, että Heikki, ei se haittaa, jos on lama, kunhan ei ole pula — että pulaa emme ole vielä joutuneet kärsimään, ja nyt ehkä tuleva talvi sitten voi joidenkin hyödykkeitten osalta olla kova paikka, niin kuin vaikka edustaja Hoskonen sanoi, että sähköstä ja lämmöstäkin voi olla pulaa. Se on oikeasti sitten kova paikka.

Mutta tämä nyt ei saa, arvoisa puhemies, harhautua liikaa ikään kuin sivuraiteille siitä, etteikö siis Suomi ole loistava esimerkki siitä, miten teknologian kehittämisellä ja vahvalla tahdolla tehdä asioita hyvin ja oikein on voitu rakentaa menestyvä kansantalous, joka on tasapainossa luonnon, ympäristön kanssa. Tässä mielessähän siis ylpeänä voimme todeta, että esimerkiksi Suomen sähköntuotannosta 90 prosenttia tulee jo täysin päästöttömistä lähteistä ja loppukin sitten hyvin paljon esimerkiksi muista uusiutuvista lähteistä, kuten vaikkapa turpeesta, joka eittämättä uusiutuu. Niin kuin edustaja Hoskonen toi esille, kyllä se sammal kasvaa. Kaikki, jotka luonnossa liikkuvat, tämän tietävät, mutta tietysti, kun kerrostalon ikkunasta asiaa tarkastelee, ei ehkä huomaa sitä sammalenkaan kasvua.

Mutta siis Suomen pitää pystyä sitten myöskin säilyttämään tämä johtoasemansa. Ajattellaan vaikka porotokkaa: jos se kellokas siellä, joka tokkaa johtaa uusille laitumille, näennyttää itsensä ja jää makaamaan, niin se koko tokka pysähtyy. Ja pelkään pahoin, että jos Suomi toteuttaa politiikkaa, joka aiheuttaa sen, että oma kilpailukykyämme ei olekaan sellainen, että meillä tulevaisuudessa tulee talouden kasvua, ei ole sellainen, että muut haluaavat meitä seurata, niin silloin johdamme sen meidän tokan harhaan, se hajaantuu ja lähtee

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

kulkemaan kuka minnekin. Ja tässä mielessä nyt tätä ilmasto- ja energiastategiaa tulisi miettiä nimenomaan strategiana, miten se johtaa globaaleihin päästövähennyksiin. Suomen päästöt kyllä vähenevät — teknologia kehittyy, ja päästömme vähenevät vakaalla uralla — mutta miten toimimme niin, että pidämme huolta myöskin omasta kilpailukyvyystä ja omalla esimerkillämme siten johdamme muut maat globaaleihin päästövähennyksiin?

Arvoisa puhemies! Jos on niin, että pidätte tiukasti viiden minuutin rajasta kiinni, niin sitten varmaan kerron näitä keinoja seuraavissa puheenvuoroissani.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Joo, siellä listan perällä on myös edustaja Autolle tilaa. Vähän joustetaan, kun on illan viimeinen aihe, mutta pidetään suunnilleen siitä viiden minuutin rajasta kiinni, niin että kaikki pääsevät sitten puhumaan vuorollaan. — Edustaja Sirén on seuraavana.

21.05 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Kysymyksessä on selonteko, jonka otsikossa on ”strategia”. Ja ilmastomuutoksen torjuminen ja siihen sopeutuminen — jotka ovat tietysti hyvin kiinteästi yhteydessä energiaan ja siihen vääjäämättömään energiamurrokseen, joka meillä on käsissämme — ovat nimenomaisesti teemoja, jotka edellyttävät strategista otetta. Nyt on sen mittaluokan kokoisista asioista kysymys, että niitä ei ole mahdollista toteuttaa yhden budjettikauden aikana tai yhden vaalikauden aikana, vaan pitää olla pitkäjänteisyyttä ja nimenomaan strategista otetta.

Ilmasto- ja energiapolitiikan strategiaan liittyviä keskeisiä sanoja ovat markkinaehtoisuus, teknologianeutraalius, ennakoitavuus ja sujuvuus esimerkiksi luvituksessa, ja nämä ovat lähtökohtia myös kokoomuksen ilmasto- ja energiapolitiikassa. Uskon, että olemme varsin samaa mieltä esimerkiksi siitä periaatteesta, että saastuttajan pitää maksaa, kun päästöjä halutaan vähentää. Ja Suomi on näyttänyt tässä globaalistikin mallia, miten hiilelle voidaan saada hinta.

Meidän tavoitteenamme on ja tulee olla, että saamme talouden kasvuun nyt pitkän pätkän jälkeen, kun taloutemme Suomessa ei ole kasvanut, ja samalla päästömme laskuun eli saamme kytkettyä irti talouden kasvun ja päästöjen kasvun toisistaan. Tämä on mahdollista tehdä, ja se on mahdollista tehdä sillä tavalla, että Suomesta tulee puhtaan energian suurvalta, jonka ratkaisuja voidaan hyödyntää kansainvälisestikin. Tämä tarkoittaa merkittäviä miljardiluokan investointeja, kymmenien miljardien investointeja, ihan lähivuosina potentiaalisesti Suomeen. Mutta se edellyttää sitä, että Suomi on investointiympäristönä riittävän houkutteleva, meidän politiikkamme on ennakoitavissa ja prosessit ovat sujuvia. Tämänhetkinen tilanne, jossa Suomen kipeästi tarvitsemat tärkeät hankkeet jumiutuvat sinne luvitusprosessiin, vaikeuttaa yritysten investointeja, se heikentää Suomen kilpailukykyä ja siten vaikeuttaa myös näiden meidän päästövähennystavoitteidemme saavuttamista. Siksi tämän luvituskokonaisuuden kuntoonsaattamisen tulee olla aivan keskeinen yhteinen tavoitteemme, kun ilmasto- ja energiapolitiikkaa rakennamme. Tällä hetkellä eduskunnassa on käsittelyssä tämä niin sanottu vihreän siirtymän ohituskaista, jonka tavoitteisiin on helppo yhtyä, mutta jo tässä vaiheessa on kuulemisissa tullut ilmi, että sen käytännön toteutukseen liittyy ongelmia, mikä on aiheuttanut tilanteen, jossa hyvillä tavoitteilla on epätarkoituksenmukaisia toteutustapoja.

Ilmaston lämpenemistä aiheuttavat kasvihuonekaasupäästöt, ja niistä valtaosa, noin 80 prosenttia, on lähtöisin energiantuotannosta — silloin kun katsotaan, että energiantuotantoon ja energiankulutukseen kuuluu mukaan myös liikenne. Ja kun me haluamme päästöjä

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

vähentää, niin silloin nimenomaan energia- ja liikennepolitiikka ovat niitä keskeisimpiä keinoja. Tämä selittää myös sitä, miksi näitä on tarpeen nimenomaan yhdessä käsitellä ja yhteisessä strategiassa käsitellä energia- ja ilmastopolitiikan kokonaisuutta.

Kun tässä strategiassa halutaan katsoa pidemmälle aikavälille ja halutaan sitouttaa päättäjiä mukaan yli puoluerajojen, niin haluan muistuttaa tämän parlamentaarisen työn merkityksestä. Ilmasto- ja energiapolitiikka jos jokin edellyttäisi sitä, että katsotaan yli puoluerajojen ja yli vaalikausien, ja on ollut kyllä todella suuri harmi, että tämä hallitus, Rinteen—Marinin hallitus, päätti alkukaudesta olla jatkamatta eduskuntapuolueiden hyvin alkanutta yhteistyötä ilmastopolitiikassa. Yhteisiin tavoitteisiin oli sitouduttu, mutta oppositiopuolueet jätettiin ilmaston pyöreän pöydän ulkopuolelle. Nyt aivan loppukaudesta on aloittanut työnsä parlamentaarinen ilmastopolitiikan seurantaryhmä, jota tervehdin kyllä ilolla. Se on hyvä asia, että katsomme yli vaalikausien tätä ilmasto- ja energiapolitiikan kokonaisuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hoskonen.

21.10 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Sirénille, kun hän mainitsi omassa puheenvuorossaan tämän ilmastopoliittisen seurantaryhmän: On kunnia olla siellä jäsenenä. Paikalla oli Markku Ollikainen, ilmastoprofessori, tämä IPCC:n puheenjohtaja Suomessa, ja esitin hänelle tämän vaatimuksen, miksi hän levittää jatkuvasti vääriä tietoja, ja minulle sattui sydämeen ihan oikeasti se, kun hallituksen suuressa huoneessa tuo sama väärän tiedon levittäminen jatkui. Ei minkäänäköistä katumusta, vaan tänne eduskuntaan tullaan kertomaan totuudenvastaisia tietoja, jotka sitten johtavat siihen, että tuota keltaista kirjaa käsiteltäessä taas miljardi menee rahaa ihan hukkaan. Se laskuhan menee sitten meidän veronmaksajille. Ja kannattaisi muistaa näiden satusetien ja muiden, että kansanedustajat kun tekevät päätöksiä, niin 2. päivä huhtikuuta on eduskuntavaalit, joten ei se kolahda minnekään muualle. Äänestäjä tietää, mitä sen jälkeen tehdään, kun häntä on petetty ilmastopolitiikalla. Tämä on joskus niin raskasta seurata, kun ei tosiasioillakaan enää pärjää, mutta ei saa antaa periksi.

Mitä tulee tähän hiilineutraaliuteen Suomessa, niin se 15 miljoonaa hiilidioksiditonnia, joka on valheellisin perustein sinne Suomen päästöksi laskettu, pitää todella poistaa, ja Markku Ollikainen, ilmastoprofessori, kantaa siitä suuren vastuun. En jaksa ymmärtää, arvoisa puhemies, miksi noin korkeassa asemassa oleva ja vielä valtiolta kokouspalkkioita nostava henkilö jatkuvasti puhuu totuudenvastaista tietoa. Luulisi tuohon jonkun puuttuvan, kun hän kuitenkin on virkavastuulla, kun tänne eduskuntaan tulee tekemään tuommoisia selontekoja. Ihmettelen suuresti, että sama epätotuuksien puhuminen saa jatkoa.

Sitten kun katsotaan, mitä meillä olisi mahdollisuuksia: Nuorten metsien hoito kuntoon. Meillä on noin puoli miljoonaa hehtaaria kiireellisiä ensiharvennuksia ja noin miljoona hehtaaria sen päälle vielä ihan normaalissa järjestyksessä harvennettavia. Me pystymme tämän homman hoitamaan. Tehdään turpeesta kotimainen, suomalainen huoltovarmuuspolttoaine. Käytetään sitä. Sovitaan vaikka maksimi 15 miljoonaa kuutiota jyrshinturvetta vuoteen. Se on maksimi, vielä jää 25 miljoonaa mottia sinne reserviin, elikkä se on varmasti kestävä.

Sitten kun katsotaan, mitä nykyisin tässä talossa esitetään tämän hiilineutraaliuden saavuttamiseksi:

Ensinnäkin ennallistaminen:

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Metsien ennallistaminen tarkoittaa, hyvät kollegat, sitä, että metsien hiilinielua palveleva ja auttava kasvu loppuu, kun metsä ennallistetaan niin, että se ei enää kasva vaan se rupeaa lahoamaan pystyyn. Silloin on hiilinielu menetetty lopullisesti.

Ja sitten kun soiden osalta tehdään ennallistamista, niin tietenkin ojat pannaan tukkoon ja aiheutetaan pohjanveden nousu, ja silloin alkaa sellainen prosessi, joka on mätäneminen, eli sieltä syntyy hiilidioksidin sijaan metaania, joka on 40 kertaa pahempi kasvihuonekaasu kuin hiilidioksidi. [Eduskunnasta: Juuri näin!]

Sitten kolmanneksi, arvoisa puhemies, jotta tämä murheellinen näytelmä olisi täydellinen, nämä samaiset professorit vielä esittävät Suomessa, että tämä jatkuva kasvatus otetaan metsien käsittelyn muodoksi. Se on varmin tapa tuhota Suomen metsien kasvu, koska isoilla koneilla kun lähdetään ylispuita poistamaan metsien päältä, niin katkotaan kaikki juuret sieltä, kun sinne on pakko mennä isoilla koneilla, millään pienillä koneilla se ei onnistu. Sen jälkeen sinne metsään on 99,9 prosentin varmuudella levitetty maannousemasiini, joka varmasti tuhoaa sen metsän seuraavan 20 vuoden aikana.

En minä sitä sure, että joku professori puhuu pehmoisia, mutta sitä minä suren, mikä on suomalaisen metsätieteen taso tänä päivänä, tai ilmastotieteen yleensäkin. Eikö tosiasioita enää opiskella, vai pärjäävätkö tässä maassa parhaiten ne, joilla on parhaat tiedotuskanavat? Välillä valitettavasti, arvoisa puhemies, tuntuu siltä, että tosiasioilla tässä maassa ei enää pärjää.

Mutta oli niin tai näin, arvoisa puhemies, Suomella on nyt edessä semmoinen kujanjuoksu, jota en ikinä olisi toivonut näkeväni. Sähkön hinta kallistuu aivan valtavasti. Meiltä puuttuu semmoinen noin 2 000 megan teholla oleva sähköntuotanto silloin, kun meillä on todella kylmää. Kaikista eniten minua harmittaa se, että esitetään tuulivoimaa ratkaisuksi. Meillä tällä hetkellä on jo ensimmäinen ongelma siinä, että siirtoverkot eivät riitä. Kaikkia niitä voimaloita, mitä tuonne rannikolle on tehty, ei pysty valtakunnanverkkoon kytkeämään, eli viisi vuotta ne ovat paitsiossa. Talvella ei tuule, jolloin sitä energiaa tarvitaan, aurinkovoima on silloin nolla, ja sitten tilalle tarjotaan vetytaloutta ja montaa muuta tämmöistä hauskaa juttua, joilla ei ole mitään tekemistä seuraavan kymmenen vuoden tai viidentoista vuoden aikana Suomen energiantuotannossa.

Kyllä minä, arvoisa puhemies, ymmärrän hauskat jutut. Niillä on aina oma arvonsa sosiaalisessa kanssakäymisessä, mutta kun puhutaan eduskunnassa vakavaa asiaa, niin niiden satujen luulisi kuuluvan tuonne eduskunnan kahvioon. Siellä voi kertoa hurjia juttuja, miten tuulimyllyt ratkaisevat talvella sähköntuotanto-ongelman, mutta voin luvata teille, arvoisat kollegat, että ei ratkaise.

Lopuksi, arvoisa puhemies, haluan toivottaa kaikille suomalaisille onnea, menestystä ja sitkeyttä. Jos jollakin sattuu olemaan lämpimiä villasukkia — minulla itselläni niitä edesmenneen äitini kutomana on vielä iso laatikollinen, minä niillä pärjään, lapsetkin pärjäävät — jos satutte tuntemaan jonkun, niin ostakaa villasukkia. Se pikkuisen helpottaa kylmyyttä. Pitäkää huoli siitä, että jos on naapuri lähellä, saa hellan kautta lämmitettyä kuumaa vettä. Sillä pystyy lämmittämään itseään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin toimikaa. [Petri Huru: Hyvä puhe!] — Ja sitten edustaja Huru seuraavaksi.

21.16 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Keskustelussa on nyt valtioneuvoston selonteko ”Hiilineutraali Suomi 2035 — kansallinen ilmasto- ja energiastrategia”.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Kuten edustaja Peltokangas perussuomalaisten ryhmäpuheenvuorossa kertoi, puhutaan tässä ohjelmassa 12 sivua perus- ja ihmisoikeusvaikutuksista sekä politiikkatoimien sukupuoli- ja ihmisvaikutuksista. Sen sijaan taloudellisista vaikutuksista puhutaan hädin tuskin parin sivun vertaa, vaikka hallituksen kunnianhimoisen ilmastotavoitteen kustannukset taloudelle ovat merkittävät, elleivät jopa massiiviset. Kun lisäksi huomioidaan lisääntyvän EU-sääntelyn vaikutukset, on syytä huomioida näiden kokonaisvaikutus Suomen taloudelle, ja tästä on syytä tehdä kattava selvitys.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston ilmasto- ja energiastrategiassa puhutaan myös vetytaloudesta. Vetytalouteen liittyen on syytä huomioida moninkertaistuva sähkön tarve Suomessa. Jos vetytalouden tarvitsema sähkö tuotetaan ainoastaan uusiutuvalla energialla, on syytä selvittää, paljonko tämä tuotanto aiheuttaa metsäkatoa.

Tuulimyllyjen tai aurinkopaneelien lisäksi tarvitaan myös uusia sähkölinjoja. Kuten Fingrid on sanonut, on läntisen Suomen kantaverkko täynnä eikä siihen voida tällä hetkellä liittää uusiutuvaa sähköntuotantoa. Kun edellä mainitun uusiutuvan energiantuotannon alta kaadetaan metsää, tulee huomioida myös, että tämä metsä on kadotettu iäksi. Paljon parjatun avohakkuun tilalle sentään istutetaan uusia taimia, joista kasvaa uutta metsää.

Kun hallituksen kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden lisäksi huomioidaan EU:n kaa-vailemat asetukset, kuten ennallistamismetsäkato, biodiversiteetti, taksonomia ja niin edelleen, on syytä laskea näiden kokonaisvaikutus, paljonko poistuu talousmetsää ja paljonko sitä jää metsäteollisuutemme käyttöön. Kun Suomi elää metsästä ja viennistämme tulee noin viidesosa metsäsektorilta, on tällä merkittävä vaikutus maamme taloudelle.

Kaikkiaan EU:lla on suunnitteilla kymmenkunta eri kokonaisuutta, jotka vaikuttavat suomalaisen maa- ja metsätalouteen sekä huoltovarmuuteen ja omaisuudensuojaan. Tämän lisäksi näiden säädösten myötä delegoidaan eli siirretään merkittävästi kansallista päätösvaltaa EU:n suuntaan, eli liittovaltiokehitys kiihtyy entisestään.

Arvoisa puhemies! Edellä mainittu huomioon ottaen hallituksen onkin syytä kääntää katseensa jo nyt ydinvoiman lisärakentamiseen perusenergian omavaraisuusasteen nostamiseksi jopa ylijäämäiseksi. Ydinvoima on päästötön energiantuotannon muoto, ja on tärkeää, että Suomi osaltaan vaatii sen säilyttämistä taksonomian piirissä EU:n päätöksenteossa. Tämä osaltaan varmistaa sen, että ydinvoimaa voidaan hyödyntää myös vedyn ja synteettisten polttoaineiden tuotannossa. Ydinvoiman tuotannossa on paljon puhuttu muun muassa modulaarisista pienreaktoreista. Myös näiden osalta on huolehdittava turvallisesta tuotannosta sekä lainsäädännöstä. Hallituksen olisikin nyt syytä aloittaa välittömästi selvitykset ydinvoimaan liittyvän lainsäädännön selkeyttämisestä ja tarpeista, jotta ydinvoiman lisärakentaminen sujuu aiempia hankkeita nopeammin mutta kuitenkin turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Ydinvoiman lisärakentaminen vie aikaa useita vuosia. Tämän vuoksi on syytä turvata nykyinen kotimainen energiantuotanto. Turve on edelleen pidettävä mukana monipuolisessa energiantuotantopaletissa ja on syytä selvittää turpeen luokitus hitaasti uusiutuvaksi. Kotimaisessa energiantuotannossa tulee edelleen turvata myös CHP- eli lämmön ja sähkön tuotannon yhteislaitokset, joista muun muassa edustaja Hoskonen on useasti maininnut. Lisäksi bioenergian tuotannon turvaamiseksi tulee Suomen vaikuttaa EU:n päätöksentekoon vahvasti, jotta puu luokitellaan jatkossakin uusiutuvaksi.

Arvoisa puhemies! Totean lopuksi, että suomalaisen ilmasto- ja energiastrategian tulee perustua maalaisjärkeen, joka turvaa kotimaisen teollisuuden kustannuskilpailukyvyyn sekä kotitalouksien ostovoiman. Tästä on sinivalkoinen siirtymä tehty.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laakso.

21.21 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tilannehan on se, että kun nykyiset luonnontekijät tekevät tätä luonnon parantamista kerrostalolähiöissä, niin lopputulos on juuri tämänkaltaista.

Totuus on siinä, että tällä hetkellä kaikki energiat, mitä Suomessa on mahdollisuus käyttää, pitää valjastaa käyttöön, ihan kaikki, tilanne on se. [Petri Huru: Kyllä!] Nyt ei ideologiseen toimintaan ole minkäänlaisia mahdollisuuksia, ja hei, ei ole myöskään tulevaisuudessa. Tämä johtuu siitä, että vaikka me ollaan paljon puhuttu korvaavista polttoaineista — Lappeenrannassakin LUT-yliopisto tutkii power-to-x:ää, on vetyhankkeita ja kaikkia — niin kaikissa näissä hyötysuhde on järkyttävän huono. 80 prosenttia energiasta menee hukkaan, elikkä jos me käytetään 100 prosenttia sähköä, niin me saadaan pyöriä pyörimään vetyautossa vain 20 prosentin edestä. Tilanne on se, että nämä kaikki hankkeet ovat kuitenkin täysin alkuvaiheessa, ei olla millään tavalla vielä oikeasti tuotantoa lähelläkään, sillä näitten hyötysuhde on näin huono. Meillä menee vähintään kymmenen vuotta, että voidaan kuvitella, että nämä olisivat oikeasti sellaisia, että meillä voitaisiin puhua näin, että meidän autokannasta olisi vaikka puolet vetyautoja, tai sitten meidän vanhasta autokannasta puolet ajaisi power-to-x- synteettisellä polttoaineella. Ja vaikka tähänkin pystyttäisiin, niin sähkön määrän täytyisi olla meillä monin-, moninkertainen.

Nyt on tärkeää, ettei me tuhota missään nimessä meidän niin sanottua vanhaa infraa, mistä sähköä tuotetaan, koska tässä nyt selkeästi on aivan sama meininki päällä kuin parikymmentä vuotta sitten, kun vihreät vastustivat ydinvoimaa. Me kaikkiaan voidaan ajatella sitä, miten meillä olisi käynyt, jos vihreät silloin olisivat yhtä hyvin saaneet äänensä kuuluviin kuin se on nytten lähes jokaisessa muussa puolueessa kuin perussuomalaisissa. Meidän ongelmahan tässä koko meidän laitoksessa on, että näitä vihreitä aatteita ja näitä humanitäärisiä aatteita on pesiytynyt joka ikiseen puolueeseen ja siellä puolueitten sisällä nämä tahot saavat tämän hysterian aikaiseksi. Totuus on kyllä se, että vaikka me tässä Suomenmaassa lopetetaan jopa hengittäminen, niin maapallo elää kymmenen minuuttia kauemmin. Me ei tulla pelastamaan meidän omilla toimilla maapalloa. Jos tämä maapallo on meidän toimista kiinni, niin se on menetetty peli ollut aikapäiviä sitten. Totuus on siinä, että meidän ongelmat ovat täysin globaaleja ongelmia ja meidän täytyy globaalisesti tämä ongelma korjata, ei sillä, että me yritetään olla jotain hyveellisiä ihmisiä täällä ja yritetään parantaa maailma yksinämme — ei tule onnistumaan millään.

Ja on naurettava väite, että tämä energiakriisi, mikä tällä hetkellä on, johtuisi siitä, että ollaan nojautunut liian paljon fossiilisiin polttoaineisiin. Mihin me oltaisiin voitu oikeasti nojata, kun vielä ei olla sähköteknologiassakaan, edes sähköautoissa, sillä tasolla, että me voitaisiin oikeasti kuvitella, että meidän kaikki autot muuttuisivat sähköautoiksi? Mihin me oltaisiin voitu nojata aikaisemmin? Oltaisiinko kymmenen vuotta sitten voitu oikeasti vain ilmoittaa, että hei, lopetetaan fossiilisten käyttäminen. Olisiko meidän tilanne tällä hetkellä parempi? Ei voisi millään olla, täysin mahdotonta. Ei ollut teknologiaa. Nyt olisi oikeasti viimeinen aika ruveta heräämään tähän todellisuuteen. Ei tässä tarvitse syytellä ketään, kuka tuhoaisi maailman, tai jotain muuta vastaavaa, vaan oikeasti herätä realismiin. Me eletään vasta tätä päivää. Meillä on tulevaisuudessa, 10—20 vuoden päästä, nämä, mistä me nyt tällä hetkellä puhutaan ja mitä me kuvitellaan saavamme jo ensi vuonna. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kettunen.

21.26 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Nyt kun keskustellaan energiastrategiasta sinne vuoteen 2035 asti, täytyy todeta niin kuin täällä selonteossakin on tuotu esiin tämä lämmöntoimitus ja huoltovarmuus, että lämmöntoimitus ja huoltovarmuus perustuvat Suomessa tällä hetkellä pitkälti puupolttoaineiden, öljyn, maakaasun ja kivihiilen saatavuuteen. Totta kai näistä fossiilisista tuontienergioista meidän on vain päästävä eroon. Se on ihan jo huoltovarmuustekijä ja turvallisuuspoliittinen tekijä meille.

Puhemies! Ihan esimerkkinä, niin kuin ministeri Lintiläkin aikaisemmin tänä päivänä tässä keskustelussa toi esille tästä energiastrategiasta, itsekin nostan tämän tavoitteen vähintään 51 prosenttiin uusiutuvan energian osalta vuoteen 2030 mennessä elikkä kahdeksan vuoden päähän. Mutta nyt täytyy muistaa, että kaksi vuotta takaperin meillä Suomessa uusiutuvan energian osuus oli 44 prosenttia, ja kyllä nyt tämän hetken arvioitten mukaan kahdeksan vuoden päästä uusiutuvan energian osuus meidän tasavallassa tulee olemaan siellä 60 prosentin luokassa, mutta tähän täytyy nyt tehdä meidän kaikkien, koko eduskunnan, voimakkaasti töitä. Nimittäin tummia pilviä tulee tuolta EU:n suunnalta: näitten päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi on myös tärkeää pitää kiinni siitä, että meidän kotimainen puubiomassa tunnistetaan ja tunnustetaan uusiutuvaksi energiaksi myös EU:ssa, ja sen eteen meidän kaikkien tässä eduskunnassa tulee tehdä töitä. Nimittäin olisi aika omi-tuista, jos semmoinen päätös menisi lävitse komissiossa. Ei se ainakaan itsellä maalaisjärkeen käy, että kotimainen uusiutuva puu olisikin sitten yhtäkkiä uusiutumaton. Ja energiapolitiikassa kyllä keskeisiä lähtökohtia pitää olla jatkossakin energian toimitus- ja huoltovarmuus, päästöjen vähentäminen sekä energian kohtuullinen ja kilpailukykyinen hinta. Näiden pitää olla niitä keskeisiä lähtökohtia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Autto.

21.29 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Todella haluan kiittää edustajakollegoja erittäin hyvistä ja analyttisistä puheenvuoroista tässä aivan valtavan tärkeässä teemassa. Itse olen aina pitänyt mielessä lukion fysiikan opettajan opit siitä, että energia on kykyä tehdä työtä. Työllähän se on tulevaisuudessakin kansakunnan menestys rakennettava, ja energiaa tulee olla saatavilla, ja sitä tulee olla saatavilla kohtuullisella hinnalla. Se on sitten tietysti asia, joka tulee ottaa huomioon, että kun energiaa tuotetaan, niin siinä pyrimme välttämään saastuttamista, ja tuossa edellisessä puheenvuorossa jo tästä puhuinkin.

Kun ajattelemme tätä ilmakehään tulevaa hiilidioksidipäästöä, niin siinä mielestäni — kun täällä on viitattu moniin eri tiedemiehiin — olennaista olisi kuunnella niitä puheenvuoroja, joita esimerkiksi vaikkapa Maailman ilmatieteen järjestön pääsihteeri Petteri Taalas on käyttänyt siitä. Olennaista on se, että emme maan kuoren alta tuo uutta hiilidioksidia tähän kiertoon. Elikkä olennaista on välttää öljyn käyttöä, kaasun käyttöä, kivihiilen käyttöä, ja sitten on paljon pienempi kysymys tämän hiilidioksidin ilmakehää lämmittävän ja ilmastoa lämmittävän vaikutuksen kannalta se, miten hiili kiertää tässä elonkehässä täällä maan päällä. Sen vuoksi mielestäni, arvoisa puhemies, esimerkiksi ennen kaikkea EU:n komission ajamat politiikat ovat olleet täysin väärin painottuneita, mutta kyllä kieltämättä tässä Suomen omassakin politiikassa on paljon korjattavaa. Eli puuta ja turvetta voisimme hyödyntää aivan huoletta, ja nämä joka tapauksessa kiertävät tässä elonkehässä sillä tavoin, että kun kasvit ja metsä yhteyttävät, niin siinä vaiheessa se hiili sitten taas sitoutuu ta-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

kaisin pois sieltä ilmakehästä, tai vaikka sammal kasvaa, niin silloin hiiltä sitoutuu pois ilmakehästä.

Olennaista on se, että ei pumpata lisää öljyä, kaasua, ei kaiveta lisää kivihiiltä, ja tässä mielessä on todella nurinkurista tämä, että tälläkin hetkellä esimerkiksi EU suorastaan ruokoilee vaikkapa naapurimaatamme Norjaa, jotta he omaa kaasuntuotantoaan voimaperäisesti lisääisivät, mutta samaan aikaan tulee sekä komissiolta esityksiä että parlamentissa otetaan kannanottoja, joilla vaikkapa Suomessa tätä täysin kestävää puuntuotantoa rajoitetaan, puhumattakaan että turpeen käyttöä voitaisiin edes tämmöisessä kriisitilanteessa siten lisätä. Tässä mielessä toimitaan kyllä hyvin nurinkurisesti ja vastoin tämmöistä todellista tieteellistä tietoa, koska ainakin nyt lähtökohta pitäisi olla se, että silloin kun esimerkiksi puu kasvaa, se yhteyttää, sitoo hiilidioksidia ilmasta, kun puu kasvaa riittävän järeäksi, niin kun se kaadetaan, silloin siitä puusta voidaan valmistaa semmoisia tuotteita, niin kuin vaikka näitä Eduskuntatalon kalusteita, joihin sitten se hiilidioksidi, joka on tullut pois sieltä ilmakehästä, sitoutuu sadoiksi vuosiksi. Eli tämän vuoksi se metsien tehokas hoitaminen on nimenomaan sitä parasta ilmastotyötä.

Tässäkin mielessä taas sitten koko maailmalla olisi opittavaa Suomelta, jotta metsiä osataan hoitaa tehokkaasti paitsi tämän itse päästötasapainon hakemiseksi niin myöskin luonnon monimuotoisuutta turvaavalla tavalla. Metsäbioenergia on Suomelle aivan välttämättöntä, ja mielestäni senkaltainen puhe, että polttaminen aivan kohta loppuu, [Petri Huru: Paitsi pilven!] on täysin, täysin vastoin mitään tosiasioita, koska Suomen primäärienergiasta 30 prosenttia, siis kolmannes, tulee metsäenergiasta, ja tämän olisi oltava kaikkien strategioitten tämmöinen peruslähtökohta. Joka tapauksessa on järkevää myöskin hyödyntää se hakkuutähde, joka tulee, kun tehdään vaikkapa näitä huonekaluja, tehdään muuta sahataravaa tai tehdään sellusta valmistettavia tuotteita ja niin edelleen. Vai mitä sille tehdään, maahanko se haudataan sen jälkeen? Siis eihän tämmöisessä olisi mitään järkeä, ettei sitten esimerkiksi sahajauhoa tai muuta jatkossakin hyödynnettäisi.

Mutta vielä, arvoisa puhemies, tähän loppuun ehkä sanon... Tai voi olla niin, että ehkä suosiolla otan vielä toisen puheenvuoron, joka sitten koskee myöskin sitä, miten tämä hiilineutraaliustavoite aivan loppuun saakka saavutetaan. Palataan siihen vielä myöhemmin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Arvoisat edustajat, vielä ehtii puheenvuoroja ottamaan, mutta muistutan kuitenkin, että tänään on istunnossa tämä kello 22:n takaraja ja sitten keskeytetään, jos menee vielä sen yli. — Edustaja Vestman.

21.34 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Tuhansien eurojen sähkölaskut kuukaudessa, kotitalouksia ja yrityksiä konkurssin partaalla, laukkaava inflaatio, sähkö loppumas-
sa, kiertävät sähkökatkot, taantuma tulossa, hallitus ja sen energiaministeri levittelemässä käsiään — Suomi on ennennäkemättömän sähkökriisin keskellä. Se johtuu Putinin roistohallinnon hyökkäyssodasta Ukrainaan, se johtuu hölmöläisten Venäjä-riippuvaisesta energiapolitiikasta Euroopassa, se johtuu Suomen toimitus- ja huoltovarmuuden puutteista, joita lyhytnäköinen ilmastopolitiikka on pahentanut. Tämä on rehellistä todeta. Kyllä, syy on sekä Putinin että Suomen ja Euroopan energia- ja ilmastopoliittisten omien virheiden. Onneksi näitä virheitä on mahdollista korjata, jos on tahtoa. Sähkön hintaa on mahdollista laskea, jos on tahtoa. Sähkön riittävyyttä on mahdollista turvata, jos on tahtoa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen on korkea aika lopettaa käsien levittely ja panna toimeksi. Me kokoomuksessa haluamme nopeita toimia helpottamaan ihmisten ja yritysten säh-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

kölaskuja tämän kriisin keskellä. Olemme laatineet kuusi vaikuttavaa keinoa, jotka toteutamalla sähkön hinta laskee ja sähkön riittävyys paranee. Nostan tässä esille kolme keinoa. [Tuomas Kettunen: Mielellään kuulemme!] — Nyt tulee.

Ensinnäkin, sähkön tukkumarkkinoille tarvitaan hintakatto. Nykyinen EU:n sähkön hintakatto on liian korkea, neljä euroa kilowattitunnilta. Eihän kenelläkään ole sellaiseen sähkön hintaan varaa. Matalampi sähkön hintakatto laskisi välittömästi sähkön hintaa kuluttajille ja yrityksille. Se poistaisi nimittäin sähkömarkkinoilta riskin siitä, että sähköpulan uhatessa sähkön tukkuhinta nousee tähtitieteelliseksi. Hintakatto on otettava käyttöön nimienomaan EU-tasolla. Jos tällaista EU ei saa aikaan, se pitää säätää yhdessä Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa. Miksi hallitus ei ole ajanut tätä hintakattoa EU:ssa? Tätä ihmettelen. Muista jäsenmaista olisi varmasti tullut tälle tukea. Sen sijaan hallitus on kuittaamassa EU-komission esittämän windfall-veron. Sehän ei laske mitenkään sähkön hintaa kuluttajille ja yrityksille, ja mikä pahinta, se saattaa vaarantaa puhtaan energian, uuden energiantuotannon, investoinnit.

Toiseksi, kaikki suomalaiset voimalaitokset pitää saada nyt täyteen ajoon, myös turve- ja kivihiilikattilat on pistettävä tulille. Nyt on siis pakko. Viime kädessä kohonnut sähkön hinta johtuu sähkön tarjonnan puutteesta. Ainuttakaan toimivaa voimalaitosta ei ole varaa sulkea — ja lähetämme nämä terveiset myös pääkaupunkiseudun ja erityisesti Helsingin päättäjille. Kriittisinä lähivuosina fossiilisia polttoaineita käyttäville laitoksille on ostettava lisää aikaa. Fossiiliselle sähköntuotannolle on alettava maksamaan tehotukea, jotta se pidetään maksimaalisessa tuotannossa ja jotta sen hintaa lasketaan. Tehotuki kompensoisi muun muassa päästöoikeuden kohonnutta hintaa. Rahoitus tulisi valtion päästökauppatuloista. Valtio on enemmistöomistajana kahdessa merkittävässä suomalaisessa sähköntuotantoyhtiössä, Fortumissa ja Kemijoki-vesivoimayhtiössä. Omistajaohjauksen on lähetettävä näille yhtiöille selkeä viesti: jokainen voimala on pidettävä maksimaalisessa tuotannossa.

Kolmanneksi, tarvitaan kiireesti käteviä ja kannattavia vapaaehtoisia kulutusjoustoja. Kulutuksen siirtäminen korkean kysynnän tunneilta matalan kysynnän tunteihin alentaa sähkön hintaa ja ehkäisee sitä pahaa tilannetta, että sähkö oikeasti loppuu. Tästä aiheutuu paitsi yhteiskunnalle aivan todella merkittäviä kustannuksia myös haittaa jokaisen arkeen. Suomessa sähkömittareissa on valmius sähkölämmityksen ja lämminvesivaraajan etäohjaukseen. Pienin lisäkytkennöin kahden Olkiluoto kolmosen ydinreaktorin verran lämmityksen ja lämminvesivaraajan sähkötehoa on paukkupakkasten kulutuspiikkitunteina kytkettävissä hetkeksi pois. Jos korvausta vastaan asunnon lämmitys ja lämminvesivaraaja sammutetaan esimerkiksi tunnin tai kahden ajaksi, tätä ei edes huomaa. Samanlaista kulutusjoustoja oli käytössä Suomessa 80- ja 90-luvuilla. Miksi hallitus ei ole laittanut tällaista järkevää käytännön toimenpidettä toteutukseen? Vältetään sähkön loppumista ja pidetään sähkön hintaa kohtuullisena.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Sirén.

21.40 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Vestman viittasi puheenvuorossaan myös EU-tasoiseen päätöksentekoon, joka linkittyy tähän käsiteltävänä olevaan selontekoon, ilmasto- ja energiastrategiaan, ja strategiaanhan sisältyy muun muassa EU:n energiaunionin ulottuvuuksia. Tänäpäin aikaisemminkin täysistunnossa ainakin kyselytunnin yhteydessä puhuttiin EU-vaikuttamisesta tällä kaudella, ja myös EU-vaikuttamisesta

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

olisi hallitukselta toivonut nimenomaan tällaista strategista, ennakoivaa otetta. Me ollaan tällä kaudella toistuvasti todistettu tilanteita, joissa hallituksen ministereillä on keskenään ristiriitaisia, toisistaan poikkeavia, linjauksia, ja tämä on heikentänyt Suomen vaikuttavuutta EU-pöydissä. Viimeisimmät esimerkit ovat ihan viime viikoilta, ja niistä on tänäänkin kyselytunnilta saatu esimerkkejä, kun hallituksen ministerit ovat puhuneet aivan erisuuntaista linjaa. Nyt on todella tärkeää, kun puhutaan meidän tulevaisuuteemme aivan keskeisesti vaikuttavista kokonaisuuksista, että on kirkas ja selkeä se Suomen yhteinen linja, jolla me menemme sinne EU:n neuvottelupöytiin edistämään Suomen kantaa. Ja siksi hallituksen tulisi pohtia strategista otetta kaikissa niissä kysymyksissä, joissa he Suomea EU:n pöydissä edustavat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Huru.

21.41 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Yksi asia, mistä täällä salissa ei tänään ole juurikaan puhuttu, ovat tähän uusiutuvaan energiaan ja sen varastointiin oleellisesti liittyvät kriittiset mineraalit ja niiden saatavuus. Eli kun pääosa näistä mineraaleista tulee esimerkiksi Venäjältä tai Kiinasta, olisi syytä turvata oma kotimainen kaivosteollisuus ja mineraalien tuotanto, jotka liittyvät tähän uusiutuvan energian varastointiin — sillä jos emme turvaa omaa mineraalituotantoamme, niin vaarana on se, että siirrymme keskisen Afrikan epävakaiden valtioiden ikeen alle, jotka ovat Venäjän ja Kiinan vaikutuspiirissä ja joissa tuotetaan lapsityövoimalla esimerkiksi kobolttia, joka kiertää vielä Kiinan kautta ennen kuin tulee Eurooppaan. Joten on todellakin syytä hyödyntää omat mineraalivarannot ja turvata meidän kaivosteollisuus, joka toteutuu kestäväällä periaatteella.

Pari sanaa myös ohituskaistasta, josta täällä on tänään mainittu liittyen näihin vihreisiin investointeihin. Itse näen, että kaikki investoinnit, joita Suomeen saamme — varsinkin ulkomailta tulevat — ovat tärkeitä. Ja tähän ohituskaistaan liittyy oleellisesti myös se, että jos näistä luvuista esimerkiksi valitetaan ja ne menevät oikeuteen, niin jos nämä uusiutuvan energian tai vihreän energian luvat menevät aina jonon ohitse, niin siellä monet muut tärkeät asiat silloin viivästyvät oikeudessa ja näiden muiden tärkeiden asioiden käsittelyajat pidentyvät entisestään. Eli tämä on kyllä tärkeä asia, joka on syytä ottaa huomioon.

Lopuksi toteaisin vielä edustaja Vestmanin esiin nostamiin sähkön hinnan alennuksiin, jotta kuluttajahintoja saadaan alennettua, että yksi tärkeä on myös esimerkiksi päästökaupan keskeyttäminen vaikkapa väliaikaisesti, jotta saadaan sähkön hintaa laskettua alas. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Laakso.

21.44 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Se on todellakin niin, että kun ei luonto ole tuttu, niin tällaiset kaikennäköiset hankkeet tulevat mieleen ja ihmiset sitten jotenkin kuvittelevat tekevänsä jotain maailmanparannusta. Ennallistaminen on äärettömän hyvä esimerkki siitä. Meillä esimerkiksi metsien mies, edustaja Kettunen tietää, että jos me jätetään ne metsät sinne oman onnensa nojaan, niin siellä vaan puut tuulella kaatuvat, ne rupeavat mätänemään ja kaikki sammaloituu [Petri Huru: Lahopuu lisääntyy!] Siitä tulee — juuri niin kuin edustaja Huru tässä heitti välissä — lahopuuta, josta tulee sitä samaa hiili-dioksidia ynnä muuta. Kyllä totuudessaan se on huonompi vaihtoehto kuin se, että me hoidetaan metsämme kunnolla, kun se puu on kasvanut siihen tiettyyn mittaan, että se voidaan

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

hyödyntää — aika usein Suomessa jopa pitkän aikaa, se ei ole muutama vuosi, kun se puu siellä hiilidioksidia sitoo vaan helposti 10—20 vuotta — ja sitten se kaadetaan ja siinä kohtaa hyödynnetään, istutetaan pari puuta lisää ja hoidetaan sitä risukkoa ja kaikkea muuta välissä. Tämä on oikeasti maapallon kannalta huomattavasti parempi.

Täytyy sen verran vielä sanoa, kun tuossa äsken edustaja Vestman toi näitä kokoomuksen esityksiä esiin, niin että olipas yllättävää, että kokoomukselta uutena ratkaisuna tulee turpeen poltto. [Naurua] Hyvä, täytyy kiittää edustaja Vestmania siitä, että eipä meillä kyllään ole aikaisemmin tullut mieleen, että turpeen poltto olisi hyvä ratkaisu tässä kohtaa.

Hintakatto — voihan olla, että näin jotain unia tai vastaavia, mutta muistan EU-keskustelunkin, kun oli hintakatosta puhe. Jotenkin sekin tuntui, että olen kuullut tämän aikaisemminkin.

Sitten sähkönkulutuksen tai sen säästämisen Vestman otti ansiokkaasti esiin, mutta meilläpäin ainakin on ollut vuosikymmeniä käytössä esimerkiksi yösähkö, ja olemme käyttäneet yösähköä, kun se on halvempaa — se oli aikoinaan jopa puolet halvempaa kuin päivä sähkö, mutta nykyään se on vain 50 prosenttia — ja kyllä meidän suunnalla ollaan jo aikapäiviä sitten mieluummin yöaikaan lämmitetty niitä vesivaraajia tai jotain muita vastaavia, mikä ei johdu siitä, että halutaan turvata sähkönsaantia tai jotain, mutta me ollaan vaan sen verran nuukia oltu.

Elikkä kun edustaja Vestman puhui, että kokoomuksella on kuusi hyvää hanketta, niin mielellään kuulisin kolme niistä vielä, koska nämä kolme oli vanhoja juttuja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, ja edustaja Autto sitten kertoo.

21.47 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan edustaja Laaksole voi todeta, että on todella hyve olla nuuka. Sehän on tällainen vanha suomalainen viisaus, että säästäväisyys on hyväksi. [Sheikki Laakso: Kyllä se siellä Lapissakin tiedetään!] — Kyllä.

Mutta tosiaan, arvoisa puhemies, tuossa oikeastaan tämän keskustelun kuluessa huomasin tällaisen uutisen, joka asettaa ehkä asioita sopivalla tavalla mittasuhteisiin. Tämä on Ylen nettisivuilta, ja tässä tosiaan Kansainvälinen energiajärjestö elikkä IEA kertoo kaasun hukkapoltoista: vuonna 21 siis hukattiin 144 miljardia kuutiometriä maakaasua tämän soihdutuksen kautta, ja paitsi että siis IEA arvioi, että taloudellinen arvo olisi 55 miljardia euroa, niin tästä aiheutuvat hiilidioksidipäästöt ovat aivan poskettomia. Elikkä tästä poltosta vapautui ilmaan 360 miljoonaa tonnia hiilidioksidia, eli tällä lailla soihduttamalla kaasuteollisuus sitten paitsi suoraan lämmittää ilmakehää niin tietysti aiheuttaa näitä hiilidioksidipäästöjä, joiden pelkäämme sitten aiheuttavan tätä ilmakehän lämpenemistä niin, että se vaikuttaa ilmaston negatiiviseen muutokseen.

Tässä mielessä juurikin se, mikä on mielestäni tämän illan keskustelun ydinkysymys — eli kuinka tiukkaan Suomi sitoo itsensä johonkin tiettyyn yksittäiseen vuosilukuun näiden tavoitteiden osalta — on varmasti asia, josta pitäisi avoimemmin ja reilummin käydä keskustelua, koska Suomen päästöt ovat, niin kuin, arvoisa puhemies, keskustelussa on monta kertaa käynyt ilmi, tällaisella vakaalla, laskevalla uralla, ja Suomi on yksi niitä harvoja maita maailmassa, jotka ovat oikeasti pystyneet päästöjä vähentämään, ja meidän pitäisi osoittaa tätä esimerkkiä kaikille muille. Jos me nyt vedämme sitten itsemme sanotaan vaikka taakanjakosektorilla olevassa, esimerkiksi liikenteen päästökysymyksessä niin piippuun, että meistä ei ole enää johtamaan tätä keskustelua globaalisti siihen suuntaan, että muut maat haluaisivat seurata päästöjen vähennyksen tiellä, niin eihän meistä ole mi-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

tään apua sitten niitten globaalien päästövähennysten kannalta, koska Suomen päästöt, kaikki päästöt, ovat vain 1,4 promillea — siis tuhannesosa globaaleista päästöistä. Se itse asiassa katoaa sinne ikään kuin mittausvirheen sisälle, tilastovirheen sisälle, kun mietitään, mitkä nämä globaalit päästöt ovat.

Joten ei ole ilmaston kannalta mitään väliä sillä, saavuttaako Suomi tämän niin sanotun hiilineutraaliutensa vuonna 23 vai 27 vai 35 vai 50 vai 57 vai 65. Se on ilmaston kannalta aivan yhdentekevää. Olennaista on se, että Suomi pystyy näyttämään, että tämmöisellä vaakaalla, päästöjä vähentävällä ja kaikkea saastuttamista vähentävällä uralla voi rakentaa menestyvää kansakuntaa. Kuten tässä on monia puheenvuoroja käytetty hyvin: Nyt ollaan tiettyllä tavalla vähän vaarallisilla vesillä sen suhteen, että meidän talous ei kasva, meidän valtio ja julkinen talous velkaantuu nyt rajusti, meitä uhkaa ensi talvena aivan todennäköisesti — toivottavasti ei, mutta todennäköisesti uhkaa — ennennäkemätön tilanne, jossa meillä on pulaa sähköstä, lämmitysenergiasta, ja ihmisten energialaskut kasvavat aivan kohtuuttomiksi, meillä ostovoima loppuu.

Tällaiseen tilanteeseen emme saa päästää Suomea ajautumaan, ja tässä mielessä pitäisi käydä ihan avointa keskustelua siitä, miten Suomi voi parhaiten säilyttää tämän todellisen johtoasemansa ilmastokeskustelussa — luottaa siihen, että kysyntää maailmalla kyllä on meidän osaamiselle, ja tässä viitataan jälleen esimerkiksi liikenteen päästöjen vähentämiseen. On täysin suhteettoman kallista lähteä vähentämään niitä viimeisiä tonneja päästöistä sieltä Suomen tieliikenteestä. Kun se tehdään esimerkiksi liikennepolttoainetta, sekoitelvelvoitetta, lisäämällä, niin siinä vain aiheutetaan hiilivuotoa käytännössä 1:1:een — jokainen maailmalta tänne rahdattava biokomponenttilitra johtaa siihen, että jossain muualla päin maailmaa vaan täytyy käyttää sitten yksi litra enemmän fossiilista polttoainetta, ja silloin ilmakehän kannalta ei ole mitään mieltä siinä Suomen politiikassa. Se ainoastaan kurjistaa meidän omaa taloutta, heikentää meidän kilpailukykyä ja syö ihmisten ostovoimaa. Elikkä tässä mielessä semmoista tervettä harkintaa tarvitaan. Tavoite siitä on aivan oikea, että Suomi pyrki hiilineutraaliksi [Puhemies koputtaa] ja osoittaa siinä tietä myöskin kaikille muille maille, mutta meidän pitää oikeasti kyetä johtamaan. Jos vedämme itsemme piippuun, niin silloin meitä ei kukaan seuraa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kettunen.

21.53 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Autolle kiitoksia ansiokkaista ja hyvistä puheenvuoroistanne koko illan aikana. Kiitoksia myös edustajakollegoille todella hyvistä puheenvuoroista.

Edustaja Vestman toi esille, että on kuusi keinoa, kuinka sähkön hintaa alennetaan, ja toitte kolme esitystä tähän keskusteluun. Yksi niistä oli tämä sähkön hintakatto EU-tasolla. No, en siihen ota sen enempää kantaa, en ainakaan itse, ja myöskin keskusta suhtautuu kyllä aika pidättyväisesti energiamarkkinoitten puuttumiseen, mutta totta kai akuutissa kriisissä rajatut ja huolellisesti harkitut toimet ovat perusteltuja markkinoitten tervehdyttämiseksi.

Mutta mitä tulee tähän eurooppalaiseen sähkömarkkinaan, niin kyllähän se energiakriisin juurisyy on Euroopan riippuvuus Venäjän fossiilienergian tuonnista. Euroopan onkin nyt otettava enemmän vastuuta omasta energiaturvallisuudestaan ja investoitava sinne

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

omaan energiaan, omaan puhtaaseen energiantuotantoon. [Petri Huru: Turpeeseen!] Kyllä tämä tuleva talvi tulee olemaan hyvin haasteellinen jokaisessa Euroopan unionin maassa.

Edustaja Vestman, kun toitte vain kolme esitystä, niin jos vielä puuttuu yksi esitys, niin annan teille nyt kyllä todella viiden pisteen vinkin. Toivon, että käytätte tuolla pöntössä puheenvuoron ja kannatatte tätä. Eliikkä kyllähän tavoitteen pitäisi olla tässä maassa se, että sähköveroa porrastettaisiin alueellisesti. Tämä loisi alueellista tasa-arvoa ja vahvistaisi yritysten toimintaedellytyksiä, sillä, arvoisa puhemies, sähkönsiirtohinnot ovat pitkien siirtoyhteyksien maaseudulla selvästi kalliimmat. Keskustan mielestä nyt ei ole kyllä oikea aika kiristää kenenkään sähköverotusta, vaan eritoten vähän keventää juurikin tämmöisellä alueellisesti porrastetulla sähköverolla. Tästä on hyviä esimerkkejä Euroopassa. Nimittäin Ruotsissa sähkövero on alueellisesti porrastettu, ja Ruotsi on saanut tähän myös poikkeusluvan EU:lta, niin että tässä asiassa ei kyllä kannata lähteä EU:n selän taakse Suomen virkamiesten ilmoittamaan, että tämä ei olisi muka mahdollista. Tämä on mahdollista, jos on tahtoa, ja toivon, että nyt edustaja Vestman kannattaa tätä esitystä, mikäli vielä se kuudes vaihtoehto sähkön hintojen alentamiseksi puuttuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Arvoiset edustajat, tässä istunnossa on tämä kello 22:n takaraja, joten seuraava edustaja Vestmanin puheenvuoro on viimeinen tänä iltana. Jos se poikii lisää puheenvuoroja, niin sitten jatketaan ensi viikolla. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

21.56 Heikki Vestman kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tosiaan kohtuuhintainen ja toimitusvarma sähköhän on välttämättömyys. Se on välttämättömyys — se ei voi olla ylellisyys-tuote, eikä siitä sellainen saa tulla. Sähköä tarvitaan pitämään valot päällä, kodit lämpimänä ja yritysten rattaat pyörimässä. Sähkön merkitys Suomen kilpailutekijänä ja talouskasvun moottorinahan tulee tulevaisuudessa vain kasvamaan, ja tällainen sähköistymiskehitys on sitä, mitä kokoomus on pitkään kannattanut.

Pidemmän päälle ainoa tie ulos tästä sähkökriisistä on uusi, kotimainen, säästä riippumaton, puhdas sähköntuotanto, ja tämä siirtymähän on järkevä: lisätä kotimaista energiaa ja laskea siten energian hintaa kotitalouksien ja yritysten hyväksi.

Mutta vihreässä siirtymässä on myös sokea piste, ja se on tuo sähköfysiikka, nimittäin sähkön tuotannon ja kulutuksen on oltava tasapainossa jokainen hetki, sekunnin murto-osassa. Sähkön varastoiminen ei ole järjestelmätasolla tällä hetkellä kustannustehokasta. Näin ollen kapasiteettia, kykyä tuottaa sähköä, on oltava joka hetki, myös silloin kun ei tuule tai päivä ei paista. [Petri Huru: Ydinvoima!]

Uudet siirtoyhteydet Pohjois-Ruotsin ja Norjan halpaan vesivoimaan ovat Suomelle erittäin tärkeitä, ja niitä pitää edelleen kehittää, kuten kokoomus on sähkölinjauksissaan esittänyt, mutta mikään maa ei voi laskea vain muiden varaan, että jokin muu maa hoitaa sen tehon riittävyyden ja säätövoiman. Näinhän on valitettavasti Suomessa viime vuodet tehty. Meillä on luotettu siihen, että se tuontisähkö säätää ja se tuontisähkö hoitaa niinä huippukulutustilanteina sen tehon riittävyyden, ja seuraus on se, että tulevana talvena Suomesta voi loppua sähkö. Meillä on tosiaan parin tuhannen megawatin vajuus siinä huippukulutustilanteessa omassa tuotannossa. Mikään tuulivoimahan ei auta näinä tuulettomina pakkaspäivinä. Vaikka Suomen tuulivoimakapasiteetti tuplataisiin sinne 10 000 megawattiin, niin tämäkin tarkoittaisi vain, että tästä puuttuvasta tehosta neljäsosa olisi käy-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

tössä, koska siitä tuulivoimasta on alle 10 prosenttia silloin kovilla pakkasilla ja huippukulutushetkinä käytössä.

Eli tästä kapasiteetista ja kyvystä tuottaa sähköä on huolehdittava Suomen itse, ja siitä voidaan huolehtia nimenomaan uuden ydinvoiman ja vesivoiman avulla. Tänäpäin tuntuu siis täysin käsittämättömän vastuuttomalta, että Suomen valtio kieltäytyi kymmenen vuotta sitten antamasta ydinvoimalupaa Fortumille, valtion enemmistöomistuksessa olevalle energiayhtiölle. Ajatelkaa: Fortum halusi investoida miljardeja Suomeen, suomalaisia varten, ja valtio ei antanut tälle lupaa. Minkä takia? Sen takia, että keskusta vastusti siitä lupaa hallituksessa [Tuomas Kettunen: Kymmenen vuotta sitten!] ja vihreät vastustivat sitä Fortumin lupaa hallituksessa. Kokoomus olisi halunnut antaa ydinvoimaluvan silloin kymmenen vuotta sitten kaikille kolmelle hakijalle: Fennovoimalle, joka oli E.ONin hanke silloin, Fortumille ja TVO:lle. [Tuomas Kettunen: Kymmenen vuotta sitten oli Kataisen hallitus!] Se on kyllä yksi hirvittävimmistä energiapoliittisista virheistä tässä lähimenneisyydessä.

Suomessa pitää sitoutua parlamentaarisesti ja ylivaalikautisesti siihen, että uusiin ydinvoimahankkeisiin suhtaudutaan myönteisesti ja kaikille vähimmäisvaatimukset, turvallisuusvaatimukset täyttävälle ydinvoimahankkeille annetaan myönteinen periaatepäätös. Kokoomus haluaa, että tällainen parlamentaarinen sitoumus Suomessa tehdään. Tämä on erittäin tärkeä viesti markkinoille siitä, että tällaiseen isoon investointiin voi lähteä ilman sitä riskiä, että se poliittisista syistä täällä eduskunnassa kaatuu.

Tätä taustaa vasten tuntuukin käsittämättömältä, että nyt käsittelyssä olevan ilmasto- ja energiastrategian ydinvoimalinjauksissa ei ole linjattu, että hallitus suhtautuu myönteisesti uusiin ydinvoimalupiin. Täällä on todettu ainoastaan, että ydinlaitosten lupahakemukset käsitellään ydinenenergialain mukaisesti. Sehän ei vielä tarkoita sitoutumista myönteiseen periaatepäätökseen, ja tälle on syynsä: sen takia, että hallituksessa on puolueita, joilla edelleen on ongelma ydinvoiman kanssa. Tähän pitää todella saada Suomessa muutos. Me tarvitsemme ydinvoimamyönteisen, aidosti ydinvoimamyönteisen hallituksen, koska vain uuden ydinvoiman avulla tästä sähkökriisistä ajan oloon päästään. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

5. Lakialoite laiksi eläinsuojelulain 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 39/2022 vp Ritva Elomaa ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, edustaja Elomaa.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Keskustelu

19.36 Ritva Elomaa ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitän tässä lakialoitteessa eläinten itseisarvon kirjaamista lakiin. Eläinten itseisarvon tunnustaminen huomioisi eläinten oikeudet laajemmin kuin nykyinen lähestymistapa, jonka perusteella eläimelle ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua ja kärsimystä. On ensiarvoisen tärkeää, että eläimelläkin olisi lähtökohtaisesti itseisarvo, mikä loisi uuden periaatteellisen pohjan eläinten oikeuksille lainsäädännössä sekä nostaisi niiden arvostusta.

Nykyinen voimassa oleva laki keskittyy eläinten hyvinvoinnin varmistamiseen määrittelemällä lähinnä eläinten kohtelua. Eläinten hyvinvoinnin kannalta moniulotteisempi lähestymistapa eläinten oikeuksien turvaamiseksi on silti tarpeen. Nykyinen, yli 25 vuotta vanha eläinsuojelulaki on auttamatta vanhentunut, eikä se ota huomioon tarpeeksi laajalaisesti eläinten hyvinvoinnin kokonaisuutta. Yksi keskeinen puute on se, ettei laki tunnusta eläimen itseisarvoa. Lainsäädäntö pohjautuu selvästi ajattelutapaan, jossa eläimen oikeuksia tarkastellaan ensisijaisesti talouden näkökulmasta. Tämä johtaa väistämättä eläinten oikeuksien heikkenemisen lisäksi eläinten eriarvoiseen asemaan lain silmissä. Eläinten kohtelua määrittää näin ollen välinearvo, vaikka kyseessä on elävä ja tunteva olento.

Uuden eläinten hyvinvointilain kehittämisen lähtökohdaksi tulisi ottaa vahvemmin eläinten hyvinvointi ja niiden käyttäytymistarpeiden toteutuminen kaikissa tilanteissa. Eläimen itseisarvon kirjaaminen lakiin olisi omiaan edistämään näiden tavoitteiden toteutumista. Itseisarvo on riippumaton eläimen taloudellisesta tai muusta sen ihmiselle tuottamasta arvosta. Itseisarvon kirjaaminen lakiin voisi myös tiukentaa eläinsuojelurikoksiin suhtautumista. Samoin sillä voisi olla myös ennalta ehkäisevä vaikutus eläimiä koskeviin laiminlyönteihin liittyen.

Eläinten oikeuksien edistämisen lisäksi keskeinen peruste eläimen itseisarvon kirjaamiselle lakiin on tapahtunut muutos yleisessä eläinten oikeuksiin ja hyvinvointiin suhtautumisessa. Suurin osa ihmisistä haluaa parantaa eläinten oikeuksia, joten yleisen mielipiteen ei pitäisi olla päättäjille este tässä asiassa. Minun on vaikea keksiä, ketä tämä uudistus haittaisi, eikä siitä koituisi kustannuksiakaan.

Mielestäni eläimen itseisarvo on saatava lakiin, sillä nyt on jo vuosi 2022, ja pidämme kuitenkin itseämme sivistysvaltiona. Tähän kohtaan monille on varmaan tuttuakin tämä Mahatma Gandhin lausuma: ”Kansakunnan suuruuden ja moraalisen kehittyneisyyden määrittää se, kuinka se kohtelee eläimiään.” — Kiitoksia.

Arvoisa puhemies! Minulla on toinen puhe vielä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Sirén.

19.40 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Elomalle erittäin tärkeän lakialoitteen tuomisesta ja laatimisesta. Myös ajankohta sen käsittelylle on nyt mitä merkittävin, sillä kausi lähestyy loppua ja pitkään odotettu eläinsuojelulain uudistus on edelleen tekemättä. Niin kuin edustaja Elomaa totesi, nykyinen lainsäädäntö on aivan auttamatta jäänyt vanhaksi ja uudistustarpeet ovat olleet jo pitkään tiedossa, mutta uudistusta edelleenkin odotetaan.

Ihan samaa mieltä olen myös siitä, että sivistysvaltion ja sivistyneen yhteiskunnan keskeinen mittari on se, millä tavalla me kohtelemme eläviä olentoja ja eläimiä. Eläinten it-

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

seisarvon tunnistaminen lainsäädännössä olisi minustakin sivistysvaltion mittari ja merkitys. Toivon, että myös hallituspuolella vielä tämän kauden aikana tarkastellaan tätä esitystä osana eläinsuojelulain päivittämistä, tätä uutta esitystä laiksi eläinten hyvinvoinnista, kun se vielä ei ole tänne eduskuntaan tullut.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

19.41 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Sirénille äskeisestä mielipiteestä.

Mietin, kun tein tämän lakialoitteen, mitä se itseisarvo tarkoittaa. Kun puhumme eläimistä esimerkiksi täällä salissa, niin toivoisin, etteivät ihmiset ajattele niin, että tämä on ihmisiltä pois, jos puhutaan eläinten oikeuksista tai hyvinvoinnin parantamisesta. Se ei missään tapauksessa ole ihmisiltä pois. Tämän hetken tilanne monilla on todella hankala: eläminen, elinkustannukset ovat korkeat, ja ihmisillä on taloudellisia vaikeuksia ja vaikeuksia ylipäättään elämässä ja pelkoja, ja se on kaikkien tiedossa ja ymmärrettävää. Minä haluaisin vain sen sanoa, että vaikka näistä eläimistä aika usein täällä pöntössä puhunkin ja eläinten hyvinvoinnista, niin se ei tosiaan ole pois ihmisiltä eikä siitä, mitä ajattelen kansalaisten tilanteesta tällä hetkellä.

Otan pari esimerkkiä, kun puhumme siitä, onko eläin tunteva vai käsitelläänkö eläintä kuin esinettä.

Viime vuonna minulta kuoli aviomies, ja meillä oli siihen maailmanaikaan kaksi akita-koiraa, vanhempi ja nuorempi. Viime syyskuussa tämä nuorempi akita kuoli ilman mitään syytä, ei ollut yhtään kipeä. Aivan käsittämätön kuolema, ja samalla lailla kotilattialle kuin miehenikin. Eläinlääkäri sitten sanoi minulle, että siinä on suuri mahdollisuus, että koira on ikävoinynt isäntäänsä niin paljon, että siinä oli osasy.

Myös otan sellaisen esimerkin, kuinka me kohtelemme eläimiä lainsäädännössä. Paljon on mediassa ollut eri tapauksia, joissa eläimiä on kohdeltu huonosti, ja muun muassa tällainen tapaus oli äskettäin, että valvontaeläinlääkäri oli käynyt 18 kertaa parin vuoden aikana eläintenpitäjälle sanomassa, että pitäisi tehdä parannuksia, että eläimet kärsivät — 18 kertaa. Ja se lopputulema oli, että se 19. kerta oli niin, että ne eläimet lopetettiin. Syitä on monta, mutta kyllä on lainsäädännössäkin, jos niin monta kertaa pitää mennä ilmoittamaan ja mitään ei tapahdu ja aika kuluu. Siihen on keksittävä joku keino, ettei tämä mene näin pitkälle. On autettava sitä ihmistä tai ihmisiä, jotka pitävät eläimiä, jos heillä on muita ongelmia, tai sitten otettava eläimet pois.

Sitten otan vielä yhden esimerkin, ja se on ihan pari päivää vanha. Tämä alkulähtö oli se, mikä oli hyvin monilla varmaan mielessäkin tässä, kun eläinten oikeuksista puhutaan, tämä kuuluisa parin vuoden takainen video. Oli suojeluharrastuskoiria ja niiden koulutusta, ja A-studiossa näytettiin, miten yhdessä paikassa oli kohdeltu näitä koiria. Se oli karmeaa katsottavaa. Koiria hakattiin, potkittiin, kun ne eivät tehneet niin kuin pyydettiin, käytettiin sähköpantoja — aivan käsittämätön tilanne. Nyt pari päivää sitten tuli ilmi, että Kennelliitto oli lähettämässä tällaisen henkilön, joka oli osallistunut tähän hakkaamiseen, peltojälkilipailuihin maajoukkueeseen ulkomaille Puolaan. Jos ei Tiina Kuusisto olisi puuttunut tähän asiaan, hän siellä edelleenkin sitten olisi ollut maajoukkueen edustajana. Se sitten ihan viime metreillä evättiin. Myös Palveluskoiraliitolla oli tämän henkilön nimi, että osallistuu. Tämä tilanne, mikä silloin näytettiin videolla, on edelleen kesken tuolla oikeusasteessa, ja siellä ei ole mitään päätöksiä tapahtunut. Tällaisiin laiminlyönteihin ei pitäisi ikinä

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

joutua, joten meillä täällä eduskunnassa olisi paljon tekemistä myös eläinsuojelulain suhteen, myös tämän rikospuolen suhteen. Ja toivonkin, että tämä tuleva hyvinvointilaki tulee olemaan parempi etenkin myös eläimille. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

19.47 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaa maatilana tyttönä on aina ollut vankkumaton eläinten oikeuksien puolestapuhuja, ja itsekin, kun olen saanut tehdä työtä tuolla eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnassa, olen kyllä tähän piirteeseen hänen työssään kiinnittänyt huomiota. Tämä lakialoite on tietysti hieno osoitus siitä, kuinka edustaja Elomaa tätä tavoitettaan, eläinten hyvinvointia, edistää, vankkumattomasti vie eteenpäin. En ole valitettavasti kovin tarkkaan ehtinyt tähän aloitteeseen perehtyä muuta kuin sen, mitä edustaja Elomaa tässä kertoi, mutta olisin itse asiassa kiinnostunut kuulemaan siitä, onko tällä aloitteella tarkoitus sitten laajentaa tätä eläinten itseisarvoa myös kotieläimiä laajemmin elikkä siis myöskin luonnonvaraisten eläinten osalta ja mitä vaikutuksia sillä sitten mahdollisesti olisi. Varmasti nämä ovat asioita, jotka tuolla maa- ja metsätalousvaliokunnassa sitten, mikäli aloitetta siellä tarkemmin käsitellään, nousevat esiin, ja siinä mielessä tämä puhemiesneuvoston esitys siitä, että täysistunto aloitteen lähettäisi maa- ja metsätalousvaliokuntaan, on tietenkin oikea ja järkevä.

Arvoisa puhemies! Sitä vain todella pohdin samalla, että Suomessa kotieläinten pito ja tietysti sitten myöskin eläintenpitoon perustuva ruoantuotanto on varmasti hyvin eettistä. Voimme olla siitä ylpeitä ja iloisia, että pääosassa tapauksista ja lainsäädäntömme osalta ruoantuotanto tapahtuu eettisesti. Jos vertaamme suomalaista lainsäädäntöä vaikkapa aivan eurooppalaiseinkin kumppaneihin, lähimaihin tässä ympärillä, niin meillä ei saa broilerin nokkaa typistää eikä sialta saparoa leikata, ja tämä osoittaa tietysti sitä, että Suomessa tilanne on parempi.

Mutta on selvää, että aina on mahdollisuus parantaa. Tässäkin mielessä, samalla tavalla kuin muissakin teemoissa, joita tänään on täällä käsitelty, onpa kyse ilmastopolitiikasta tai ennallistamistoimenpiteistä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi, on tietenkin tärkeää — kun Suomi on näissä kysymyksissä ei vain Euroopassa vaan koko maailmassa johtava maa ja kun me tietysti haluamme sillä korkeatasoisella lainsäädännöllä osoittaa suuntaa myöskin muille maille — että ne toimet, joita teemme, eivät kuitenkaan vaaranna sitten sitä meidän esimerkiksi kotieläintaloutta missään vaiheessa vaan nimenomaan luomme edellytyksiä toiminnalle, joka on kestävää niin eläinten hyvinvoinnin kannalta tässä tapauksessa kuin muissa mainitsemissani asioissa vaikkapa taloudellisesta näkökulmasta. Mutta on myöskin samalla hyvä, että se asettaa sen esimerkin muille kansakunnille seurata perässä, mutta ei niin, että se rajoittaa sitä meidän oma toimintaamme kohtuuttomasti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

19.50 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Jäin tähän odottelemaan, että ilmasto- ja energiakeskustelu jatkuu, mutta kun nyt tuli kuultua edustaja Elomaan puheenvuorot, niin kiitos, ne olivat erinomaisia ja koskettavia. Jokaisella eläimellä on itseisarvo, jota on kunnioitettava. Näen, että näin se on. Milloin se saadaan lakiin, saa nähdä, mutta se on juuri oikea lähtökohta, oli sitten kyse tuotantoeläimistä, lemmikeistä tai villieläimistä. Kiitos vielä erinomaisesta puheenvuorosta.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sirén.

19.50 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Kysymys on minunkin nähdäkseni juurikin siitä, miten meidän oikeusjärjestelmämme ja lainsäädäntömme näkee tämän, ja tällä hetkellä meidän lainsäädäntömme ei tunnista eläinten itseisarvoa. Tämä lainsäädännön päivittäminen on juurikin paikka pohtia, onko Suomi nyt valmis olemaan tältäkin osin edelläkävijä ja näyttämään sitä sivistyksen suuntaa, että me tunnistamme oikeusjärjestelmässämme ja lainsäädännössämme eläinten itseisarvon.

Sillä tietenkin on merkitystä siihen, millä tavalla sitä lain henkeä ylipäättänsäkin tarkastellaan. Nythän me olemme eläinsuojelulain sijasta menossa suuntaan, että puhutaan eläinten hyvinvointilaista, ja siinä jo lähtökohta on muuttunut siltä osin, että ei niinkään ole kysymys eläinten suojelusta vaan nimenomaan siitä, että halutaan parantaa eläinten hyvinvointia nykyisestä ja kiinnittää siihen huomiota.

Sellaiset haasteet, joita tämän lainsäädännön uudistamisessa on ollut, ovat liittyneet nimenomaan ennen kaikkea tuotantoeläinten kohteluun ja sen sääntelyyn. Vaikka lakiesityksessä on paljon hyvää tahtoa ja hyviä tavoitteita ja hyviä esityksiäkin, niin niissä esityksissä, jotka eduskunnassa ovat ja lausunnoilla olleet, on ollut valtavan paljon poikkeuksia, valtavan pitkiä siirtymäaikoja. Katsoisin, että nämä lainsäädännön kirjaukset ja niiden voimaan astumisen kirjaukset ovat hyvinkin pitkälti linkittyneitä siihen, nähdäänkö eläimillä itseisarvo vai välineellinen arvo, esimerkiksi tuotantoeläimillä taloudellisen hyödyn edistämiseksi.

Sekin on tietenkin totta, että Suomessa eläimiä, myös tuotantoeläimiä, kohdellaan moineen maahan verrattuna paremmin ja hyvin nykyiselläkin lainsäädännöllä, mutta sitten on tiettyjä osa-alueita, joissa me olemme jääneet kyllä auttamatta joukkoon, missä ehkä emme haluaisi olla. Niin kuin edustaja Elomaa ensimmäisessä avauspuheenvuorossaan totesi, tämän lainsäädännön uudistamiselle olisi ollut jo pitkään tarve, ja hyvä, että edustajan lakialoite nyt myös osaltaan sitä toivottavasti vauhdittaa ja tuo nimenomaan tätä eläinten itseisarvon tunnustamisen näkökulmaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

19.53 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kiitän Auttoa, Siréniä ja Harjannetta näistä puheenvuoroista. Täytyy sanoa, että kiitos kuuluu myös niille, jotka lakialoitteen allekirjoittivat — siellä on paljon perussuomalaisia, mutta on muistakin puolueista. Kiitos paljon heille myös.

Tuotantoeläimet, lemmikkieläimet, villieläimet merkitsevät meille ihmisille hyvin paljon. Kunnioittakaamme myös eläinten oikeuksia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 14.10.2022 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 22.02.

Pöytäkirja PTK 109/2022 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen